

(e) BENDROSIOS SĄLYGOS (FIDIC)

Šios sutarties bendrąsias sąlygas sudaro:

- Užsakovo suprojektuotų statybos ir inžinerinių darbų statybos sutarties sąlygos, išleistos 1999 metais anglų kalba (**Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (FIDIC)**, Conditions of Contract for Construction for Building and Engineering Works Designed by the Employer, First edition, 1999 (originalo 1-ojo angliško 1999 m. leidimo vertimo į lietuvių kalbą antrąją pataisytą laidą lietuvių kalba išleido FIDIC įgaliotasis atstovas Lietuvoje UAB „SWECO BKG LSPI“ 2009 metais, ISBN 978-9986-687-18-4)).

FIDIC Statybos sutarties sąlygas (lietuvišką leidimą) galima įsigyti:

UAB „SWECO LIETUVA“
Spaudos g. 6, LT-05132 Vilnius
telefonas (8 5) 262 2621
el. paštas info@sweco.lt

Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils
International Federation of Consulting Engineers
Internationale Vereinigung Beratender Ingenieure
Federación Internacional de Ingenieros Consultores
Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija

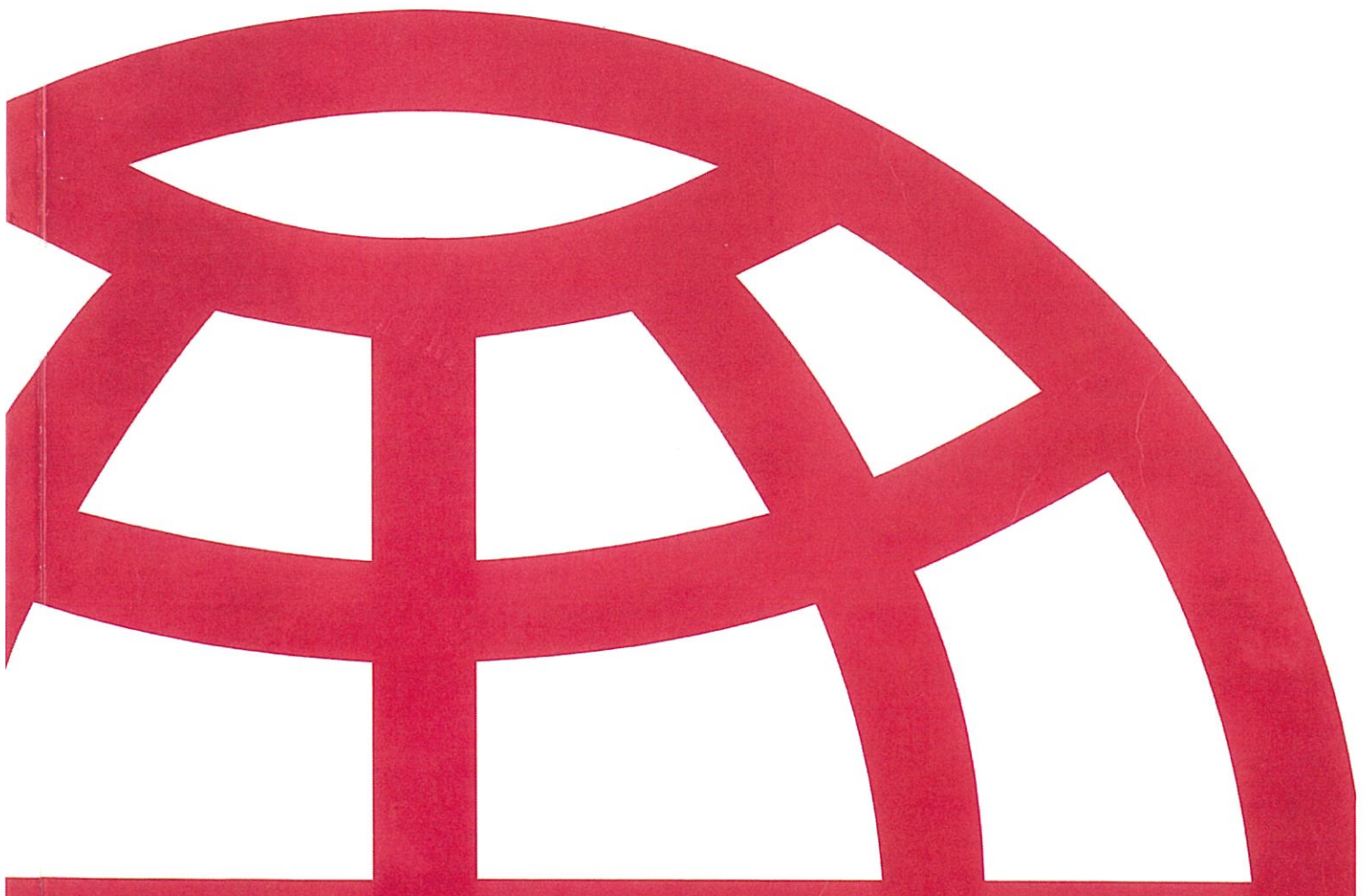
UŽSAKOVO SUPROJEKTUOTŲ STATYBOS IR INŽINERINIŲ DARBŲ

Statybos sutarties sąlygos

BENDROSIOS SĄLYGOS

KONKREČIŲ SĄLYGŲ RENGIMO VADOVAS

PASIŪLYMO RAŠTAS, RANGOS SUTARTIES IR SUSITARIMO DĖL
GINČŲ NAGRINĖJIMO FORMOS

FIDIC tai Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos pavadinimo pirmosios raidės prancūzų kalba.

F IDIC 1913 metais įkūrė trys nacionalinės Europos inžinierių konsultantų asociacijos. Federacija įkurta siekiant remti bendrus profesinius asociacijų narių interesus ir platinti juos dominančią informaciją.

D abar FIDIC veikoje dalyvauja daugiau kaip 60 šalių asociacijos, atstovaujančios daugumai pasaulio nepriklausomų inžinierių konsultantų.

F IDIC, įgyvendindama savo tikslus pagal aukštas etikos ir profesines normas, keisdamosi nuomonėmis ir informacija, diskutuodama dėl bendrų problemų, keliančių visų šalių narių asociacijų ir tarptautinių finansinių institucijų atstovų rūpestį, ir skatindama inžinerinių konsultantų profesijos ugdymą besivystančiose šalyse, organizuoja seminarus, konferencijas ir kitus renginius.

F IDIC leidiniai skelbia konferencijų ir seminarų medžiagą, informaciją inžinieriams konsultantams, projektų savininkams ir tarptautinėms plėtros agentūroms, taip pat standartines išankstinės kvalifikacinės atrankos formas, sutarčių dokumentus ir užsakovo bei konsultanto sutartis. Šiuos dokumentus galima gauti sekretoriato Šveicarijoje.

Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija (FIDIC)
 Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (FIDIC)
 PO Box 311
 CH-1215 Geneva 15
 Switzerland
 Tel + +41 22 799 49 05
 Faksas + +41 22 799 49 01
 El paštas: fidic.pub@fidic.org
 Internetas: <http://www.fidic.org>

BENDROSIOS SĄLYGOS

KONKREČIŲ SĄLYGŲ
RENGIMO VADOVAS

UŽSAKOVO SUPROJEKTUOTŲ
STATYBOS IR INŽINERINIŲ DARBŲ

STATYBOS

sutarties sąlygos

PASIŪLYMO RAŠTAS,
RANGOS SUTARTIES
IR SUSITARIMO DĖL GINČŲ
NAGRINĖJIMO FORMOS

ANTROJI PATAISYTA LAIDA LIETUVIŲ KALBA 2009
ISBN 978-9986-687-18-4

FEDERATION INTERNATIONALE DES INGENIEURS-CONSEILS
INTERNATIONAL FEDERATION OF CONSULTING ENGINEERS
INTERNATIONALE VEREINIGUNG BERATENDER INGENIEURE
FEDERACION INTERNACIONAL DE INGENIEROS CONSULTORES
TARPTAUTINĖ INŽINIERIŲ KONSULTANTŲ FEDERACIJA

LIETUVIŠKO LEIDIMO ĮVADAS

Statybos sutarties sąlygos – tai pirmojo Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils) – FIDIC leidinio „Conditions of Contract for Construction, for Building and Engineering Works Designed by the Employer“, pasirodžiusio 1999 metais, vertimo į lietuvių kalbą antroji pataisyta laida.

Statybos sutarties sąlygos – tai Europos šalių daug metų kauptos patirties sudarant statybos darbų sutartis išdava. FIDIC jas apibendrina ir parengė spaudai.

Statybos sutarties sąlygos pravers rengiant statybos darbų konkursus, sudarant sutartis. Lietuvoje FIDIC dokumentai taikomi Civilinio kodekso, Statybos techninių reglamentų STR 1.05.06:2005, STR 1.08.02:2002 ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. 260 nustatyta tvarka.

Manome, kad Statybos sutarties sąlygų vertimas atitinka originalą. Lietuviško leidinio rengėjai neatsako už nuostolius dėl vertimo netikslumų.

Statybos sutarties sąlygos anglų kalba laikomos oficialiu dokumentu ir kilus ginčų turi viršenybę prieš išverstą tekstą. FIDIC yra tik angliško leidinio teisių turėtoja.

Statybos sutarties sąlygų lietuvių kalba autoriaus teisės priklauso oficialiam FIDIC atstovui Lietuvoje – UAB „SWECO BKG LSPI“.

Leidinius galima įsigyti UAB „SWECO BKG LSPI“ (V. Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius, tel. 8 5 262 2621, 8 5 237 5871, faks. 8 5 261 7507) arba FIDIC sekretoriato Šveicarijoje (P.O. Box 311, CH-1215 Geneva 15, Switzerland. Phone +41 (22) 799 49 05, Fax +41 (22) 799 49 01) E-mail: fidic.pub@fidic.org - FIDIC Bookshop.

PADĖKA

Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils – FIDIC) ypač dėkoja šiems darbo grupės, sudarytos papildymams rengti, nariams: Christopher Wade (vadovas), SWECO-WBB, Švedija; Peter L Booen (rankraščio autorius), GIBB Ltd., JK; Hermann Bayerlein, Fichtner, Vokietija; Christopher R Seppala (teisės patarėjas), White & Case, Prancūzija, ir Jose F Speziale, IATASA, Argentina.

Parengiamiesiems darbams vadovavo FIDIC Sutarčių komitetas, kurį sudarė inžinierius konsultantas John B Bowcock, JK (pirmininkas); Michael Mortimer-Hawkins, SwedPower, Švedija; ir Axel-Volkmar Jaeger, Shmidt Reuter Partner, Vokietija; kartu su K B (Tony) Norris, kuris buvo ypatingasis patarėjas.

Rankraščius skaitė daug asmenų, su jais susipažino ne viena organizacija: Ihab Abu-Zahra, CRC – Hassan Dorra, Egiptas; Mushtaq Ahmad, NESPAK, Pakistanas; Peter Batty, Post Buckley International, JAV; Roeland Bertrams, Clifford Chance, Nyderlandai; Bosen He, Tiandžino universitetas, Kinija; Manfred Breege, Lahmeyer International, Vokietija; Pablo Bueno, TYPSA, Ispanija; Nael G Bunni, inžinierius konsultantas, Airija; Peter H J Chapman, Engineer & Barrister, JK; Ian Fraser, Beca Carter Hollings & Ferner, Naujoji Zelandija; Roy Goode, Oksfordo universitetas, JK; Dan W Graham, Bristows Cooke & Carpmoen, JK; Mark Griffiths, Griffiths & Armour, JK; Geoffrey F Hawker, inžinierius konsultantas, JK; Hesse & Steinberger, VDMA, Vokietija; Paul E Hvilsted, Elsamprojekt, Danija; Gordon L Jaynes, Whitman Breed Abbot & Morgan, JK; Tonny Jensen (FIDIC Kokybės valdymo komiteto pirmininkas), COWI, Danija; David S Khalef, Jordanija; Philip Loots and Associates, Pietų Afrika; Neil McCole, Merz and McLellan, JK; Matthew Needhan-Laing, Victoria Russel & Paul J Taylor, Berryman's Lace Mawer, JK; Brian W Totterdill, inžinierius konsultantas, JK; David R Wightman & Gerlando Butera, Nabarro Nathanson, JK; Japonijos inžinierių konsultantų asociacija; Filipinų statybos pramonės ministerija; Europos tarptautiniai rangovai; Europos metalo pramonės susivienijimų organizacija (Organisme de Liaison Industries Metalliques Europeennes – ORGALIME); Tarptautinė rangovų žemkasių asociacija; Tarptautinė advokatų asociacija; Azijos plėtros bankas ir Pasaulio bankas. Jų komentarus kruopščiai išnagrinėjo papildymų darbo grupė ir, formuluodama straipsnių nuostatas, kur, manoma, reikėjo, atsižvelgė į pateiktas pastabas. Padėka recenzentams nereiškia, kad minimas asmuo arba organizacija pritaria visiems straipsniams, kaip jie čia išdėstyti.

FIDIC norėtų pabrėžti dėkingumą visiems čia išvardytiems asmenims už skirtą laiką ir pastangas.

Galutinį sprendimą dėl dokumento formos ir turinio priėmė FIDIC.

PRATARMĖ

Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija 1999 metais išleido keturis naujų standartinių sutarčių formų pirmuosius leidimus.

Statybos sutarties sąlygos:

rekomenduojamos vykdyti Užsakovo arba jo atstovo, Inžinieriaus, suprojektuotus statybos ir inžinerinius darbus. Paprastai, pagal šios rūšies sutartis, Rangovas darbus vykdo pagal Užsakovo pateiktą projektą, tačiau darbai gali apimti ir kai kuriuos bendrųjų, mechaninių, elektros ir (arba) statybos darbų elementus, suprojektuotus Rangovo.

Projektavimo ir statybos bei įrangos sutarties sąlygos:

rekomenduojamos aprūpinant elektros ir (arba) mechaniniais įrenginiais bei projektuojant ir vykdant statybos arba inžinerinius darbus. Paprastai, sudarius šios rūšies sutartį, Rangovas suprojektuoja ir pagal Užsakovo reikalavimus vykdo įrangos montavimo ir (arba) kitus darbus; jie gali apimti bet kokius bendrųjų, mechaninių, elektros ir (arba) statybos darbų derinius.

Statybos “iki raktų” EPC sutarties sąlygos:

jos gali būti tinkamos visiškai baigtiems statiniams, gamykloms arba elektrinėms, kitokiems panašios paskirties statiniams, infrastruktūros projektams ar kitais atvejais, kai (i) reikia gerokai tikslesnės galutinės kainos bei atlikimo laiko ir (ii) Rangovas prisiima visą atsakomybę už statybos projektavimą ir vykdymą, Užsakovui beveik nedalyvaujant. Paprastai, pagal baigtų statybos darbų Sutartis, Rangovas atlieka visas inžinerines, tiekimo ir statybos (ITS) užduotis: aprūpina visiškai sukomplektuotais, paruoštais naudoti pastatais (telieka atrakinti duris).

Trumpoji sutarties forma:

rekomenduojama palyginti nedidelės vertės statybos arba inžineriniams darbams. Atsižvelgiant į darbo pobūdį ir aplinkybes, ši forma gali tikti ir didesnės vertės sutartims, ypač kai atliekamas palyginti nesudėtingas, pasikartojantis arba neilgai trunkantis darbas. Paprastai, pagal šios rūšies sutartis, Rangovas atlieka darbus remdamasis Užsakovo arba jo atstovo (jeigu toks yra) pateiktu projektu, taip pat ši forma gali tikti ir Sutarčiai, kuri sudaryta atlikti tik bendruosius, mechaninius, elektros ir (arba) statybos darbus, kuriuos suprojektavo Rangovas.

Šios formos rekomenduojamos, kai rengiami tarptautiniai konkursai. Dėl kai kurių teisės ypatumų gali prireikti pakeitimų, ypač jeigu šios Sąlygos bus naudojamos vienoje šalyje. Oficialūs ir autentiški, FIDIC nuomone, yra angliški tekstai.

Rengiant šias Statybos sutarties sąlygas pripažinta, kad iš daugybės punktų, kurie bus taikomi visuotinai, bus ir tokių, kuriuos būtinai reikės keisti, atsižvelgiant į konkrečias sutarties aplinkybes.

Kad būtų lengviau sudaryti sutartį, į Bendrąsias sąlygas įtraukti tie punktai, kurie, laikoma, tinkami daugumai (bet ne visoms) sutartims.

Bendrosios sąlygos ir Konkrečios sąlygos kartu sudarys Sutarties sąlygas, nustatančias šalių teises ir pareigas. Kiekvienai sutarčiai bus būtina parengti Konkrečias sąlygas, atsižvelgiant į tuos Bendrųjų sąlygų punktus, kuriuose minimos Konkrečios sąlygos.

Bendrosios sąlygos šiame leidinyje parengtos remiantis toliau išdėstytais pagrindais:

- (i) tarpiniai ir galutiniai mokėjimai nustatomi matavimais, taikant Sąnaudų žiniaraščio įkainius bei kainas;
- (ii) jeigu Bendrosiose sąlygose numatyta, kad būtina daugiau duomenų (išskyrus esant tokiam smulkiam aprašymui, kad šis turi būti detalizuotas Specifikacijoje), tai punkte pateikiama šių duomenų nuoroda Pasiūlymo priede; juos pateikia Užsakovas arba įtraukia Konkurso dalyvis;
- (iii) išdėstant Bendrųjų sąlygų punktus, kur apibūdinami dalykai, kuriems skirtingose sutartyse greičiausiai galėtų būti taikomos nevienodos sutarties sąlygos, buvo laikomasi šių principų:
 - (a) vartotojams bus patogiau, jeigu nuostatos, kurių jie nenori taikyti, galės būti tiesiog išbrauktos arba neįrašytos, užuot rašius papildomą tekstą (Konkrečiose sąlygose), nes Bendrosios sąlygos neapima jų reikalavimų; arba
 - (b) kitais atvejais, kur punkto (a) taikymas, manoma, netinkamas, punktas apima nuostatas, kurios, manoma, galėtų būti taikomos daugumai sutarčių.

Pavyzdžiui, 14.2 punktas [*Išankstinis mokėjimas*] įtrauktas dėl patogumo, o ne dėl FIDIC politikos išankstinių mokėjimų atžvilgiu. Šis punktas tampa nepritaikomas (net jeigu neišbraukiamas), jeigu jo nepaisoma, t. y. nenustatoma išankstinio mokėjimo suma. Be kita ko, reikia pažymėti, kad kai kurios Bendrųjų sąlygų nuostatos gali būti netinkamos akivaizdžiai tipinėms sutartims.

Aiškinamoji medžiaga, susitarimų ir kitokie pavyzdžiai, padedantys rengti Konkrečias sąlygas bei kitus pasiūlymo dokumentus, leidinyje įtraukti kaip Konkrečių sąlygų rengimo vadovas. Prieš įtraukiant bet kurį pavyzdinį tekstą privaloma patikrinti, ar visiškai tinka konkrečiomis aplinkybėmis; jeigu netinka, tekstas turi būti pataisytas.

Tais atvejais, kai pataisomas pavyzdinis tekstas, ir visais atvejais, kai taisomi arba papildomi pavyzdiniai tekstai, reikia įdėmiai stebėti, kad neatsirastų prieštaravimų Bendrosioms sąlygoms arba tarp Konkrečių sąlygų straipsnių. Svarbu, kad kurti šias dokumentų projekto

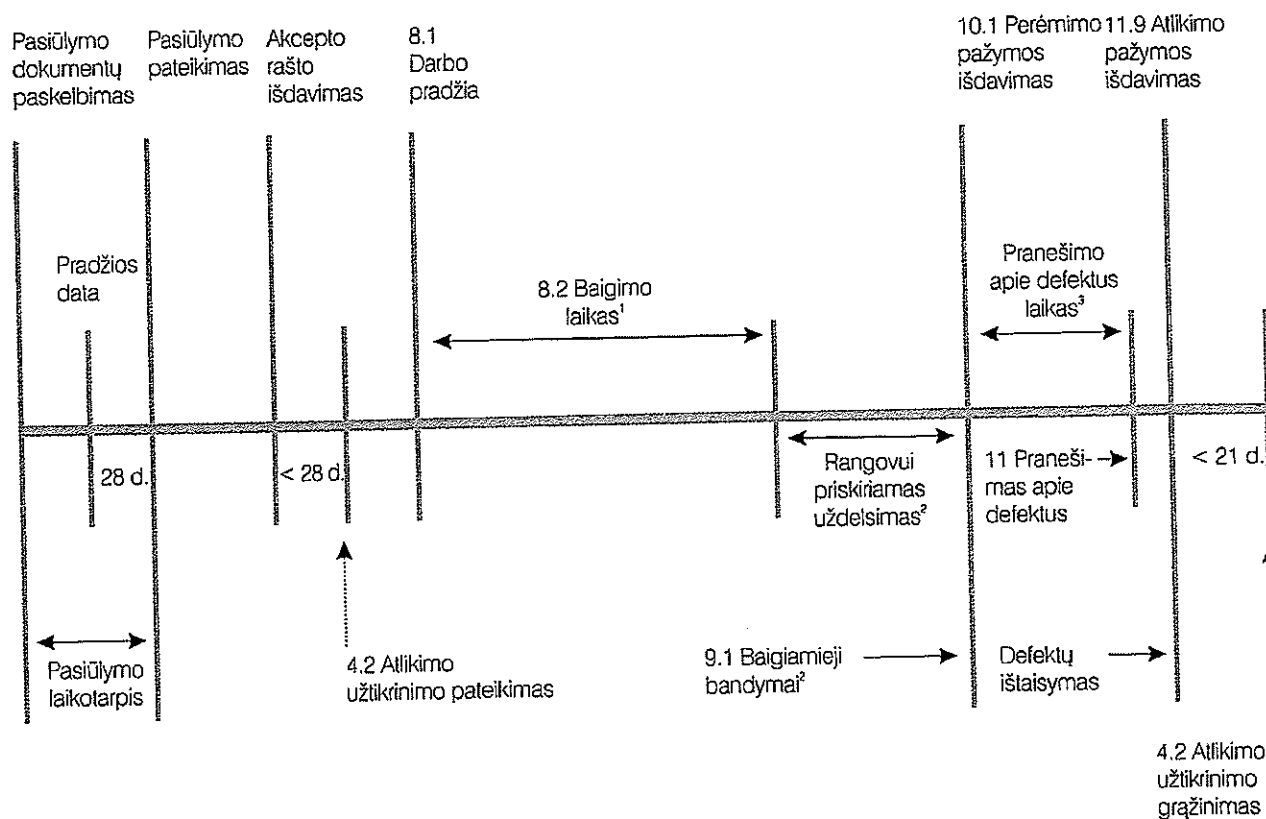
užduotis ir rengti pasiūlymo dokumentus būtų patikėta reikiamą patirtį (sutarčių rengimo, technikos ir tiekimo sričių) turinčiam personalui.

Leidinyje baigiamas pavyzdinėmis Pasiūlymo rašto, Pasiūlymo priedo (kuriame nurodomi sąlygų punktai), Rangos sutarties formomis ir Susitarimo dėl ginčų nagrinėjimo alternatyvomis. Susitarimas dėl ginčų nagrinėjimo – tai jau parengtas Užsakovo, Rangovo ir asmens, paskirto veikti kaip nepriklausomam arbitrai arba kaip trijų asmenų ginčų nagrinėjimo komisijos nariui, susitarimo tekstas. Leidinyje kaip priedas (su nuorodomis) įtrauktos Bendrųjų sąlygų sąvokos.

FIDIC ketina išleisti vadovą, kaip naudotis Statybos sutarties sąlygomis, Projektavimo ir statybos bei įrangos sutarties sąlygomis, taip pat Inžinerinių darbų, pirkimų ir statybos (iki rakto) sutarties sąlygomis. Kitas glaudžiai su šia tema susijęs FIDIC leidinys yra „Konkurso procedūra“, kuriame pateikiamas sisteminis požiūris į konkurso dalyvių parinkimą ir pasiūlymų teikimą bei vertinimą.

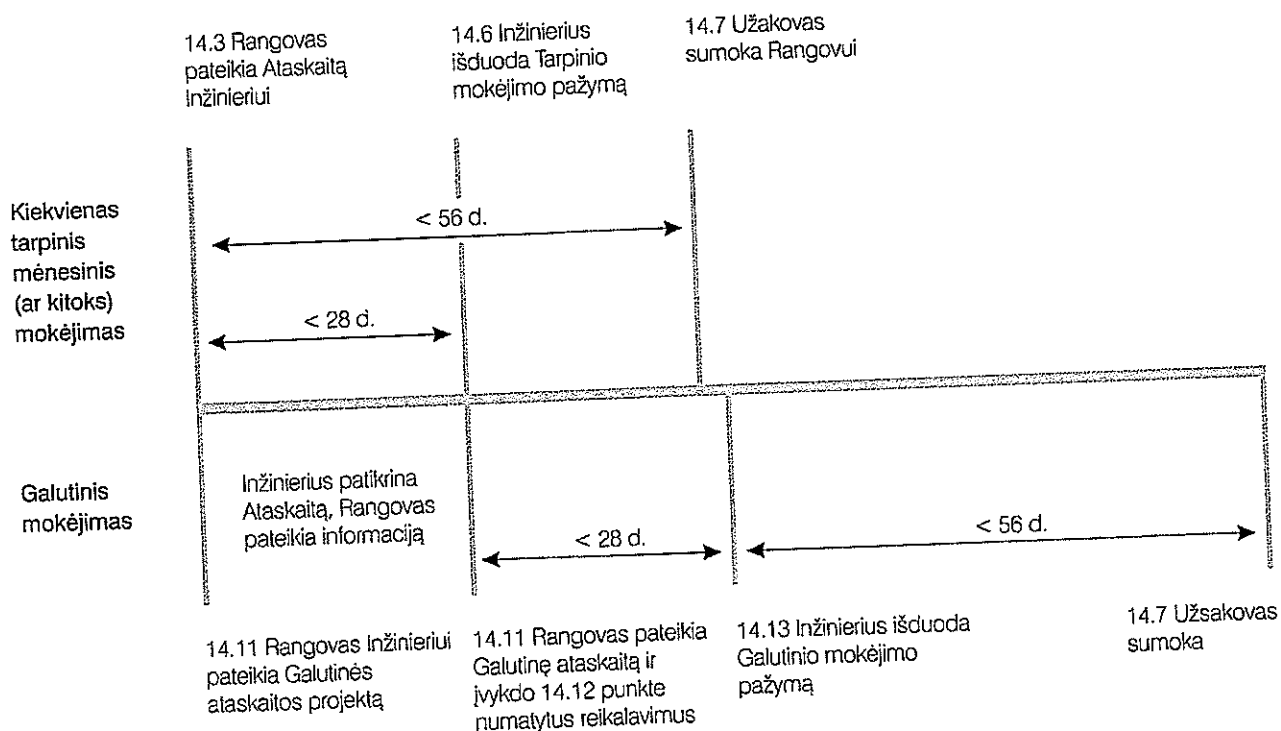
Kad būtų aiškesnė Sutarties veiksmų seka, galima pažvelgti į kituose dviejuose puslapiuose spausdinamas schemas bei žemiau pateikiamus punktus (kai kurių punktų numeriai taip pat pateikiami ir schemose). Schemos tėra iliustracija ir aiškinant Sutarties sąlygas į jas neturi būti atsižvelgiama.

1.1.3.1	&	13.7	Pradžios data
1.1.3.2	&	8.1	Darbo pradžia
1.1.6.6	&	4.2	Atlikimo užtikrinimas
1.1.4.7	&	14.3	Tarpinio mokėjimo pažyma
1.1.3.3	&	8.2	Baigimo laikas (pagal pratęsimą 8.4 punkte)
1.1.3.4	&	9.1	Baigiamieji bandymai
1.1.3.5	&	10.1	Perėmimo pažyma
1.1.3.7	&	11.1	Pranešimo apie defektus laikas (pagal pratęsimą 11.3 punkte)
1.1.3.8	&	11.9	Atlikimo pažyma
1.1.4.4	&	14.13	Galutinio mokėjimo pažyma

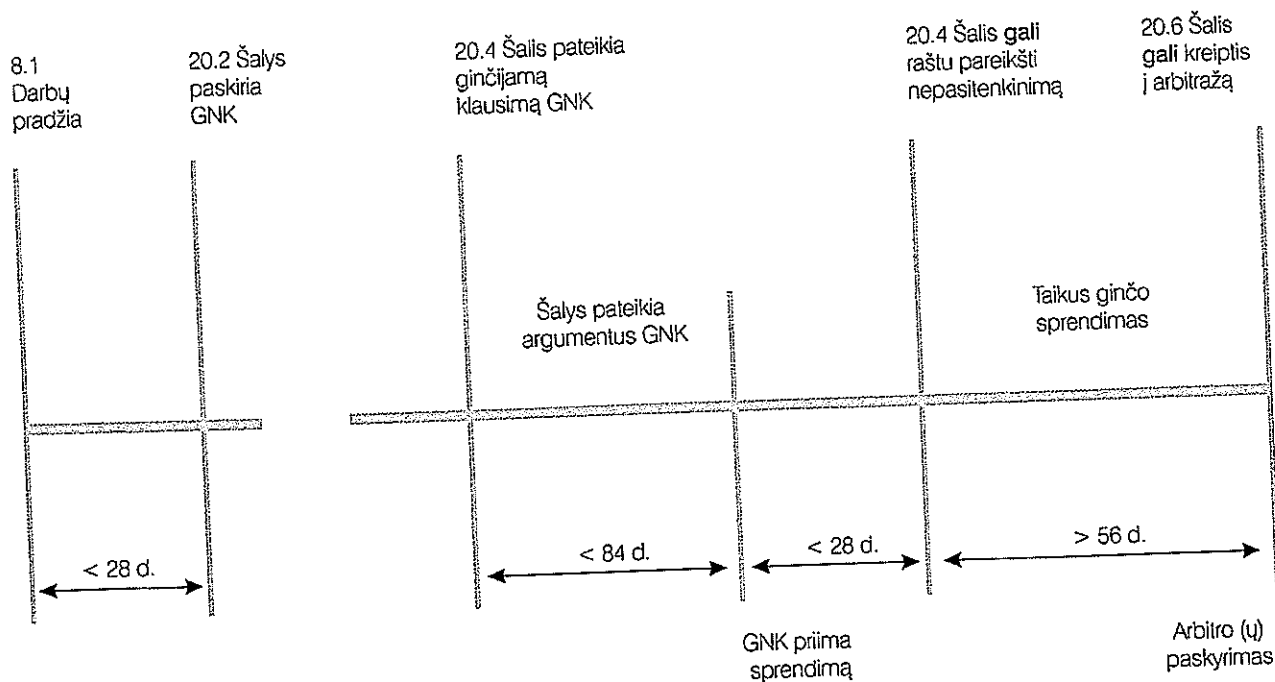

Tipiška svarbiausių įvykių seka pagal Statybos sutartis

1. Baigimo laikas turi būti nurodytas (Pasiūlymo priede) kaip dienų skaičius, prie kurio pridedamas bet kuris laiko pratęsimas pagal 8.4 punktą.
2. Kad būtų pavaizduota įvykių seka, diagrama sukurta remiantis pavyzdžiu, kai Rangovas neįvykdo 8.2 punkto reikalavimų.
3. Pranešimo apie defektus laikas turi būti nurodytas (Pasiūlymo priede) kaip dienų skaičius, prie kurio pridedamas bet kuris laiko pratęsimas pagal 11.3 punktą.

Tipiška mokėjimų seka, numatyta 14 straipsnyje

Tipiška įvykių eiga sprendžiant ginčus, numatytus 20 straipsnyje

BENDROSIOS SĄLYGOS

KONKREČIŲ SĄLYGŲ
RENGIMO VADOVAS

UŽSAKOVO SUPROJEKTUOTŲ
STATYBOS IR INŽINERINIŲ DARBŲ

STATYBOS

sutarties sąlygos

PASIŪLYMO RAŠTAS,
RANGOS SUTARTIES
IR SUSITARIMO DĖL GINČŲ
NAGRINĖJIMO FORMOS

Bendrosios sąlygos

FEDERATION INTERNATIONALE DES INGENIEURS-CONSEILS
INTERNATIONAL FEDERATION OF CONSULTING ENGINEERS
INTERNATIONALE VEREINIGUNG BERATENDER INGENIEURE
FEDERACION INTERNACIONAL DE INGENIEROS CONSULTORES
TARPTAUTINĖ INŽINIERIŲ KONSULTANTŲ FEDERACIJA

Bendrosios sąlygos

TURINYS

1.	BENDROSIOŠ NUOSTATOS	1
1.1	Sąvokos	
1.2	Aiškinimas	
1.3	Bendravimas	
1.4	Teisė ir kalba	
1.5	Dokumentų pirmumas	
1.6	Rangos sutartis	
1.7	Teisių perleidimas	
1.8	Dokumentų saugojimas ir pateikimas	
1.9	Pavėluoti brėžiniai arba nurodymai	
1.10	Užsakovo naudojimas Rangovo dokumentais	
1.11	Rangovo naudojimas Užsakovo dokumentais	
1.12	Konfidenciali informacija	
1.13	Įstatymų laikymasis	
1.14	Solidarioji atsakomybė	
2.	UŽSAKOVAS	8
2.1	Teisė naudotis Statybvieta	
2.2	Leidimai, licencijos arba suderinimai	
2.3	Užsakovo personalas	
2.4	Užsakovo finansinis pasirengimas	
2.5	Užsakovo pretenzijos	
3.	INŽINIERIUS	10
3.1	Inžinieriaus pareigos ir teisė	
3.2	Inžinieriaus įgaliojimų perdavimas	
3.3	Inžinieriaus nurodymai	
3.4	Inžinieriaus pakeitimas	
3.5	Sprendimai	
4.	RANGOVAS	12
4.1	Bendrosios Rangovo prievolės	
4.2	Atlikimo užtikrinimas	
4.3	Rangovo atstovas	
4.4	Subrangovai	
4.5	Subrangos perleidimas	

4.6	Bendradarbiavimas	
4.7	Nužymėjimas	
4.8	Sauga darbe	
4.9	Kokybės užtikrinimas	
4.10	Statybvietės duomenys	
4.11	Priimtos Sutarties sumos pakankamumas	
4.12	Nenumatomos fizinės sąlygos	
4.13	Teisė naudotis keliais ir pagalbėmis priemonėmis	
4.14	Trukdymo vengimas	
4.15	Privažiavimo keliai	
4.16	Prekių pervežimas	
4.17	Rangovo įrengimai	
4.18	Aplinkos apsauga	
4.19	Elektra, vanduo ir dujos	
4.20	Užsakovo įrengimai ir pateikiamos medžiagos	
4.21	Darbų eigos ataskaitos	
4.22	Statybvietės apsauga	
4.23	Rangovo veiksmai Statybvietėje	
4.24	Iškasenos	
5.	PASKIRTIEJI SUBRANGOVAI	21
5.1	Paskirtojo Subrangovo sąvoka	
5.2	Prieštaravimas paskyrimui	
5.3	Mokėjimai paskirtiesiems Subrangovams	
5.4	Mokėjimo įrodymas	
6.	TARNAUTOJAI IR DARBININKAI	22
6.1	Tarnautojų ir darbininkų samdymas	
6.2	Atlyginimų įkainiai ir darbo sąlygos	
6.3	Užsakovui dirbantys asmenys	
6.4	Darbo įstatymai	
6.5	Darbo valandos	
6.6	Tarnautojų ir darbininkų patalpos	
6.7	Sveikata ir sauga darbe	
6.8	Rangovo vadovavimas	
6.9	Rangovo personalas	
6.10	Rangovo personalo ir įrengimų apskaita	
6.11	Viešosios tvarkos pažeidimas	
7.	ĮRANGA, MEDŽIAGOS IR DARBO KOKYBĖ	24
7.1	Vykdymo būdas	
7.2	Pavyzdžiai	
7.3	Apžiūra	
7.4	Bandymas	
7.5	Atmetimas	
7.6	Ištaisymo darbas	
7.7	Įrangos ir Medžiagų nuosavybė	
7.8	Mokesčiai už gamtos išteklius	
8.	PRADŽIA, UŽDELSIMAI IR SUSTABDYMAS	26
8.1	Darbo pradžia	
8.2	Baigimo laikas	
8.3	Programa	

8.4	Baigimo laiko pratęsimas	
8.5	Uždelsimai dėl valdžios institucijų veiksmų	
8.6	Darbų sparta	
8.7	Kompensacija už uždelimą	
8.8	Darbo sustabdymas	
8.9	Sustabdymo padariniai	
8.10	Mokėjimas už įrangą ir Medžiagas sustabdymo atveju	
8.11	Užsitęsęs sustabdymas	
8.12	Darbo atnaujinimas	
9.	BAIGIAMIEJI BANDYMAI.....	29
9.1	Rangovo prievolės	
9.2	Pavėluoti bandymai	
9.3	Pakartotiniai bandymai	
9.4	Nepavykę Baigiamieji bandymai	
10.	PERDAVIMAS UŽSAKOVUI.....	30
10.1	Darbų ir Grupių perėmimas	
10.2	Darbų dalių perėmimas	
10.3	Trukdymas atlikti Baigiamuosius bandymus	
10.4	Atstatymo reikalaujantys paviršiai	
11.	ATSAKOMYBĖ UŽ DEFEKTUS	32
11.1	Nebaigto darbo užbaigimas ir defektų ištaisymas	
11.2	Defektų ištaisymo išlaidos	
11.3	Pranešimo apie defektus laiko pratęsimas	
11.4	Defektų neištaisymas	
11.5	Detalių su defektais išvežimas	
11.6	Tolesni bandymai	
11.7	Priėjimo teisė	
11.8	Rangovo atliekamas tyrimas	
11.9	Atlikimo pažyma	
11.10	Neįvykdytos prievolės	
11.11	Statyb vietės išvalymas	
12.	MATAVIMAS IR ĮVERTINIMAS.....	35
12.1	Matuojami Darbai	
12.2	Matavimo metodas	
12.3	Įvertinimas	
12.4	Praleidimai	
13.	PAKEITIMAI IR PATAISYMAI.....	36
13.1	Teisė daryti Pakeitimus	
13.2	Vertės nustatymas	
13.3	Pakeitimų tvarka	
13.4	Mokėjimas tinkama valiuta	
13.5	Rezervinės sumos	
13.6	Padienis darbas	
13.7	Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo	
13.8	Pataisymai dėl kainos pakeitimo	

14.	SUTARTIES KAINA IR MOKĖJIMAS	40
14.1	Sutarties kaina	
14.2	Išankstinis mokėjimas	
14.3	Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų	
14.4	Mokėjimų žiniaraštis	
14.5	Darbams numatyta įranga ir Medžiagos	
14.6	Tarpinio mokėjimo pažymų išdavimas	
14.7	Mokėjimas	
14.8	Pavėluotas mokėjimas	
14.9	Sulaikomų pinigų mokėjimas	
14.10	Darbų baigimo ataskaita	
14.11	Kreipimasis dėl Galutinio mokėjimo pažymos	
14.12	Prievolių įvykdymas	
14.13	Galutinio mokėjimo pažymos išdavimas	
14.14	Užsakovo atsakomybės pabaiga	
14.15	Mokėjimo valiutos	
15.	DARBŲ NUTRAUKIMAS UŽSAKOVO INICIATYVA	47
15.1	Nurodymas pataisyti	
15.2	Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva	
15.3	Įvertinimas nutraukimo dieną	
15.4	Mokėjimas po nutraukimo	
15.5	Užsakovo teisė nutraukti Sutartį	
16.	SUSTABDYMAS IR NUTRAUKIMAS RANGOVO INICIATYVA	49
16.1	Rangovo teisė sustabdyti darbą	
16.2	Nutraukimas Rangovo iniciatyva	
16.3	Darbo nutraukimas ir Rangovo įrengimų pašalinimas	
16.4	Mokėjimas nutraukus	
17.	RIZIKA IR ATSAKOMYBĖ.....	50
17.1	Nuostolių atlyginimas	
17.2	Rangovo rūpinimasis Darbais	
17.3	Užsakovo rizika	
17.4	Užsakovo rizikos padariniai	
17.5	Intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisės	
17.6	Atsakomybės apribojimas	
18.	DRAUDIMAS	53
18.1	Bendrieji draudimo reikalavimai	
18.2	Darbų ir Rangovo įrengimų draudimas	
18.3	Atsakomybės draudimas už padarytą žalą fiziniam asmeniui arba turtui	
18.4	Rangovo personalo draudimas	
19.	NENUGALIMA JĖGA	56
19.1	Nenugalimos jėgos sąvoka	
19.2	Pranešimas dėl Nenugalimos jėgos	
19.3	Pareiga trumpinti delsimą	
19.4	Nenugalimos jėgos padariniai	
19.5	Nenugalimos jėgos poveikis Subrangovui	

19.6	Teisė nutraukti Sutartį, mokėjimai ir atleidimas nuo prievolių	
19.7	Atleidimas nuo prievolių vykdymo pagal įstatymą	
20.	PRETENZIJOS, GINČAI IR ARBITRAŽAS	63
20.1	Rangovo pretenzijos	
20.2	Ginčų nagrinėjimo komisijos paskyrimas	
20.3	Ginčų nagrinėjimo komisijos nario nepaskyrimas	
20.4	Ginčų nagrinėjimo komisijos sprendimo gavimas	
20.5	Taikus ginčo išsprendimas	
20.6	Arbitražas	
20.7	Ginčų nagrinėjimo komisijos sprendimo nevykdymas	
20.8	Ginčų nagrinėjimo komisijos įgaliojimų pabaiga	

PRIEDAI

SUSITARIMO DĖL GINČŲ NAGRINĖJIMO BENDROSIOS SĄLYGOS	68
SUTARTIES PUNKTŲ RODYKLĖ	i

Abėcėlinis sąvokų sąrašas

1.1.1.3	Akcepto raštas	1.1.1.9	Pasiūlymo priedai
1.1.4.12	Ataskaita	1.1.1.4	Pasiūlymo raštas
1.1.6.6	Atlikimo užtikrinimas	1.1.3.5	Perėmimo pažyma
1.1.3.8	Atlikimo pažyma	1.1.3.1	Pradžios data
1.1.3.4	Baigiamieji bandymai	1.1.3.7	Pranešimo apie defektus laikas
1.1.3.3.	Baigimo laikas	1.1.5.2	Prekės
1.1.3.6	Bandymai po baigimo	1.1.4.1.	Priimta Sutarties suma
1.1.1.6	Brėžiniai	1.1.1.2	Rangos sutartis
1.1.5.8	Darbai	1.1.2.3	Rangovas
1.1.3.2	Darbo pradžia	1.1.2.5	Rangovo atstovas
1.1.3.9	Diena	1.1.6.1	Rangovo dokumentai
1.1.2.10	FIDIC	1.1.5.1	Rangovo įrengimai
1.1.4.5	Galutinė ataskaita	1.1.2.7	Rangovo personalas
1.1.4.4	Galutinio mokėjimo pažyma	1.1.4.10	Rezervinė suma
1.1.5.6	Grupė	1.1.1.10	Sąnaudų žiniaraščiai
1.1.2.9	GNK	1.1.1.5	Specifikacija
1.1.2.4	Inžinierius	1.1.6.7	Statybvietė
1.1.5.5.	Įranga	1.1.2.8	Subrangovas
1.1.6.5	Įstatymai	1.1.4.11	Sulaikomi pinigai
1.1.4.3	Išlaidos	1.1.4.2	Sutarties kaina
1.1.5.7	Laikinieji Darbai	1.1.1.1	Sutartis
1.1.5.3	Medžiagos	1.1.6.2	Šalis
1.1.3.9	Metai	1.1.2.1	Šalys
1.1.4.9	Mokėjimo pažyma	1.1.4.7	Tarpinio mokėjimo pažyma
1.1.6.4	Nenugalima jėga	1.1.2.2.	Užsakovas
1.1.6.8	Nenumatoma	1.1.6.3	Užsakovo įrengimai
1.1.5.4.	Nuolatiniai Darbai	1.1.2.6	Užsakovo personalas
1.1.1.10	Padienio darbo žiniaraščiai	1.1.4.6	Užsienio valiuta
1.1.6.9	Pakeitimas	1.1.4.8	Vietos valiuta
1.1.1.8	Pasiūlymas	1.1.1.7	Žiniaraščiai

Bendrosios sąlygos

1. Bendrosios nuostatos

1.1

Sąvokos

Sutarties sąlygose („šiose sąlygose“), kurias sudaro Konkrečios sąlygos ir šios, Bendrosios sąlygos, vartojami žodžiai ir posakiai turi čia apibrėžtas reikšmes. Žodžiai, žymintys asmenis arba šalis, apima įmones bei kitus juridinius asmenis, išskyrus kai kontekstas reikalauja kitaip.

1.1.1

Sutartis

- 1.1.1.1 „Sutartis“ – Rangos sutartis, Akcepto raštas, Pasiūlymo raštas, šios Sąlygos, Specifikacija, Brėžiniai, Žiniaraščiai ir kiti dokumentai (jeigu yra), kurie išvardyti Rangos sutartyje arba Akcepto rašte.
- 1.1.1.2 „Rangos sutartis“ – Rangos sutartis (jeigu sudaroma), minima 1.6 punkte [Rangos sutartis].
- 1.1.1.3 „Akcepto raštas“ (Patvirtinamasis raštas) – raštas, kuriuo Užsakovas formaliai patvirtina Pasiūlymo rašto ir priedų su bet kuriais abiejų šalių pasirašytais susitarimais priėmimą. Jeigu rašto dėl akcepto nėra, tai posakis „Akcepto raštas“ reiškia Rangos sutartį, o Akcepto rašto išdavimo arba gavimo data reiškia Rangos sutarties pasirašymo datą.
- 1.1.1.4 „Pasiūlymo raštas“ („oferta“) – dokumentas, pavadintas „Pasiūlymo raštu“, kurį sudarė ir pasirašė Rangovas ir kuriuo siūloma Užsakovui atlikti Darbus.
- 1.1.1.5 „Specifikacija“ – dokumentas, pavadintas „Specifikacija“, kuri įtraukta į Sutartį, ir visi pagal Sutartį padaryti specifikacijos papildymai bei pakeitimai. Šis dokumentas smulkiai apibūdina Darbus.
- 1.1.1.6 „Brėžiniai“ – Darbų brėžiniai, kurie įtraukti į Sutartį, ir visi pagal Sutartį padaryti brėžinių papildymai ir pakeitimai, daromi Užsakovo (arba jo vardu).
- 1.1.1.7 „Žiniaraščiai“ – dokumentai, pavadinti „Žiniaraščiais“, užpildyti Rangovo ir pateikti kartu su Pasiūlymo raštu, kurie įtraukiami į Sutartį. Tokie dokumentai gali apimti Sąnaudų žiniaraščius, duomenis, sąrašus, įkainių ir (arba) kainų žiniaraščius.
- 1.1.1.8 „Pasiūlymas“ – „Pasiūlymo raštas“ bei visi kiti įtraukti į Sutartį dokumentai, kuriuos Rangovas pateikia kartu su „Pasiūlymo raštu“.
- 1.1.1.9 „Pasiūlymo priedai“ – pavadinti „Pasiūlymo priedu“ ir užpildyti dokumentai, kurie pridėti prie Pasiūlymo rašto ir sudaro jo dalį.
- 1.1.1.10 „Sąnaudų žiniaraščiai“ ir „Padienio darbo žiniaraščiai“ – taip pavadinti dokumentai (jeigu yra), kurie yra sudedamoji „Žiniaraščių“ dalis.

1.1.2**Šalys ir asmenys**

- 1.1.2.1 „Šalys“ – Užsakovas arba Rangovas, atsižvelgiant į kontekstą.
- 1.1.2.2 „Užsakovas“ – asmuo, Pasiūlymo priede įvardytas kaip užsakovas, ir teisėti šio asmens teisių perėmėjai.
- 1.1.2.3 „Rangovas“ – asmuo (-enys), Užsakovo akceptuotame Pasiūlymo rašte įvardytas kaip rangovas, ir teisėti šio asmens (-ų) teisių perėmėjai.
- 1.1.2.4 „Inžinierius“ – asmuo, Užsakovo paskirtas būti Inžinieriumi, siekiant įgyvendinti Sutartį, ir tuo vardu įvardytas Pasiūlymo priede arba kitas Užsakovo kuriam nors laikotarpiui paskiriamas asmuo, apie kurį pranešama Rangovui pagal 3.4 punktą [*Inžinieriaus pakeitimas*].
- 1.1.2.5 „Rangovo atstovas“ – Rangovo įvardytas Sutartyje arba kuriam nors laikotarpiui paskirtas pagal 4.3 punktą [*Rangovo atstovas*] asmuo, kuris veikia Rangovo vardu.
- 1.1.2.6 „Užsakovo personalas“ – Inžinierius, 3.2 punkte [*Inžinieriaus įgaliojimų perdavimas*] minimi padėjėjai bei visi kiti tarnautojai, darbininkai arba kiti Inžinieriui arba Užsakovui dirbantys asmenys, taip pat kitas personalas, apie kurį Inžinierius arba Užsakovas pranešė Rangovui kaip apie Užsakovo personalą.
- 1.1.2.7 „Rangovo personalas“ – Rangovo atstovas ir visas personalas, kuriuos Rangovas įdarbina Statybvietyje, tarp jų gali būti tarnautojai, darbininkai bei kiti Rangovo arba kiekvieno Subrangovo įdarbinti asmenys, taip pat visas kitas personalas, padedantis Rangovui vykdyti Darbus.
- 1.1.2.8 „Subrangovas“ – kuris nors asmuo, Sutartyje įvardytas kaip subrangovas, arba kurie nors kiti daliai Darbų atlikti subrangovais paskirti asmenys, taip pat kiekvieno šių asmenų teisėti teisių perėmėjai.
- 1.1.2.9 GNK – asmuo arba trys asmenys, taip įvardyti Sutartyje, arba kitas asmuo (-enys), paskirti pagal 20.2 punktą [*Ginčų nagrinėjimo komisijos paskyrimas*] arba pagal 20.3 punktą [*Ginčų nagrinėjimo komisijos nario nepaskyrimas*].
- 1.1.2.10 FIDIC – Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija).

1.1.3**Datos, bandymai, etapai ir jų užbaigimas**

- 1.1.3.1 „Pradžios data“ – data, kuri yra prieš 28 dienas iki paskutinės Pasiūlymo padavimo dienos.
- 1.1.3.2 „Darbo pradžia“ – data, įrašyta pagal 8.1 punkto reikalavimus [*Darbo pradžia*].
- 1.1.3.3 „Baigimo laikas“ – laikas, skaičiuojamas nuo Darbo pradžios, per kurį turi būti baigti Darbai arba Grupė (atsižvelgiant į situaciją) pagal 8.2 punktą [*Baigimo laikas*], kuris nurodomas Pasiūlymo priede (ir bet kuris to laiko pratęsimas pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*]).
- 1.1.3.4 „Baigiamieji bandymai“ – bandymai, nurodyti Sutartyje, arba tokie, dėl kurių sutaria abi Šalys, arba daromi kaip Pakeitimas ir atliekami pagal

9 straipsnį [*Baigiamieji bandymai*] prieš Užsakovui perimant Darbus arba Grupę (kaip gali reikėti).

- 1.1.3.5 „**Perėmimo pažyma**“ – pažyma, išduota pagal 10 straipsnį [*Perdavimas Užsakovui*].
- 1.1.3.6 „**Bandymai po baigimo**“ – bandymai (jeigu atliekami), kurie nurodyti Sutartyje ir kurie vykdomi pagal Konkrečių sąlygų nuostatas po to, kai Darbus arba Grupę (atsižvelgiant į situaciją) perima Užsakovas.
- 1.1.3.7 „**Pranešimo apie defektus laikas**“ – laikotarpis, per kurį turi būti pranešta apie Darbų arba Grupės (atsižvelgiant į situaciją) defektus pagal 11.1 punktą [*Nebaigto darbo užbaigimas ir defektų ištaisymas*], kuris nurodytas Pasiūlymo priede (ir bet kurie pratęsimai pagal 11.3 punktą [*Pranešimo apie defektus laiko pratęsimas*]), skaičiuojamas nuo datos, kurią Darbai arba Grupė (atsižvelgiant į situaciją) buvo baigti ir kuri pažymima pagal 10.1 punktą [*Darbų ir Grupių perėmimas*].
- 1.1.3.8 „**Atlikimo pažyma**“ – pažyma, išduota pagal 11.9 punktą [*Atlikimo pažyma*].
- 1.1.3.9 „**diena**“ – kalendorinė diena, „**metai**“ – 365 dienos.

1.1.4

Pinigai ir mokėjimai

- 1.1.4.1 „**Priimta Sutarties suma**“ – Akcepto rašte nurodyta suma, kuri turi būti sumokėta už Darbų atlikimą ir baigimą bei visų defektų ištaisymą.
- 1.1.4.2 „**Sutarties kaina**“ – kaina, apibrėžta 14.1 punkte [*Sutarties kaina*], kartu su Sutartyje numatytais patikslinimais.
- 1.1.4.3 „**Išlaidos**“ – visos pagrįstai Statybvietėje arba už jos ribų Rangovo padarytos išlaidos (arba tos, kurios privalės būti padarytos), įskaitant pridėtines bei panašias išlaidas, tačiau neskaitant pelno.
- 1.1.4.4 „**Galutinio mokėjimo pažyma**“ – mokėjimo pažyma, išduota pagal 14.13 punktą [*Galutinio mokėjimo pažymos išdavimas*].
- 1.1.4.5 „**Galutinė ataskaita**“ – ataskaita, numatoma pagal 14.11 punktą [*Kreipimasis dėl Galutinio mokėjimo pažymos*].
- 1.1.4.6 „**Užsienio valiuta**“ – valiuta, kuria sumokama Sutarties kaina arba jos dalis, tačiau ne Vietos valiuta.
- 1.1.4.7 „**Tarpinio mokėjimo pažyma**“ – mokėjimo pažyma, išduota pagal 14 straipsnį [*Sutarties kaina ir mokėjimas*], tačiau kuri nėra Galutinio mokėjimo pažyma.
- 1.1.4.8 „**Vietos valiuta**“ – šalies valiuta.
- 1.1.4.9 „**Mokėjimo pažyma**“ – mokėjimo pažyma, išduota pagal 14 straipsnį [*Sutarties kaina ir mokėjimas*].
- 1.1.4.10 „**Rezervinė suma**“ – suma (jeigu yra), kuri nurodyta Sutartyje kaip rezervinė suma bet kuriai daliai Darbų atlikti arba [rangai, Medžiagoms tiekti bei paslaugoms teikti pagal 13.5 punktą [*Rezervinės sumos*].

1.1.4.11 „**Sulaikomi pinigai**“ – sukaupti sulaikomi pinigai, kuriuos Užsakovas sulaiko pagal 14.3 punktą [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymu*] ir išmoka pagal 14.9 punktą [*Sulaikomų pinigų mokėjimas*].

1.1.4.12 „**Ataskaita**“ – Rangovo pateikiama ataskaita, kuri sudaro dalį kreipimosi dokumentų pagal 14 straipsnį [*Sutarties kaina ir mokėjimas*] mokėjimo pažymai gauti.

1.1.5

Darbai ir Prekės

1.1.5.1 „**Rangovo įrengimai**“ – visi prietaisai, mechanizmai, transporto priemonės bei kiti daiktai Darbams vykdyti, užbaigti ir bet kuriems defektams ištaisyti, tačiau Rangovo įrengimams nepriskirtini Laikinieji Darbai, Užsakovo įrengimai (jeigu yra), Įranga, Medžiagos ir visi kiti daiktai, skirti sudaryti Nuolatinius Darbus arba sudarantys jų dalį.

1.1.5.2 „**Prekės**“ – Rangovo įrengimai, Medžiagos, Įranga ir Laikinieji Darbai arba kas nors viena iš jų, kas tinka.

1.1.5.3 „**Medžiagos**“ – įvairiausi daiktai (išskyrus Įrangą), skirti sudaryti arba sudarantys Nuolatinius Darbus arba jų dalį, įskaitant ir Rangovo pagal Sutartį vykdomą medžiagų tiekimą (jeigu reikia).

1.1.5.4 „**Nuolatiniai Darbai**“ – nuolatiniai darbai, kuriuos pagal Sutartį turi atlikti Rangovas.

1.1.5.5 „**Įranga**“ – prietaisai, mechanizmai ir transporto priemonės, skirti sudaryti Nuolatinius Darbus arba yra jų dalis.

1.1.5.6 „**Grupė**“ – dalis Darbų, nurodytų Pasiūlymo priede kaip Grupė (jeigu yra).

1.1.5.7 „**Laikinieji Darbai**“ – visi laikini bet kurios rūšies darbai (išskyrus Rangovo įrengimus), reikalingi Statybvietyje Nuolatiniams Darbams vykdyti ir užbaigti bei visiems defektams ištaisyti.

1.1.5.8 „**Darbai**“ – Nuolatiniai Darbai ir Laikinieji Darbai arba viena iš jų, kaip būtų tinkama.

1.1.6

Kitos sąvokos

1.1.6.1 „**Rangovo dokumentai**“ – skaičiavimai, kompiuterių programos bei kitokia programinė įranga, brėžiniai, naudojimo instrukcijos, modeliai arba kiti techninės paskirties dokumentai (jeigu yra), kuriuos pagal Sutartį pateikia Rangovas.

1.1.6.2 „**Šalis**“ – šalis, kurioje yra Statybvietyje (arba jos didesnioji dalis) ir kur turi būti vykdomi Nuolatiniai Darbai.

1.1.6.3 „**Užsakovo įrengimai**“ – prietaisai, mechanizmai ir transporto priemonės (jeigu yra), kuriais Užsakovas sudaro galimybes naudotis Rangovui vykdant Darbus, kaip nurodyta Specifikacijoje; tačiau tai neapima Užsakovo neperimtos Įrangos.

1.1.6.4 „**Nenugalima jėga**“ („Force Majeure“) apibrėžta 19 straipsnyje [*Nenugalima jėga*].

1.1.6.5 „**Įstatymai**“ – visi nacionaliniai (arba valstybės) teisės aktai, statutai, potvarkiai bei kiti įstatymų aktai, taisyklės bei įstatymų lydimieji aktai, išleisti bet kurių teisėtų valdžios institucijų.

- 1.1.6.6 „Atlikimo užtikrinimas“ (Atlikimo garantija) – užtikrinimas (arba užtikrinimai, jeigu tokių yra) pagal 4.2 punktą [*Atlikimo užtikrinimas*].
- 1.1.6.7 „Statybvietė“ – Nuolatinių Darbų vykdymo vietos, į kurias turi būti pristatoma Įranga ir Medžiagos, ir bet kurios kitos vietos, kurios gali būti nurodytos Sutartyje kaip sudedamoji Statybvietės dalis.
- 1.1.6.8 „Nenumatoma“ – tai, ko patyręs rangovas iki Pasiūlymo pateikimo datos pagrįstai negalėjo numatyti.
- 1.1.6.9 „Pakeitimas“ – koks nors Darbų keitimas, kurį nurodoma daryti arba jis patvirtinamas kaip pakeitimas pagal 13 straipsnį [*Pakeitimai ir pataisymai*].

1.2

Aiškinimas

Sutartyje, išskyrus kur pagal kontekstą turi būti kitaip:

- a) žodžiai, reiškiantys vieną giminę, apima visas gimines;
- b) žodžiai vienaskaita apima ir daugiskaitą, o žodžiai daugiskaita apima vienaskaitą;
- c) nuostatos, kuriose pavartotas žodis „sutaria“, „sutarė“ arba „susitarimas“ reikalauja, kad ta sutartis būtų raštu; ir
- d) „raštu“ arba „rašyta“ – koks nors dokumentas, rašytas ranka, spausdintas mašinėle, išspausdintas ar užfiksuotas elektroninėmis priemonėmis, kurių visų galutinis rezultatas – tvirtas ir nepanaikinamas įrašas.

Aiškinant šias Sąlygas neturi būti atsižvelgiama į žodžius paraštėse bei antraštės.

1.3

Bendravimas

Kur šios Sąlygos nurodo suteikti arba išduoti suderinimus, pažymas, pritarius, sprendimus, raštus ir reikalavimus, tai šie dokumentai privalo būti:

- (a) raštu ir įteikiami į rankas (pasirašytinai), siunčiami paštu arba pristatomi kurjerio, arba perduodami viena iš sutartų elektroninio ryšio priemonių, kurios nurodytos Pasiūlymo priede; ir
- (b) pristatyti, nusiųsti arba perduoti adresato adresu, nurodytu Pasiūlymo priede, tačiau:
 - (i) jeigu adresatas praneša kitą adresą, tai dokumentai privalo būti pristatomi naujuoju adresu, ir
 - (ii) jeigu adresatas, prašydamas suderinimo arba sutikimo, nenurodė kito adreso, tai atsakymas jam gali būti siunčiamas tuo pačiu adresu, kuriuo išsiųstas prašymas.

Suderinimai, pažymos, sutikimai ir sprendimai neturi būti nepagrįstai sulaikomi arba delsimi išsiųsti. Kai išduodama Šaliai skirta pažyma, tai pažymos davėjas privalo išsiųsti nuorašą kitai Šaliai. Kai viena Šalis arba Inžinierius išleidžia pranešimą, skirtą kitai Šaliai, tai Inžinieriui arba kitai Šaliai, atsižvelgiant į tai, kam to gali reikėti, privalo būti išsiųstas pranešimo nuorašas.

1.4

Teisė ir kalba

Sutarčiai galioja Pasiūlymo priede nurodytos šalies (arba kitos jurisdikcijos) įstatymai.

Jeigu Sutarties kurios nors dalies versijos parašytos ne viena kalba, tai versija, parašyta pagrindine kalba, kuri nurodyta Pasiūlymo priede, turi viršenybę.

Bendravimo kalba turi būti nurodyta Pasiūlymo priede. Jeigu ten nenurodyta jokia kalba, tai bendravimo kalba turi būti kalba, kuria parašyta Sutartis (arba didžioji jos dalis).

1.5

Dokumentų pirmumas

Sutartį sudarantys dokumentai turi būti traktuojami kaip paaiškinantys vienas kitą. Tuo tikslu nustatomas šitoks dokumentų pirmumas:

- (a) Rangos sutartis (jeigu yra),
- (b) Akcepto raštas,
- (c) Pasiūlymo raštas,
- (d) Konkrečios sąlygos,
- (e) Bendrosios sąlygos,
- (f) Specifikacija,
- (g) Brėžiniai, ir
- (h) Žiniaraščiai bei visi kiti Sutartį sudarantys dokumentai.

Jeigu dokumentuose randama dviprasmybių arba neatitikimų, tai Inžinierius privalo išleisti būtinus paaiškinimus arba nurodymus.

1.6

Rangos sutartis

Šalys turi sudaryti Rangos sutartį per 28 dienas po to, kai Rangovas gauna Akcepto raštą, jeigu nesusitariama kitaip. Rangos sutartis turi būti grindžiama forma, kuri pridėta prie Konkrečių sąlygų. Sudarant Rangos sutartį, įstatymo numatomas registracijos ir kitas mokesčių išlaidas (jeigu yra) padengia Užsakovas.

1.7

Teisių perleidimas

Nė viena Šalis neturi perleisti visos Sutarties arba bet kurios jos dalies, arba kokios nors naudos, Sutarties teikiamo arba iš jos gaunamo pelno, tačiau kuri nors Šalis gali:

- (a) gavusi išankstinį kitos Šalies sutikimą, pateiktą vien kitos Šalies nuožiūra, perleisti visą Sutartį arba bet kurią jos dalį, ir
- (b) perleisti kaip užtikrinimą bankui arba finansų institucijai savo teisę į bet kuriuos pagal Sutartį gautinus arba gausimus pinigus.

1.8

Dokumentų saugojimas ir pateikimas

Specifikaciją ir Brėžinius privalo saugoti Užsakovas. Jeigu Sutartyje nenurodyta kitaip, dvi Sutarties kopijos ir jai priklausančios Brėžiniai turi būti duodami Rangovui, kuris savo sąskaita gali padaryti kopijų.

Visus Rangovo dokumentus privalo saugoti Rangovas, kol juos perima Užsakovas. Jeigu Sutartyje nenurodyta kitaip, Rangovas privalo pateikti Inžinieriui šešis kiekvieno Rangovo dokumento nuorašus.

Rangovas Statybvietėje privalo laikyti Sutarties kopiją, leidinius, įvardytus Specifikacijoje, Rangovo dokumentus (jeigu yra), Brėžinius ir Pakeitimus bei kitus Sutarčiai priklausančius dokumentus. Užsakovo personalas turi teisę naudotis tais dokumentais visais pagrįstais atvejais.

Jeigu Šaliai tampa žinoma apie klaidą arba techninį trūkumą dokumento, kuris parengtas naudoti vykdant Darbus, tai toji Šalis privalo nedelsdama apie klaidą arba trūkumą pranešti kitai Šaliai.

1.9

**Pavėluoti brėžiniai
arba nurodymai**

Rangovas privalo pranešti Inžinieriui visais atvejais, kai Darbai gali vėluoti arba sutrikti, jeigu trūksta kokio nors būtino brėžinio arba per pagrįstą laiką Rangovui nebuvo duoti nurodymai. Pranešime turi būti informacija apie reikiamus brėžinius ar nurodymus, informacija, kodėl ir kada tai turi būti gauta, ir informacija apie galimus padarinius, kuriuos, jeigu iš tiesų būtų vėluojama, sukeltų uždelimo arba sutrikimo pobūdis bei mastas.

Jeigu Rangovas uždelsia ir (arba) turi Išlaidų dėl to, kad Inžinierius nepateikė prašomo brėžinio arba nedavė nurodymo per prašyme argumentuotai pagrįstai nurodytą laiką, tai Rangovas privalo dar kartą apie tai pranešti Inžinieriui ir, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], turi teisę reikalauti:

- (a) laiko pratęsimo dėl kiekvieno tokio uždelimo, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], jeigu dėl to vėluojama arba bus vėluojama baigti Darbus, ir
- (b) apmokėti dėl kiekvieno tokio uždelimo atsiradusias Išlaidas bei gauti pagrįstą pelną, kuris turi būti įtraukiamas į Sutarties kainą.

Gavęs pakartotinį prašymą, Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punkto [*Sprendimai*] reikalavimus, kad dėl šių dalykų sutartų arba nuspręstų.

Tačiau ir tiek, kiek Inžinieriaus neveikimas buvo sukeltas kokios nors Rangovo klaidos arba uždelimo, įskaitant klaidą arba pavėluotai pateiktus kokius nors Rangovo dokumentus, Rangovas neturi teisės į tokį laiko pratęsimą, Išlaidų apmokėjimą arba pelną.

1.10

**Užsakovo
naudojimasis Rangovo
dokumentais**

Plėtodamas Šalių tarpusavio santykius, Rangovas į savo (arba jo vardu) sukurtus Rangovo dokumentus, taip pat į kitą Rangovo arba jo vardu sukurtą projektinę dokumentaciją turi išlaikyti autoriaus bei kitas intelektualinės nuosavybės teises.

Rangovas įgyja prievolę (pasirašydamas Sutartį) suteikti Užsakovui nuolatinę, neišskirtiną ir nemokamą teisę kopijuoti, naudotis ir perduoti Rangovo dokumentus, įskaitant teisę keisti dokumentų turinį. Ši teisė:

- (a) turi būti taikoma visą faktinį arba numatomą atitinkamų Darbų dalių naudojimo laiką (kuris iš jų ilgesnis),
- (b) kiekvienam asmeniui, kuris teisėtai valdo atitinkamą Darbų dalį, suteikti teisę kopijuoti, naudotis ir perduoti Rangovo dokumentus dėl Darbų užbaigimo, naudojimo, priežiūros, pakeitimo, priderinimo, taisymo ir griovimo, ir
- (c) tais atvejais, kai Rangovo dokumentai yra kompiuterių programos ar kitos programinės įrangos formos, leisti naudotis jomis bet kuriuo Statybvietyje bei kitose Sutartyje numatytose vietose esančiu kompiuteriu, įskaitant bet kurių Rangovo pateiktų kompiuterių pakeitimą.

Rangovo dokumentų bei kitų projekto dokumentų, sukurtų paties Rangovo (arba jo vardu), Užsakovas (arba jo vardu) be Rangovo sutikimo negali naudoti, kopijuoti arba perduodami trečiajai šaliai kitais, nei šiame punkte nurodytais tikslais.

1.11

**Rangovo naudojimasis
Užsakovo
dokumentais**

Kai plėtojami Šalių tarpusavio santykiai, Užsakovas turi autoriaus bei kitas intelektualinės nuosavybės teises į jo (arba jo vardu) sukurtą Specifikaciją, Brėžinius ir kitus dokumentus. Rangovas savo sąskaita tuos dokumentus gali kopijuoti bei gauti juos, kad vykdydamas Sutartį perduotų kitiems. Rangovas be Užsakovo sutikimo neturi teisės

dokumentų kopijuoti, naudoti ir perduoti trečiajai šaliai, išskyrus atvejus, kai tai būtina vykdant Sutartį.

1.12 Konfidenciali informacija

Rangovas privalo atskleisti visą turimą konfidencialią bei kitokią informaciją, nes Inžinieriui gali pagrįstai jos reikėti, kad patikrintų, kaip Rangovas laikosi Sutarties.

1.13 Įstatymų laikymasis

Rangovas, vykdydamas Sutartį, privalo laikytis galiojančių įstatymų. Jeigu Konkrečiose sąlygose nenumatyta kitaip:

- (a) Užsakovas turi būti gavęs (arba turi gauti) Nuolatinių Darbų planavimo, zonų nustatymo bei panašius leidimus, taip pat visus kitus leidimus, aprašytus Specifikacijoje, kuriuos gavo (arba gauna) Užsakovas; ir Užsakovas privalo apsaugoti ir žiūrėti, kad Rangovas neturėtų nuostolių dėl šių dokumentų nebuvimo; ir
- (b) Rangovas privalo pateikti visus pranešimus, mokėti mokesčius, muitus ir už paslaugas, taip pat gauti visus leidimus, licencijas ir suderinimus, kurių reikalauja įstatymai Darbams vykdyti, baigti ir ištaisyti defektus; taip pat Rangovas privalo apsaugoti bei žiūrėti, kad Užsakovas nenukentėtų dėl kokių nors tokių reikalavimų neįvykdymo padarinių.

1.14 Solidarioji atsakomybė

Jeigu Rangovas (pagal galiojančius įstatymus) įkuria bendrą įmonę, konsorciumą arba kitą juridinio asmens teisių neturintį junginį:

- (a) tai šie asmenys solidariai atsako Užsakovui už Sutarties vykdymą;
- (b) šie asmenys privalo pranešti Užsakovui apie paskyrimą asmens, kuris gali įpareigoti kitus asmenis atlikti Rangovo prievoles.

Rangovas be išankstinio Užsakovo sutikimo neturi teisės pakeisti šio darinio sudėties arba teisinės padėties.

2. Užsakovas

2.1 Teisė naudotis Statybvieta

Užsakovas privalo suteikti Rangovui Statybvietės ir jos prieigų valdymo teisę Pasiūlymo priede nurodytu terminu (terminais). Ši teisė gali būti suteikiama ne tik Rangovui. Jeigu pagal Sutartį reikalaujama, kad Užsakovas suteiktų Rangovui prieigas prie pamatų, statinių, įrenginių ir jų valdymo teisę, tai Užsakovas privalo suteikti šią teisę Specifikacijoje nurodytu laiku ir būdais, tačiau Užsakovas gali stabdyti tokią teisę ar valdymą tol, kol gaus Atlikimo užtikrinimą.

Jeigu Pasiūlymo priede toks terminas nenurodytas, tai Užsakovas Rangovui privalo suteikti teisę įeiti į Statybvietę ir ją valdyti terminais, būtinais Rangovui Sutarčiai vykdyti pagal programos 8.3 punktą [*Programa*].

Rangovui uždelsus Darbus ir (arba) turint Išlaidų dėl to, kad Užsakovas laiku nesuteikė Statybvietės valdymo teisės, Rangovas privalo apie tai pranešti Inžinieriui ir įgyja teisę, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], reikalauti:

- (a) laiko pratęsimo dėl bet kurio tokio uždelimo, jeigu dėl to yra arba bus vėluojama baigti, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*]; ir
- (b) bet kurių tokių Išlaidų apmokėjimo ir pagrįsto pelno, o tai turi būti įtraukta į Sutarties kainą.

Inžinierius, gavęs šį pranešimą, turi toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad dėl tų klausimų sutartų arba nuspręstų.

Tačiau ir tiek, kiek Uždavymų neveikimo priežastis buvo Rangovo klaida arba uždelimas, įskaitant ir klaidą arba uždelimą pateikti kokius nors Rangovo dokumentus, tai Rangovas į atitinkamą laiko pratęsimą, Išlaidų apmokėjimą ir pelną netenka teisės.

2.2

Leidimai, licencijos arba suderinimai

Uždavymas privalo (kai turi tokias galimybes), Rangovo prašomas, suteikti įmanomą pagalbą:

- (a) gaunant reikiamus, susijusius su Sutartimi, tačiau nelengvai randamus, šalies įstatymus; ir
- (b) Rangovui kreipiantis dėl kokių nors leidimų, licencijų arba suderinimų, kurių reikalauja tos šalies įstatymai:
 - (i) kurių Rangovo reikalaujama pagal 1.13 punktą [*Įstatymų laikymasis*],
 - (ii) atvežant Prekes, įskaitant jų išmuitinimą muitinėje, ir
 - (iii) eksportuojant Rangovo įrengimus, kai jie pašalinami iš Statybvietsės.

2.3

Uždavymų personalas

Uždavymas privalo būti atsakingas, kad Uždavymų personalas bei kiti Uždavymų rangovai Statybvietsėje:

- (a) bendradarbiautų, remdami Rangovo veiksmus, pagal 4.6 punktą [*Bendradarbiavimas*], ir
- (b) imtųsi veiksmų, panašių į tuos, kurių imasi Rangovas pagal 4.8 punkto [*Sauga darbe*] pastraipų (a), (b) ir (c) ir pagal 4.18 punkto [*Aplinkos apsauga*] reikalavimus.

2.4

Uždavymų finansinis pasirengimas

Gavęs kokį nors Rangovo prašymą, Uždavymas privalo per 28 dienas pateikti pagrįstų įrodymų, kad prašymą atlikti finansiškai pasirengta ir tas pasirengimas leidžia Uždavymui sumokėti Sutarties kainą (tokią, kokia nustatyta tuo metu) pagal 14 straipsnį [*Sutarties kaina ir mokėjimas*]. Jeigu Uždavymas ketina daryti kokių nors svarbių savo finansinio pasirengimo pakeitimų, tai jis apie tai privalo pranešti Rangovui, pateikdamas išsamius paaiškinimus.

2.5

Uždavymų pretenzijos

Jeigu Uždavymas save laiko turinčiu teisę į kokią nors pinigų sumą pagal kurį nors šių Sąlygų straipsnį, arba tai kaip nors kitaip susieta su šia Sutartimi, ir (arba) mano turįs teisę į kokį nors Pranešimo apie defektus laiko pratęsimą, tai Uždavymas arba Inžinierius privalo apie tai pranešti Rangovui, suteikdamas išsamią informaciją, tačiau pranešimas nereikalingas mokėjimams, privalomiems pagal 4.19 punktą [*Elektra, vanduo ir dujos*], pagal 4.20 punktą [*Uždavymų įrengimai ir pateikiamos Medžiagos*] arba už kitas paslaugas, kurių prireikia Rangovui.

Pranešimas turi būti įteiktas kuo anksčiau, kai tik Uždavymui tampa žinomi įvykiai arba aplinkybės, suteikiančios pagrindą jo reikalavimui. Pranešimas, susijęs su koku nors Pranešimo apie defektus laiko pratęsimu, turi būti įteiktas dar nepasibaigus šiam laikui.

Išsamioje informacijoje turi būti nurodomas straipsnis arba kitas reikalavimo pagrindas, taip pat turi būti pagrįsta suma ir (arba) pratėsimas, kurie, kaip pats Užsakovas mano, jam priklauso pagal Sutartį. Tokiu atveju Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų (i) dėl sumos (jeigu tokios reikalaujama), kuri iš Rangovo priklauso Užsakovui, ir (arba) (ii) dėl Pranešimo apie defektus laiko pratėsimą (jeigu tokio reikalaujama) pagal 11.3 punktą [*Pranešimo apie defektus laiko pratėsimas*].

Ši suma gali būti įtraukta, atimant ją iš Sutarties kainos ir tai įrašant Mokėjimo pažymoje. Užsakovas privalo kompensuoti arba padaryti bet kuriuos atskaitymus iš sumos, nurodytos Mokėjimo pažymoje, arba kaip nors kitaip pareikšti Rangovui savo reikalavimus pagal šį punktą.

3. Inžinierius

3.1

Inžinieriaus pareigos ir teisė

Užsakovas turi paskirti Inžinierių, kuris privalo atlikti pareigas, numatytas pagal Sutartį. Inžinieriaus personalą turi sudaryti tinkamos kvalifikacijos inžinieriai bei kiti profesionalai, kurie yra kompetentingi eiti tas pareigas.

Inžinierius neturi teisės keisti Sutarties.

Inžinierius gali naudotis įgaliojimais, priskiriamais Inžinieriui, kurie išdėstyti Sutartyje arba būtinai iš jos išplaukia. Jeigu iš Inžinieriaus reikalaujama prieš vykdant konkrečius įgaliojimus gauti Užsakovo pritarimą, tai tie reikalavimai turi būti tik tokie, kurie nurodyti Konkrečiose sąlygose. Užsakovas neturi niekaip kitaip riboti Inžinieriaus įgaliojimų, išskyrus tada, kai susitarta su Rangovu.

Tačiau visuomet, kai Inžinierius vykdo konkrečius įgaliojimus, kuriems reikia Užsakovo suderinimo, tai (siekiant įgyvendinti Sutartį) laikoma, kad Užsakovas privalėjo tam suteikti suderinimą.

Išskyrus tuos atvejus, kai šiose sąlygose teigiama kitaip:

- (a) kai Inžinierius vykdo pareigas arba įgaliojimus, nurodytus arba išplaukiančius iš Sutarties, tai turi būti laikoma, kad jis veikia Užsakovo vardu;
- (b) Inžinierius neturi teisės atleisti kurios nors vienos Šalies nuo pareigų, įsipareigojimų arba atsakomybės pagal Sutartį; ir
- (c) visi suderinimai, patikrinimai, pažymos, pritarimai, ištyrimai, apžiūrėjimai, nurodymai, pranešimai, pasiūlymai, reikalavimai, bandymai arba kiti panašūs Inžinieriaus veiksmai (įskaitant nebuvimą arba prieštaravimą) neturi Rangovo atleisti nuo kokios nors jo atsakomybės pagal Sutartį, taip pat atsakomybės už klaidas, praleidimus, nukrypimus ir neatitikimus.

3.2

Inžinieriaus įgaliojimų perdavimas

Inžinierius kartais gali perduoti savo pareigas ir įgaliojimus padėjėjams, taip pat gali tokius perdavimus bei įgaliojimus atšaukti. Tie padėjėjai gali būti Statybietės inžinieriai ir (arba) nepriklausomi asmenys, paskirti tikrinti ir (arba) bandyti Įrangą ir (arba) Medžiagas. Paskyrimas, įgaliojimų perdavimas arba atšaukimas turi būti atliekami raštu ir neturi įsigaliooti, kol raštų nuorašų negavo abi Šalys, tačiau jeigu Šalys nėra susitarusios kitaip, Inžinierius neturi perduoti įgaliojimų, spręsti dėl kokių nors dalykų pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*].

Padėjėjai turi būti deramai kvalifikuoti asmenys, kompetentingi eiti tas pareigas ir

vykdyti įgaliojimus bei laisvai kalbėti bendravimo kalba, kaip nustatyta 1.4 punkte [*Teisė ir kalba*].

Kiekvienas padėjėjas, kuriam buvo perduota pareigos ir įgaliojimai, turi būti įgaliotas duoti nurodymus Rangovui tiksliai apibrėžtų įgaliojimų perdavimo ribose. Visi pagal įgaliojimų perdavimą daromi suderinimai, patikrinimai, pažymos, sutikimai, ištyrimai, apžiūrėjimai, nurodymai, pranešimai, pasiūlymai, reikalavimai, bandymai ar panašūs padėjėjo veiksmai privalo turėti tokią pat galią kaip ir Inžinieriaus veiksmai, tačiau:

- (a) bet kuris darbo, Įrangos arba Medžiagų suderinimo nebuvimas neturi reikšti pritarimo ir todėl neturi užkirsti kelio Inžinieriaus teisei atmesti darbą, Įrangą arba Medžiagas;
- (b) jeigu Rangovas užginčija bet kuriuos padėjėjo sprendimus arba nurodymus, tai Rangovas gali klausimą išdėstyti Inžinieriui, kuris nedelsdamas privalo patvirtinti, atmesti arba pakeisti sprendimą arba nurodymą.

3.3

Inžinieriaus nurodymai

Inžinierius Rangovui gali (bet kada) duoti nurodymus ir pateikti papildomus arba pakeistus Brėžinius, kurių gali reikėti Darbams vykdyti ir visiems defektams ištaisyti, kaip yra numatyta Sutartyje. Rangovas turi laikytis tik Inžinieriaus arba padėjėjo, kuriam pagal šį straipsnį buvo perduoti įgaliojimai, nurodymų. Jeigu nurodymas reiškia Pakeitimą, tai turi būti taikomas 13 straipsnis [*Pakeitimai ir pataisymai*].

Rangovas privalo įvykdyti Inžinieriaus arba įgalioto padėjėjo gautus nurodymus visais su Sutartimi susijusiais atvejais. Kai tik įmanoma, jų nurodymai turi būti teikiami raštu. Jeigu Inžinierius arba jo įgaliotas padėjėjas:

- (a) duoda nurodymą žodžiu,
- (b) iš Rangovo (arba jo vardu) raštu gauna patvirtinimą apie nurodymo gavimą per dvi darbo dienas, kai buvo duotas nurodymas, ir
- (c) neatsako, išleisdamas atšaukimą ir (arba) nurodymą raštu per dvi darbo dienas, gavęs patvirtinimą,

tai tas patvirtinimas turi būti laikomas Inžinieriaus arba jo paskirto padėjėjo (kaip gali reikėti) nurodymu raštu.

3.4

Inžinieriaus pakeitimas

Jeigu Užsakovas ketina pakeisti Inžinierių, tai jis ne vėliau kaip prieš 42 dienas iki numatomos pakeitimo datos privalo pranešti Rangovui kito Inžinieriaus pavardę, adresą ir duomenis apie tokio darbo patirtį. Užsakovas neturi keisti Inžinieriaus asmeniu, dėl kurio Rangovas savo pranešime iškelia pagrįstų prieštaravimų, pateikdamas išsamią informaciją.

3.5

Sprendimai

Kai šios sąlygos nustato, kad Inžinierius privalo toliau veikti pagal šį 3.5 punktą, kad sutartų arba nuspręstų dėl kokio nors dalyko, tai Inžinierius, dėdamas pastangų pasiekti susitarimą, privalo pasitarti su kiekviena Šalimi. Jeigu susitarimas nepasiekiamas, tai Inžinierius turi priimti sąžiningą sprendimą, atsižvelgdamas į visas su tuo susijusias aplinkybes, kaip tai numatyta Sutartyje.

Apie kiekvieną susitarimą arba sprendimą Inžinierius privalo pranešti abiem Šalims, pateikdamas išsamią informaciją. Kiekviena Šalis privalo vykdyti visus susitarimus ir sprendimus tol, kol jie bus peržiūrėti pagal 20 straipsnį [*Pretenzijos, ginčai ir arbitražas*].

4. Rangovas

4.1 Bendrosios Rangovo prievolės

Rangovas privalo projektuoti (kiek tai numatyta Sutartyje), vykdyti ir užbaigti pagal Sutartį ir Inžinieriaus nurodymus Darbus, turi ištaisyti visus Darbų defektus.

Rangovas privalo aprūpinti Įranga ir Rangovo dokumentais, kurie nurodyti Sutartyje, pasamdyti visą Rangovo personalą, parūpinti Prekių, vartojimo reikmenų ir kitų daiktų bei paslaugų, ilgalaikių arba trumpalaikių, kurių reikia projektuoti, Darbams vykdyti ir baigti bei defektams ištaisyti.

Rangovas atsako už visų veiksmų ir statybos metodų, vykdomų Statybvietyje, adekvatumą, stabilumą ir saugą darbe. Išskyrus tai, kas neįeina į Sutarties apibrėžtas ribas, Rangovas (i) privalo būti atsakingas už visus Rangovo dokumentus, Laikinosius Darbus ir tokių kiekvienos Įrangos bei Medžiagų projektavimą, koks privalo būti pagal Sutartį, ir (ii) neturi būti kaip nors kitaip atsakingas už Nuolatinių Darbų projektą arba Specifikaciją.

Rangovas, kai tik Inžinierius pareikalautų, privalo pateikti išsamią informaciją apie pasirengimą ir metodus, kuriuos Rangovas siūlo taikyti vykdant Darbus. Jokie svarbesni šių pasirengimų ir metodų keitimai negali būti daromi apie tai iš anksto nepranešus Inžinieriui.

Jeigu pagal Sutartį numatyta, kad Rangovas privalo suprojektuoti kokią nors Nuolatinių Darbų dalį ir jeigu Konkrečiose sąlygose nenumatyta kitaip, tai:

- (a) Rangovas privalo pagal Sutartyje numatytas procedūras Inžinieriui pateikti tos dalies Rangovo dokumentus;
- (b) šie Rangovo dokumentai turi atitikti Specifikaciją ir Brėžinius ir turi būti parašyti bendravimo kalba, nustatyta 1.4 punkte [*Teisė ir kalba*], taip pat turi apimti papildomą Inžinieriaus reikalaujamą informaciją, kuri pridedama prie Brėžinių kiekvienos Šalies projektinei dokumentacijai suderinti;
- (c) Rangovas privalo būti atsakingas už šią dalį ir, kai Darbai baigti, ji turi atitikti tą paskirtį, kuri jai buvo numatyta pagal Sutartį; ir
- (d) prieš pradedant Baigiamuosius bandymus, Rangovas Inžinieriui privalo perduoti darbų įvykdymo dokumentus ir naudojimo bei priežiūros instrukcijas, atitinkančias Specifikaciją ir pakankamai išsamias, kad Užsakovas galėtų naudoti, prižiūrėti, išmontuoti, perrinkti, suderinti ir pataisyti tą Darbų dalį. Tokia dalis neturi būti laikoma baigta ir parengta perimti, pagal 10.1 punktą [*Darbų ir Grupių perėmimas*], kol Inžinieriui neperduoti tie dokumentai ir naudojimo ir priežiūros instrukcijos.

4.2 Atlikimo užtikrinimas

Rangovas, kad užtikrintų tinkamą įvykdymą, privalo gauti (savo sąskaita) Atlikimo užtikrinimą, kurio suma ir valiutos nurodytos Pasiūlymo priede. Jeigu Pasiūlymo priede suma neįrašyta, tai šis punktas netaikomas.

Rangovas Atlikimo užtikrinimą privalo pristatyti Užsakovui per 28 dienas, gavęs Akcepto raštą, o jo nuorašą nusiųsti Inžinieriui. Atlikimo užtikrinimas turi būti išduotas tos įstaigos, tos šalies (arba kitos jurisdikcijos) ir tokios formos, kaip pritarta

Užsakovo; jis turi būti formos, nustatytos Konkrečių sąlygų priede, arba kitokios formos, kuriai pritarė Užsakovas.

Rangovas turi užtikrinti, kad Atlikimo užtikrinimas būtų galiojantis ir įvykdomas tol, kol Rangovas vykdys ir užbaigs Darbus bei ištaisys visus defektus. Jeigu Atlikimo užtikrinime nurodyta data, iki kurios jis galioja, o Rangovas 28 dienas prieš galiojimo pabaigą dar negauna Atlikimo pažymos, tai jis privalo pratęsti Atlikimo užtikrinimo galiojimo laiką tol, kol Darbai bus visiškai baigti ir ištaisyti visi defektai.

Užsakovas dėl Atlikimo užtikrinimo neturi teikti pretenzijos, išskyrus dėl sumų, kurias jis turi teisę gauti pagal Sutartį, jeigu:

- (a) Rangovas nepratęsia Atlikimo užtikrinimo galiojimo, kaip aprašyta pastraipoje aukščiau. Tada Užsakovas gali pareikalauti visos Atlikimo užtikrinimo sumos,
- (b) Rangovas nesumoka sumos, kuri priklauso Užsakovui arba yra mokėtina Rangovui sutikus mokėti, arba nustatyta pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], arba 20 straipsnį [*Pretenzijos, ginčai ir arbitražas*] per 42 dienas po šio sutikimo arba nustatymo,
- (c) Rangovas per 42 dienas, gavęs Užsakovo raštą, reikalaujantį įvykdyti neatliktus įsipareigojimus, tų įsipareigojimų neįvykdo, arba
- (d) susidaro aplinkybės, suteikiančios teisę Užsakovui nutraukti Sutartį pagal 15.2 punktą [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*], neatsižvelgiant, buvo ar nebuvo įteiktas raštas dėl nutraukimo.

Užsakovas privalo apsaugoti ir pasirūpinti, kad Rangovas nepatirtų kokios nors žalos dėl kompensavimo, nuostolių ir išlaidų (įskaitant teismo mokesčius ir išlaidas), kurių atsirado dėl Atlikimo užtikrinimo Užsakovo pateikta tokios apimties pretenzija, kurios paduoti jis neturėjo teisės.

Užsakovas privalo grąžinti Rangovui Atlikimo užtikrinimą per 21 dieną po to, kai Užsakovas gauna iš Rangovo Atlikimo pažymos nuorašą.

4.3

Rangovo atstovas

Rangovas privalo paskirti Rangovo atstovą ir suteikti jam visus įgaliojimus, būtinus Rangovo vardu veikti pagal Sutartį.

Jeigu Rangovo atstovas neįvardytas Sutartyje, tai Rangovas tam, kad gautų Inžinieriaus pritarimą, iki Darbo pradžios privalo pateikti jam Rangovo atstovu siūlomo asmens pavardę bei išsamius asmens duomenis. Jeigu kandidatūrai pritarti susilaikoma arba galiausiai ji atmetama ar jeigu paskirtasis asmuo neatlieka Rangovo atstovo pareigų, tai Rangovas ta pačia tvarka šioms pareigoms privalo siūlyti kitą tinkamą asmenį.

Rangovas be išankstinio Inžinieriaus sutikimo negali atšaukti Rangovo atstovo iš pareigų arba į jas skirti kito asmens.

Visas Rangovo atstovo laikas turi būti skiriamas vadovauti Rangovo sutartinių įsipareigojimų vykdymui. Jeigu Rangovo atstovas vykstant Darbams laikinai palieka Statybvietę, tai, gavus išankstinį Inžinieriaus pritarimą, turi būti paskirtas deramai jį pakeisiantis asmuo, o apie tai nustatyta tvarka turi būti pranešta Inžinieriui.

Rangovo atstovas Rangovo vardu turi gauti nurodymus pagal 3.3 punktą [*Inžinieriaus nurodymai*].

Rangovo atstovas gali perduoti tam tikrus savo įgaliojimus, funkcijas bei valdžią bet kuriam kompetentingam asmeniui ir gali bet kada tokį perdavimą atšaukti. Visi perdavimai arba atšaukimai neturi įsigaliooti, kol Inžinierius negavo išankstinio Rangovo atstovo pasirašyto pranešimo, kuriame įvardytas asmuo ir išvardyti perduodami arba atšaukiami įgaliojimai, funkcijos ir valdžia.

Rangovo atstovas ir visi tie asmenys privalo laisvai kalbėti bendravimo kalba, nustatyta 1.4 punkte [*Teisė ir kalba*].

4.4

Subrangovai

Rangovas pagal Subrangos sutartį negali perduoti visų Darbų.

Rangovas privalo būti atsakingas už Subrangovo, jo įgaliotų atstovų ir darbuotojų veiksmus arba neveikimą taip, kaip atsakytų už savo paties veiksmus ir neveikimą. Jeigu Konkrečiose sąlygose nenurodyta kitaip, tai:

- (a) iš Rangovo neturi būti reikalaujama gauti pritarimą Medžiagų tiekėjams arba subrangai, kurios Subrangovas įvardytas Sutartyje;
- (b) išankstinis Inžinieriaus sutikimas privalo būti gautas dėl kitų siūlomų Subrangovų;
- (c) Rangovas kiekvieno Subrangovo numatomų pradėti darbų datą privalo pranešti Inžinieriui ne vėliau kaip prieš 28 dienas, taip pat pranešti tokiam darbui Statybvietėje prasidėjus;
- (d) kiekvienoje Subrangos sutartyje turi būti įtrauktos nuostatos, kurios Užsakovui suteiktų teisę reikalauti, kad Subrangos sutartis būtų Užsakovui perleista pagal 4.5 punktą [*Subrangos perleidimas*] (jeigu ir kada tai taikytina) arba nutraukimo atveju pagal 15.2 punktą [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*].

4.5

Subrangos perleidimas

Jeigu Subrangovo prievolės tęsiasi ilgiau nei atitinkamas Pranešimo apie defektus laikas, ir Inžinierius, šiam laikui nepasibaigus, nurodo Rangovui šias prievoles perleisti Užsakovui, tai Rangovas privalo tokį nurodymą įvykdyti. Jeigu perleidime nenurodyta kitaip, tai Rangovas neatsako Užsakovui už Subrangovo darbą, atliktą tokiam perleidimui įsigaliojus.

4.6

Bendradarbiavimas

Rangovas, kaip numatyta Sutartyje, arba laikydamasis Inžinieriaus nurodymų, Darbus vykdyti privalo sudaryti tinkamas sąlygas:

- (a) Užsakovo personalui;
- (b) visiems kitiems Užsakovo įdarbintiems rangovams; ir
- (c) bet kurios teisėtos viešos valdžios įstaigų personalui,

kurie gali būti įdarbinti Statybvietėje arba šalia jos atlikti bet kurį darbą, neįtrauktą į Sutartį.

Visi tokie nurodymai privalo būti laikomi Pakeitimu, jeigu tai ir šia apimtimi Rangovą priverčia daryti Išlaidas, kurių jis negalėjo numatyti. Suteikti paslaugas tam personalui bei kitiems rangovams gali prireikti Rangovo įrengimų, Laikinių Darbų arba privažiavimo, o už tai yra atsakingas Rangovas.

Jeigu Sutartyje numatyta, kad Užsakovas privalo Rangovo žinion perduoti kuriuos nors pamatus, statinius, įrenginius arba privažiavimo priemones pagal Rangovo dokumentus, tai Rangovas tuos dokumentus privalo pateikti Inžinieriui Specifikacijoje nustatytu laiku ir nurodytais būdais.

4.7

Nužymėjimas

Rangovas turi nužymėti Darbus, atsižvelgdamas į pradinis taškus, linijas ir atskaitos lygius, nustatytus Sutartyje arba nurodytus Inžinieriaus. Rangovas atsako už teisingą visų Darbų dalių nužymėjimą ir privalo ištaisyti visas Darbų padėties, lygių, matmenų ir lygiagretumo klaidas.

Užsakovas turi atsakyti už visas klaidas, smulkiai išdėstytas Sutartyje arba Inžinieriaus nurodytuose duomenyse, arba tik pažymėtose atskaitos vietose, tačiau Rangovas privalo skirti pakankamai pastangų, kad prieš naudodamas patikrintų jų tikslumą.

Jeigu Rangovas vėluoja ir (arba) turi Išlaidų atlikdamas darbą, kuris buvo tų duomenų klaidos padarinys, ir joks patyręs Rangovas nebūtų pajėgęs tos klaidos surasti ir išvengti tokio uždelsimo ir (arba) Išlaidų, tai Rangovas privalo pranešti Inžinieriui ir, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], turi teisę:

- (a) dėl kiekvieno tokio uždelsimo, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], gauti laiko pratęsimą, jeigu dėl to vėluoja arba vėluos Darbų užbaigimas, ir
- (b) gauti bet kokių tokių Išlaidų apmokėjimą ir pagrįstą pelną; tai turi būti įtraukta į Sutarties kainą.

Inžinierius, gavęs šį pranešimą, turi toliau veikti laikydamasis 3.5 punkto [*Sprendimai*], kad sutartį arba nuspręstų, (i) ar negalėjo ir (jeigu taip) kokiu mastu klaida negalėjo būti pagrįstai rasta, ir (ii) dėl su tuo susijusių dalykų, aprašytų (a) ir (b) pastraipose aukščiau, apimties.

4.8

Sauga darbe

Rangovas privalo:

- (a) laikytis visų galiojančių saugos darbe reikalavimų,
- (b) pasirūpinti visų asmenų, kurie turi teisę būti Statybvietėje, sauga darbe,
- (c) dėti reikiamas pastangas išlaikant Statybvietę ir Darbus švarius nuo nereikalingų statybinių šiukšlių, kad būtų išvengta grėsmės tiems asmenims,
- (d) aptverti, apšviesti, saugoti ir stebėti Darbus, kol jie bus baigti ir perimti pagal 10 straipsnį [*Perdavimas Užsakovui*],
- (e) vykdyti visus reikalingus Laikinuosius Darbus (tiesti kelius, pėsčiųjų takus, tverti aptvarus ir tvoras), kurie gali būti reikalingi, kad, vykdant Darbus, būtų išsaugota šalia esančios viešosios bei privačių savininkų bei naudotojų žemė ir veikla.

4.9

Kokybės užtikrinimas

Rangovas turi įdiegti kokybės užtikrinimo sistemą, kad parodytų veikias pagal Sutarties reikalavimus. Sistema turi atitikti konkrečią Sutartį. Inžinierius turi teisę atlikti bet kurios tos sistemos dalies auditą.

Prieš užbaigiant kiekvieną projektavimo ir vykdymo etapą, smulkus visų procedūrų aprašymas ir atitikimo dokumentai, kaip informacija, turi būti pateikti Inžinieriui. Pateikiant Inžinieriui bet kurį techninio pobūdžio dokumentą turi būti akivaizdu, kad tas dokumentas pirmiausia yra patvirtintas paties Rangovo.

Kokybės užtikrinimo sistemos reikalavimų laikymasis Rangovo neatleidžia nuo pareigų, prievolių arba atsakomybės pagal Sutartį.

4.10

Statybvietės duomenys

Užsakovas turi leisti Rangovui iki Pradžios datos susipažinti su visa Užsakovo turima informacija apie Statybvietės geologines bei hidrologines sąlygas, įskaitant aplinkos

apsaugą. Užsakovas panašia tvarka turi leisti Rangovui susipažinti su visa tokio pobūdžio informacija, kurią jis įgyja po Pradžios datos. Rangovas atsako už visos tokios informacijos interpretavimą.

Rangovo prievolė yra gauti, kiek tai praktiškai įmanoma (atsižvelgiant į laiką ir kainą), visą būtiną informaciją apie riziką, nenumatytas ir kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos arba paveikti Pasiūlymą arba Darbus. Kartu Rangovo pareiga – patikrinti ir ištirti Statybvietę, jos aplinką, anksčiau minėtus duomenis bei visą kitą turimą informaciją ir, prieš pateikiant Pasiūlymą, kiek tai susiję su atitinkamais dalykais, būti ištyrus, įskaitant (tačiau tuo neapsiribojant):

- (a) Statybvietės formą ir gamtinę aplinką, taip pat geologines sąlygas,
- (b) hidrologines bei klimatinės sąlygas,
- (c) apimtį bei pobūdį darbo ir Prekių, reikalingų vykdyti ir baigti Darbus bei ištaisyti visus defektus,
- (d) šalies įstatymus, procedūras bei darbo organizavimo praktiką, ir
- (e) Rangovo poreikius įeiti į Statybvietę, įsikūrimą, įrangą, personalą, elektrą, transportą, vandenį bei kitas paslaugas.

4.11

Priimtos Sutarties sumos pakankamumas

Rangovo pareiga:

- (a) išsiaiškinti, kad Priimta Sutarties suma yra teisinga ir pakankama, ir
- (b) remtis tuo, kad Priimta Sutarties suma pagrįsta duomenimis, būtina informacija, patikrinimais, tyrimais bei išsiaiškinimu visų atitinkamų dalykų, kurie paminėti 4.10 punkte [*Statybvietės duomenys*].

Jeigu Sutartyje nenurodyta kitaip, tai Priimta Sutarties suma apima visus Rangovo sutartinius išpareigojimus (įskaitant ir Rezervines sumas, jeigu tokios yra) ir visus dalykus, kurie būtini deramai vykdyti ir baigti Darbus bei ištaisyti visus defektus.

4.12

Nenumatomos fizinės sąlygos

Šiame punkte „fizinės sąlygos“ reiškia gamtos ir žmogaus sukurtas fizinės sąlygas bei kitas fizinės kliūtis ir teršalus, su kuriais Rangovas vykdydamas Darbus susiduria Statybvietėje, įskaitant geologines ir hidrologines sąlygas, tačiau tai neapima klimatinų sąlygų.

Jeigu Rangovas susiduria su nepalankiomis fizinėmis sąlygomis, kurių, jo manymu, jis negalėjo numatyti, tai Rangovas kuo skubiau, kaip tai praktiškai įmanoma, privalo apie jas pranešti Inžinieriui.

Šiame pranešime turi būti aprašytos fizinės sąlygos, kad jas galėtų ištirti Inžinierius, ir Rangovas turi nurodyti priežastį, kodėl mano jas esant nenumatomas. Rangovas privalo tęsti Darbų vykdymą imdamasis tokių deramų ir pagrįstų priemonių, kurių tos fizinės sąlygos reikalauja, ir privalo laikytis visų nurodymų, kuriuos gali duoti Inžinierius. Jeigu nurodymas sudaro Pakeitimą, tai turi būti taikomas 13 straipsnis [*Pakeitimai ir pataisymai*].

Jeigu Rangovas susiduria su fizinėmis sąlygomis, kurios nenumatomos, apie tai praneša ir dėl jų uždelsia ir (arba) turi Išlaidų, tai Rangovas turi teisę pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*] atitinkamai reikalauti:

- (a) pratęsimo dėl tokio uždelsimo, jeigu dėl to vėluojama arba bus vėluojama užbaigti Darbus, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], ir
- (b) visų tokių Išlaidų apmokėjimo, kuris turi būti įtrauktas į Sutarties kainą.

Gavęs tokį pranešimą ir apžiūrėjęs ir (arba) ištyręs tas fizines sąlygas Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų, (i) ar tikrai ir (jeigu iš tiesų) kokių mastu tos fizinės sąlygos buvo nenumatomos, ir (ii) dėl su tuo susijusių dalykų, aprašytų anksčiau (a) ir (b) pastraipose, apimties.

Tačiau prieš galutinai, pagal (ii) pastraipos dalį, sutariant arba nusprendžiant dėl papildomų išlaidų, Inžinierius gali taip pat ištirti, ar kitos fizinės sąlygos panašiose Darbų dalyse (jeigu yra) buvo labiau palankios, nei galėjo būti pagrįstai numatomos tuo metu, kai Rangovas pateikė Pasiūlymą. Esant tokioms palankesnėms netikėtoms sąlygoms, atsižvelgiant į jų mastą, Inžinierius gali toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų dėl išlaidų sumažinimo (jas išskaičiuojant), kurios turėjo būti padarytos esant toms pačioms sąlygoms ir kurios gali būti įtrauktos į Sutarties kainą ir Mokėjimo pažymą, tačiau galutinis visų pataisų poveikis pagal (b) pastraipą ir visi tie sumažinimai dėl visų fizinių sąlygų, su kuriomis susidurta panašiose Darbų dalyse, neturi baigtis bendros Sutarties kainos sumažinimu.

Inžinierius gali atsižvelgti į bet kuriuos faktus, kuriuos Rangovas, pateikdamas Pasiūlymą, yra surinkęs apie fizines sąlygas, ir juos gali pateikti, tačiau tie faktai Inžinieriaus neįpareigoja.

4.13

Teisė naudotis keliais ir pagalbinėmis priemonėmis

Rangovas padengia visas išlaidas ir mokesčius už ypatingas ir (arba) laikinas naudojimosi privažiavimo keliais teises, kurių jam gali prireikti, įskaitant ir privažiavimą į Statybvietę. Rangovas taip pat savo rizika ir sąskaita už Statybvietės ribų privalo įsigyti visas pagalbines priemones, kurių jam gali prireikti Darbams vykdyti.

4.14

Trukdymo vengimas

Rangovas be būtino reikalo arba nederamu būdu neturi trukdyti:

- (a) žmonių patogumui, arba
- (b) privažiavimui, naudojimuisi ir buvimui visuose keliuose ir takuose, neatsižvelgiant, jie yra viešojo naudojimo, Užsakovo ar kitų nuosavybė.

Rangovas privalo apsaugoti ir pasirūpinti, kad Užsakovas nepatirtų žalos dėl kompensavimo, nuostolių ir išlaidų (įskaitant teismo mokesčius ir išlaidas), kuriuos sukeltų bet kuris toks nebūtinas ir nederamas trukdymas.

4.15

Privažiavimo keliai

Rangovas privalo tinkamai ir pagal visas galimybes naudotis privažiavimo į Statybvietę keliais. Rangovas turi dėti visas pagrįstas pastangas, kad visus kelius ir tiltus, kuriais važiuoja Rangovo arba Rangovo personalo transportas, apsaugotų nuo žalos. Tos pastangos turi apimti deramų transporto priemonių naudojimą bei tinkamą naudojimąsi keliais.

Jeigu šiose Sąlygose nenurodyta kitaip, tai:

- (a) Rangovas privalo (kaip viena iš Šalių) būti atsakingas už bet kokį remontą, kurio gali prireikti jam naudojantis privažiavimo keliais;
- (b) Rangovas turi pastatyti visus būtinus ženklus arba rodykles visuose privažiavimo keliuose, gaudamas šiems keliams naudoti bei ženklams ir rodyklėms pastatyti iš atitinkamų valdžios įstaigų visus leidimus;
- (c) Užsakovas neturi būti atsakingas už bet kurias pretenzijas, galinčias kilti dėl naudojimosi privažiavimo keliais arba kaip nors su jais susijusias;

- (d) Užsakovas negarantuoja konkretaus privažiavimo kelio tinkamumo ir galimybės juo naudotis; ir
- (e) Išlaidos, atsirandančios dėl kelių netinkamumo ir nebuvimo galimybės Rangovui jais naudotis, kaip jam reikia, turi būti Rangovo sąskaita.

4.16

Prekių pervežimas

Jeigu Konkrečiose sąlygose nenurodyta kitaip:

- (a) Rangovas privalo ne vėliau kaip prieš 21 dieną iki bet kurios Įrangos arba kitų svarbiausių Prekių atvežimo į Statybvietę apie tai raštu pranešti Inžinieriui;
- (b) Rangovas turi atsakyti už visų Prekių bei kitų daiktų, kurių gali reikėti Darbams, įpakavimą, pakrovimą, pervežimą, gavimą, iškrovimą, sandėliavimą ir apsaugą; ir
- (c) Rangovas privalo apsaugoti ir pasirūpinti, kad Užsakovas nenukentėtų dėl kompensavimo, nuostolių ir išlaidų (įskaitant teismo mokesčius ir išlaidas), kurie atsirastų pervežant Prekes, ir privalo aptarti bei apmokėti visas dėl pervežimo kylančias pretenzijas.

4.17

Rangovo įrengimai

Rangovas atsako už visus Rangovo įrengimus. Atvežti į Statybvietę Rangovo įrengimai privalo būti skirti tik Darbams vykdyti. Rangovas negali be Inžinieriaus sutikimo iš Statybvietės išvežti jokių svarbių Rangovo įrengimų, tačiau transporto priemonėms, vežančioms Prekes arba Rangovo personalą, sutikimo nereikia.

4.18

Aplinkos apsauga

Rangovas privalo imtis visų būtinų aplinkos apsaugos priemonių (Statybvietėje ir už jos ribų), kad sumažintų nuostolius ir žalingumą žmonėms bei nuosavybei, kuriuos sukeltų tarša, triukšmas ar kita jo veikla.

Rangovas privalo užtikrinti, kad dėl jo veiklos ant paviršiaus atsiradę išmetalai, išpylimai ir išsiliejimai bei tekalai neviršys Specifikacijoje nustatytų ribų, taip pat galiojančiais įstatymais nustatytų normų.

4.19

Elektra, vanduo ir dujos

Rangovas privalo būti atsakingas už elektros, vandens bei kitų paslaugų, kurių jam gali reikėti, tiekimą, išskyrus už tai, kas išdėstyta žemiau.

Rangovui Darbams vykdyti turi būti suteikta teisė naudotis tokiu elektros, vandens, dujų tiekimu bei kitomis paslaugomis, kokius tik galima gauti Statybvietėje ir kurių aprašymas bei kaina yra Specifikacijoje. Rangovas, kad galėtų naudotis tomis paslaugomis ir išmatuoti sunaudotus kiekius, savo sąskaita ir rizika turi pasirūpinti visais būtiniais aparatais.

Sunaudoti kiekiai ir sumos (numatytomis kainomis), skirtos tomis paslaugoms, turi būti suderintos su Inžinieriumi arba jo nustatytos pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*] ir pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*]. Rangovas tas sumas privalo sumokėti Užsakovui.

4.20

Užsakovo įrengimai ir pateikiamos medžiagos

Užsakovas privalo leisti Rangovui Darbams vykdyti naudotis turimais Užsakovo įrengimais (jeigu yra) pagal Specifikacijos aprašymus, planus ir kainas. Jeigu Specifikacijoje nenurodyta kitaip, tai:

- (a) Užsakovas privalo atsakyti už Užsakovo įrengimus, išskyrus kai

- (b) Rangovas privalo atsakyti už kiekvieną Uždakovo įrengimo vieneta, kol juo dirba Rangovo personalas, vairuodamas, valdydamas arba kitaip jį turėdamas bei naudodamas.

Dėl Uždakovo įrengimų naudojimo atitinkamų kiekių bei sumų (numatytomis kainomis) turi būti susitarta arba nuspręsta Inžinieriaus pagal 2.5 punktą [*Uždakovo pretenzijos*] ir pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*]. Rangovas tas sumas privalo sumokėti Uždakovui.

Uždakovas privalo nemokamai suteikti „pateikiamas medžiagas“ (jeigu tokių reikėtų) pagal aprašymą Specifikacijoje. Jis privalo jas tiekti savo sąskaita ir rizika, pristatydamas į nurodytą vietą laiku, pagal Sutartį. Pristatytas medžiagas Rangovas privalo apžiūrėti ir nedelsdamas pranešti Inžinieriui apie trūkstamus kiekius, defektus arba negautas medžiagas. Jeigu abi Šalys nėra susitarusios kitaip, tai Uždakovas privalo iškart papildyti pastebėtus trūkstamus kiekius, ištaisyti defektus arba pristatyti negautas medžiagas.

Rangovas, apžiūrėjęs šias pateiktas medžiagas, privalo jas perimti savo žinion, rūpintis jomis, saugoti ir tvarkyti. Rangovo prievolė apžiūrėti medžiagas, perimti savo žinion, rūpintis jomis, saugoti ir valdyti neturi atleisti Uždakovo nuo atsakomybės už bet kuriuos trūkstamus medžiagų kiekius, defektus arba nepristatytas medžiagas, kurie nebuvo akivaizdžiai matomi apžiūros metu.

4.21

Darbų eigos ataskaitos

Jeigu Konkrečiose sąlygose nenumatyta kitaip, Rangovas kas mėnesį privalo parengti Darbų eigos ataskaitas ir pateikti Inžinieriui šešis egzempliorius. Pirmoji ataskaita turi apimti laikotarpį nuo datos, žyminčios Darbo pradžią, iki pirmojo kalendorinio mėnesio pabaigos. Toliau ataskaitos privalo būti pateikiamos kas mėnesį, per 7 dienas po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

Ataskaitos privalo būti teikiamos tol, kol Rangovas baigs visą darbą, kuris žinoma, kad nebaigtas Darbų Perėmimo pažymoje nurodytą baigimo dieną.

Kiekvienoje ataskaitoje turi būti:

- (a) schemos ir išsamus Darbų eigos aprašymas, įskaitant kiekvieną projektavimo etapą (jeigu yra), Rangovo dokumentus, tiekimą, gamybą, pristatymą į Statybvieta, montavimą, statybą ir bandymus bei tų etapų darbą, kurį atlieka kiekvienas paskirtasis Subrangovas (kaip apibrėžta 5 straipsnyje [*Paskirtieji Subrangovai*]);
- (b) nuotraukos, rodančios gamybos bei Statybvietaje atliktų Darbų eigą;
- (c) nurodyti visų svarbių Įrangos ir Medžiagų gamintojų vardai, gamybos vietos, pagaminimo eiga procentais ir faktiškos arba numatomos:
 - (i) gamybos pradžios datos,
 - (ii) Rangovo patikrinimų datos,
 - (iii) bandymų datos, ir
 - (iv) išsiuntimo ir atvežimo į Statybvieta datos,
- (d) išsami informacija, aprašyta 6.10 punkte [*Rangovo personalo ir įrengimų apskaita*];
- (e) kokybės užtikrinimo dokumentų nuorašai, bandymų rezultatai ir Medžiagų sertifikatai;
- (f) pranešimų, išsiųstų pagal 2.5 punktą [*Uždakovo pretenzijos*], ir pranešimų, išsiųstų pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], sąrašas;
- (g) saugos darbe statistika, įskaitant išsamius pavojingų incidentų bei veiksmų, susijusių su gamtos apsauga ir viešaisiais ryšiais, aprašymus; ir

- (h) faktinės ir planuotos Darbų eigos palyginimai, pateikiant išsamią informaciją apie visus įvykius arba aplinkybes, kurios galėtų sutrukdyti baigti, kaip numato Sutartis, ir priemonės, kurių imamasi (arba reikėtų imtis) išvengti vėlavimo.

4.22

Statyb vietės apsauga

Jeigu Konkrečiose sąlygose nenurodyta kitaip, tai:

- (a) Rangovas privalo atsakyti už tai, kad leidimo neturintys asmenys nepatektų į Statyb vietę, ir
- (b) asmenų, kuriems suteikiamas leidimas, ratas turi apsiriboti Rangovo personalu bei Užsakovo personalu ir visais kitais darbuotojais, apie kuriuos Rangovui pranešė Užsakovas arba Inžinierius, taip pat Užsakovo kitų rangovų personalu, kuriam suteikiama teisė būti Statyb vietėje.

4.23

Rangovo veiksmai Statyb vietėje

Rangovas savo veiklą privalo apriboti Statyb vietoje ir kitu papildomu plotu, kuris Inžinieriaus pritarimu gali būti suteiktas Rangovui kaip darbo vieta. Rangovas turi imtis visų būtinų atsargumo veiksmų, kad Rangovo įrengimai ir personalas būtų tik Statyb vietėje ir tame papildomame plote.

Vykdydamas Darbus Rangovas privalo pašalinti iš Statyb vietės visas nereikalingas kliūtis, o visus Rangovo įrengimus bei medžiagų perteklių sandėliuoti arba pašalinti. Rangovas privalo valyti Statyb vietę ir iš jos pašalinti bet kurias statybines griuvenas, šiukšles, neberekalingus Laikinosius Darbus.

Išdavus Perėmimo pažymą Rangovas privalo sutvarkyti tą Statyb vietės ir Darbų dalį, kuri minima išduotoje Perėmimo pažymoje, pašalindamas iš Statyb vietės visus Rangovo įrengimus, medžiagų perteklių, griuvenas, šiukšles ir Laikinosius Darbus. Šią Statyb vietės ir Darbų dalį Rangovas turi palikti švarią ir saugią, tačiau jis per Pranešimo apie defektus laiką gali joje laikyti tas Prekes, kurių reikia sutartinėms Rangovo prievolėms vykdyti.

4.24

Iškasenos

Visos iškasenos, monetos, vertingi dirbiniai arba senienos, pastatų dalys ir kitos geologinę arba archeologinę vertę turinčios liekanos arba daiktai, rasti Statyb vietėje, turi būti perduoti saugoti Užsakovui. Rangovas privalo imtis deramų atsargumo priemonių, kad Rangovo personalas arba kiti asmenys tokių radinių nepašalintų arba nepadarytų jiems žalos.

Rangovas, sužinojęs apie tokius radinius, privalo nedelsdamas pranešti Inžinieriui, o šis turi duoti nurodymus, ką su jais daryti. Jeigu Rangovas, vykdydamas tuos nurodymus, gali uždelsti ir (arba) patirti Išlaidų, tai jis nedelsdamas apie tai privalo pakartotinai pranešti Inžinieriui ir, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], įgyja teisę:

- (a) į pradžią dėl bet kurio tokio uždelimo, jeigu dėl to yra arba bus vėluojama baigti pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], ir
- (b) gauti apmokėjimą bet kokių tokios rūšies Išlaidų, kurios privalo būti įtrauktos į Sutarties kainą.

Inžinierius, gavęs pakartotinį pranešimą, turi toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad tuo klausimu sutartų arba nuspręstų.

5. Paskirtieji Subrangovai

5.1

Paskirtojo Subrangovo sąvoka

Sutartyje „paskirtasis Subrangovas“ reiškia Subrangovą:

- (a) kuris Sutartyje įvardijamas kaip paskirtasis Subrangovas, arba
- (b) kurį Inžinierius, pagal 13 straipsnį [*Pakeitimai ir pataisymai*], nurodo Rangovui įdarbinti kaip Subrangovą.

5.2

Prieštaravimas paskyrimui

Rangovas neprivalo įsipareigoti įdarbinti paskirtąjį Subrangovą, kurio atžvilgiu jis pateikia pagrįstą prieštaravimą, kaip galima greičiau apie tai raštu pranešdamas ir išsamiai pagrįsdamas Inžinieriui. Kai prieštaravimas kyla (šalia viso kito) dėl kurių nors žemiau išdėstytų dalykų ir jeigu tik Užsakovas nesutinka apdrausti Rangovo nuo galimų padarinių, tai prieštaravimas turi būti laikomas pagrįstas:

- (a) kai yra pagrindo manyti, kad Subrangovas neturi pakankamos kompetencijos, išteklių arba finansinio pajėgumo;
- (b) Subrangos sutartimi nenumatoma, kad paskirtasis Subrangovas privalo apdrausti Rangovą nuo bet kokio aplaidumo arba netinkamo Prekių naudojimo, kuriuos gali padaryti paskirtasis Subrangovas, jo įgalioti atstovai ir darbuotojai; arba
- (c) Subrangos sutartimi nenumatoma, kad subrangos darbui atlikti (įskaitant, jeigu reikia, projektavimą) paskirtasis Subrangovas privalo:
 - (i) Rangovo atžvilgiu priimti tokius įsipareigojimus ir teises prievoles, kurios Rangovui leistų vykdyti sutartinius įsipareigojimus bei teises prievoles, ir
 - (ii) apsaugoti Rangovą nuo visų įsipareigojimų ir teisinių prievolių, susijusių su Sutartimi arba kylančių iš jos, ir nuo bet kokių padarinių, kai Subrangovas neįvykdo tų įsipareigojimų arba teisinių prievolių.

5.3

Mokėjimai paskirtiesiems Subrangovams

Rangovas privalo mokėti paskirtajam Subrangovui sumas, kurias, Inžinieriui patvirtinus, jam reikia mokėti pagal Subrangos sutartį. Tos sumos bei kiti mokėjimai turi būti įtraukti į Sutarties kainą, pagal 13.5 punkto [*Rezervinės sumos*] (b) pastraipą, išskyrus tai, kas nurodoma 5.4 punkte [*Mokėjimo įrodymas*].

5.4

Mokėjimo įrodymas

Inžinierius, prieš išduodamas Mokėjimo pažymą, kurioje nurodyta paskirtajam Subrangovui mokėtina suma, gali pareikalauti Rangovo pateikti pagrįstą įrodymą, kad paskirtasis Subrangovas gavo visas sumas, kurios jam priklausė pagal ankstesnes Mokėjimo pažymas, neįtraukiant taikomų sulaikymų ar ko kita. Jeigu Rangovas:

- (a) tokio pagrįsto įrodymo Inžinieriui nepateikia; arba
- (b) (i) raštu nepateikia Inžinieriui išsamios informacijos, kad jis pagrįstai turi teisę sulaikyti arba atsisakyti mokėti tas sumas, ir
- (ii) nepateikia Inžinieriui pagrįsto įrodymo, kad paskirtajam Subrangovui buvo pranešta apie tokią Rangovo teisę,

tai Užsakovas gali (savo paties nuožiūra) išmokėti tiesiogiai paskirtajam Subrangovui dalį tokios anksčiau patvirtintos sumos arba visą sumą (atėmus taikytinus atskaitymus),

kuri priklauso paskirtajam Subrangovui, ir dėl kurios Rangovas nepateikė pakankamai pagrįstų įrodymų, aprašytų (a) ir (b) pastraipose anksčiau. Rangovas tuomet privalo gražinti Užsakovui sumą, kurią šis tiesiogiai išmokėjo paskirtajam Subrangovui.

6. Tarnautojai ir darbininkai

- 6.1 Tarnautojų ir darbininkų samdymas** Jei Specifikacijoje nenurodyta kitaip, Rangovas susitaria dėl visų tarnautojų ir darbininkų, vietinių ar iš kitur, samdos, dėl jų atlyginimų, apgyvendinimo, maitinimo ir pervežimo.
- 6.2 Atlyginimų įkainiai ir darbo sąlygos** Rangovas privalo mokėti atlyginimus bei laikytis darbo sąlygų, kurios nėra prastesnės už prekybai arba pramonei nustatytas, kur tas darbas yra atliekamas. Jei netaikytini jokie nustatyti darbo užmokesčio normatyvai arba sąlygos, Rangovas privalo mokėti atlyginimus ir laikytis sąlygų, ne prastesnių už bendrąjį atlyginimo ir darbo sąlygų lygį, kurio laikosi vietos darbdaviai, besiverčiantys panašiais į Rangovo prekybos arba gamybos verslais.
- 6.3 Užsakovui dirbantys asmenys** Rangovas neturi samdyti ir nesieks pasamdyti tarnautojų ir darbininkų iš Užsakovo personalo.
- 6.4 Darbo įstatymai** Rangovas privalo vykdyti visus Rangovo personalui taikomus atitinkamus darbo įstatymus, įskaitant įstatymus, susijusius su įdarbinimu, sveikata, sauga darbe, gyvenamąja aplinka, imigracija ir emigracija, bei suteikia personalui visas jo juridines teises.
- Rangovas privalo reikalauti, kad darbuotojai paklustų visiems galiojantiems įstatymams, įskaitant saugos darbe įstatymus.
- 6.5 Darbo valandos** Joks darbas Statybvietyje neturi būti vykdomas vietos mastu pripažintomis poilsio dienomis arba po įprastų Pasiūlymo priede nurodytų darbo valandų, nebent:
- (a) Sutartyje yra nurodyta kitaip,
 - (b) Inžinierius duoda leidimą, arba
 - (c) darbas yra neišvengiamas arba būtinas gyvybei ar turtui apsaugoti arba dėl Darbų saugos. Tokiu atveju Rangovas nedelsdamas informuoja Inžinierių.
- 6.6 Tarnautojų ir darbininkų patalpos** Jei Specifikacijoje nėra nurodyta kitaip, Rangovas aprūpina Rangovo personalą visomis reikiamomis gyvenimo patalpomis bei aplinkos įrengimais, kuriuos privalo prižiūrėti. Rangovas taip pat aprūpina Užsakovo personalą Specifikacijoje nurodytais įrengimais.
- Jokiam Rangovo personalui Rangovas neduoda leidimo užimti kokias nors laikinas arba nuolatines gyvenamąsias patalpas statiniuose, kurie yra Nuolatinių Darbų dalis.
- 6.7 Sveikata ir sauga darbe** Rangovas privalo nuolat imtis visų pagrįstų priemonių Rangovo personalo sveikatos apsaugai ir saugai darbe užtikrinti. Bendradarbiaudamas su vietos sveikatos priežiūros

įstaigomis Rangovas privalo užtikrinti, kad Statybvietėje ir bet kurioje Rangovo bei Užsakovo personalo gyvenamojoje vietoje visada būtų medicinos darbuotojų, pirmosios medicinos pagalbos priemonių, patalpos ligoniams ir greitosios medicinos pagalbos galimybė, taip pat kad būtų tinkamai pasirūpinta gyvenamąja aplinka, higienos sąlygomis bei epidemijų prevencija.

Rangovas Statybvietėje paskiria nelaimingų atsitikimų prevencijos pareigūną, kuris atsako už saugos priežiūrą ir apsaugą nuo nelaimingų atsitikimų. Šis asmuo privalo būti tinkamai pasirengęs tokias pareigas vykdyti, jis įgaliojamas duoti nurodymus bei imtis saugos darbe priemonių, kad būtų išvengta nelaimingų atsitikimų. Vykdamas Darbus Rangovas pasirūpina viskuo, ko tokiam asmeniui reikia savo pareigoms atlikti ir įgaliojimams vykdyti.

Rangovas, įvykus bet kokiam nelaimingam atsitikimui, kuo skubiau apie tai informuoja Inžinierių. Rangovas tvarko dokumentus ir teikia ataskaitas, kurių Inžinierius gali pagrįstai pareikalauti, apie darbuotojų sveikatą, saugą darbe ir gyvenamąją aplinką bei žalą turtui.

6.8

Rangovo vadovavimas

Rangovas, vykdydamas Darbus, ir vėliau, kiek tai yra būtina jo prievolėms vykdyti, pasirūpina reikiamu vadovavimu darbus planuojant, jiems pasirengiant, duodant nurodymus, tikrinant ir bandant.

Kad Darbai būtų vykdomi tinkamai ir saugiai, jiems vadovauti turi pakankamai asmenų, visiškai atitinkančių bendravimo kalbai (apibrėžta 1.4 punkte [*Teisė ir kalba*]) keliamus reikalavimus, turinčių pakankamai žinių apie vykdomą veiklą (įskaitant reikalingus metodus ir metodikas, galimus netikėtus pavojus ir būdus, užkertančius kelią nelaimingiems atsitikimams).

6.9

Rangovo personalas

Rangovo personalas turi būti tinkamai kvalifikuotas, įgudęs ir turintis patirtį atitinkamose veiklos srityse bei darbe. Inžinierius gali pareikalauti, kad Rangovas atleistų (arba inicijuotų atleidimą) bet kurį Statybvietėje įdarbintą arba į Darbų vykdymą įtrauktą asmenį, įskaitant, jeigu reikėtų, Rangovo atstovą, kuris:

- (a) nuolat blogai ar nerūpestingai tvarko kokius nors reikalus,
- (b) pareigas vykdo nekompetentingai arba aplaidžiai,
- (c) nesugeba laikytis kurių nors Sutarties sąlygų, arba
- (d) nuolat savo elgesiu kelia grėsmę saugai darbe, sveikatai arba aplinkosaugai.

Tokiu atveju Rangovas privalo paskirti kitą tinkamą asmenį (arba inicijuoja jo paskyrimą).

6.10

Rangovo personalo ir įrengimų apskaita

Rangovas privalo pateikti Inžinieriui išsamius duomenis, apibūdinančius kiekvienos kategorijos Rangovo personalo ir kiekvienos rūšies Rangovo įrengimų Statybvietėje skaičių. Išsamūs duomenys turi būti pateikiami kiekvieną kalendorinį mėnesį Inžinieriaus nustatyta forma tol, kol Rangovas baigs visą darbą, kuris žinoma, kad nebaigtas Darbų Perėmimo pažymoje nurodytą baigimo datą.

6.11

Viešosios tvarkos pažeidimas

Rangovas privalo nuolat imtis visų reikalingų priemonių, kad užkirstų kelią bet kokiam neteisėtam, nesuvaldomam ar chuliganiškam Rangovo personalo elgesiui ir palaikytų viešąją tvarką, apsaugotų asmenis bei turtą Statybvietėje arba jos priegose.

7. Įranga, Medžiagos ir darbo kokybė

7.1

Vykdymo būdas

Rangovas privalo vykdyti Įrangos gamybą, Medžiagų gavybą ir gamybą ir visus kitus Darbus:

- (a) Sutartyje nurodytu būdu (jei toks yra),
- (b) tinkamai, rūpestingai, pagal pripažintą gero darbo praktiką, ir
- (c) naudodamas tinkamą įrangą ir nekenksmingas Medžiagas, išskyrus kai Sutartyje yra nurodyta kitaip.

7.2

Pavyzdžiai

Rangovas, prieš naudodamas Medžiagas Darbams, Inžinieriaus sutikimui gauti privalo pateikti žemiau nurodytus jų pavyzdžius bei atitinkamą informaciją:

- (a) standartinius gamintojo Medžiagų pavyzdžius bei Sutartyje nurodytus pavyzdžius – viską Rangovo sąskaita, ir
- (b) papildomus pavyzdžius, kuriuos Inžinierius nurodo kaip Pakeitimą.

Kiekvienas pavyzdys privalo turėti etiketę, kurioje nurodoma jo kilmė ir numatomas panaudojimas Darbams.

7.3

Apžiūra

Užsakovo personalas bet kuriuo priimtinu metu:

- (a) turi galėti laisvai įeiti į visas Statybvietsės vietas bei visur, kur išgaunamos gamtinės Medžiagos, ir
- (b) gamybos, apdirbimo ir statybos metu (Statybvietsėje ir bet kur kitur) turi teisę apžiūrėti, tikrinti, matuoti ir bandyti medžiagas bei darbo kokybę ir patikrinti Įrangos gamybos eigą bei Medžiagų gamybą ir apdirbimą.

Rangovas privalo sudaryti Užsakovo personalui visas galimybes vykdyti tokią veiklą, įskaitant priėjimą, patalpas, leidimus ir saugos darbe priemones. Jokia tokio pobūdžio veikla neatleidžia Rangovo nuo kokių nors įsipareigojimų arba atsakomybės.

Rangovas, kai tik kuris nors darbas yra atliktas, prieš jį uždengiant, paslepiant, įpakuojant sandėliuoti arba pervežti, apie tai praneša Inžinieriui. Tada Inžinierius nedelsdamas atlieka tikrinimą, apžiūrą, matavimus arba bandymus arba iškart informuoja Rangovą, kad to atlikti nereikia. Jeigu Rangovas uždelsia pateikti pranešimą, tai jis privalo, jeigu ir kada Inžinierius to pareikalauja, savo sąskaita darbą atidengti ir po to grąžinti į tinkamą ankstesnę padėtį.

7.4

Bandymas

Šis punktas turi būti taikomas visiems Sutartyje nurodytiems bandymams, išskyrus Bandymus po baigimo (jeigu yra).

Rangovas aprūpina visais prietaisais, pagalba, dokumentais ir kitokia informacija, elektra, įrengimais, kuru, vartojimo reikmenimis, instrumentais, darbo jėga, medžiagomis ir tinkamai kvalifikuotais bei patyrusiais darbuotojais, kurie yra reikalingi efektyviai atlikti nurodytus bandymus. Rangovas sutaria su Inžinieriumi laiką ir vietą nurodytiems bet kokios Įrangos, Medžiagų ir kitokių Darbų dalių bandymams atlikti.

Inžinierius gali, pagal 13 straipsnį [*Pakeitimai ir pataisymai*], keisti nurodytų bandymų vietą ir duomenis arba nurodyti Rangovui atlikti papildomus bandymus. Jeigu tokie pakeisti arba papildomi bandymai parodo, kad išbandyta Įranga, Medžiagos arba darbo kokybė neatitinka Sutarties, tai su tuo susijusias išlaidas padengia Rangovas, neatsižvelgiant į kitas Sutarties sąlygas.

Inžinierius informuoja Rangovą ne vėliau kaip prieš 24 valandas apie savo ketinimą dalyvauti bandymuose. Jei Inžinierius nedalyvauja sutartu laiku ir numatytoje vietoje, Rangovas, jeigu Inžinierius nenurodė kitaip, gali vykdyti bandymus, ir bandymai turi būti laikomi atlikti Inžinieriui dalyvaujant.

Jeigu Rangovas, vykdydamas arba įvykdęs tokius nurodymus, uždelsia ir (arba) turi Išlaidų, ir dėl to atsakingas Užsakovas, Rangovas apie tai turi informuoti Inžinierių ir, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], įgyja teisę į:

- (a) laiko pratęsimą, tolygų tokiam uždelsimui, jeigu yra arba bus vėluojama baigti, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], ir
- (b) tokių Išlaidų bei pagrįsto pelno apmokėjimą, kuris turi būti įtrauktas į Sutarties kainą.

Gavęs tokį pranešimą Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad dėl šių klausimų sutartų arba nuspręstų.

Rangovas turi nedelsdamas perduoti Inžinieriui tinkamai patvirtintas bandymų ataskaitas. Atlikus nurodytus bandymus, Inžinierius patvirtina Rangovo atliktus bandymus arba išduoda pažymą, kad jie yra atlikti. Jeigu Inžinierius bandymuose nedalyvavo, turi būti laikoma, kad jų duomenis jis priima kaip teisingus.

7.5

Atmetimas

Jeigu atlikus tyrimą, patikrinimą, matavimą arba bandymą nustatoma, kad kokia nors Įranga, Medžiagos arba darbo kokybė turi defektų arba kitaip neatitinka Sutarties, tai Inžinierius gali atmesti Įrangą, Medžiagas ir darbo kokybę, pranešdamas apie tai Rangovui ir nurodydamas priežastis. Tada Rangovas nedelsdamas privalo ištaisyti defektus, užtikrindamas, kad atmestieji dalykai atitinka Sutartį.

Jeigu Inžinierius reikalauja, kad tokia Įranga, Medžiagos arba darbo kokybė būtų išbandyti pakartotinai, bandymai pakartojami tais pačiais būdais ir sąlygomis. Jei dėl atmetimo ir pakartotinio bandymo Užsakovas patiria papildomų išlaidų, tai, pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], Užsakovui jas apmoka Rangovas.

7.6

Ištaisymo darbas

Neatsižvelgdamas į jokią ankstesnę bandymą arba patvirtinimą, Inžinierius gali nurodyti Rangovui:

- (a) pašalinti iš Statyb vietės ir pakeisti bet kokią Įrangą arba Medžiagas, neatitinkančias Sutarties,
- (b) pašalinti arba perdaryti bet kokį Sutarties neatitinkantį darbą, ir
- (c) atlikti bet kokį darbą, kuris skubiai būtinas Darbų saugai, arba įvykus nelaimingam atsitikimui, arba dėl nenumatomo įvykio, arba dėl kitų priežasčių.

Rangovas nurodymą privalo įvykdyti per pagrįstą laiką, kuris minimas (jeigu minimas) šiame nurodyme, arba, kaip pažymėta (c) pastraipoje, skubos atveju – nedelsdamas.

Jeigu Rangovas neįvykdo nurodymo, tai Užsakovui turi būti suteikiama teisė tam darbui atlikti pasamdyti kitus asmenis ir mokėti jiems už darbą. Rangovas, išskyrus tą mokėjimo už darbą dalį, į kurią jis turi teisę, privalo, pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], apmokėti visas dėl neįvykdyto nurodymo Užsakovo patirtas išlaidas.

7.7

Įrangos ir Medžiagų nuosavybė

Kiekvienas Įrangos vienetas ir visos Medžiagos, atitinkamai laikantis šalies įstatymų, turi tapti Užsakovo nuosavybe, nesulaikoma ir neįkeičiama, kuriuo nors žemiau nurodytu metu, nelygu kuris pirmesnis:

- (a) kai yra pristatyti į Statybvietai;
- (b) kai Rangovas įgyja teisę į Įrangos ir Medžiagų vertės apmokėjimą pagal 8.10 punktą [*Mokėjimas už Įrangą ir Medžiagas sustabdymo atveju*].

7.8

Mokesčiai už gamtos išteklius

Rangovas, jei Specifikacijoje nėra nustatyta kitaip, moka visus mokesčius už gamtos išteklius, nuomą bei kitokius mokėjimus už:

- (a) gamtines Medžiagas, gautas už Statybvietai ribų, ir
- (b) medžiagų pašalinimą po griovimo ir kasimo darbų ir už kitas perteklines medžiagas (gamtines ar pagamintas), išskyrus kai jų šalinimo vietos, esančios Statybvietai, yra nurodytos Sutartyje.

8. Pradžia, uždelsimai ir sustabdymas

8.1

Darbo pradžia

Inžinierius, nurodydamas datą, privalo informuoti Rangovą apie Darbo pradžią ne vėliau kaip prieš 7 dienas. Jeigu Konkrečiose sąlygose nenurodyta kitaip, Darbo pradžia nustatoma per 42 dienas, Rangovui gavus Akcepto raštą.

Rangovas turi pradėti vykdyti Darbus kuo greičiau, kaip tai praktiškai įmanoma po Darbo pradžios, ir toliau turi veikti taip, kad Darbai būtų vykdomi tinkama sparta ir neuždelsiant.

8.2

Baigimo laikas

Rangovas privalo baigti visus Darbus ir kiekvieną Grupę per Darbų arba Grupės (atsižvelgiant į situaciją) Baigimo laiką, įskaitant:

- (a) atliekamus Baigiamuosius bandymus, ir
- (b) visą Sutartyje nurodyto darbo užbaigimą; to reikalaujama, kad Darbai arba Grupė būtų laikoma baigta perimant pagal 10.1 punktą [*Darbų ir Grupių perėmimas*].

8.3

Programa

Rangovas, gavęs pranešimą, pagal 8.1 punktą [*Darbo pradžia*], per 28 dienas privalo pateikti Inžinieriui išsamią programą su joje nurodyta seka ir laiku. Rangovas taip pat privalo pateikti pataisytą programą visuomet, kai ankstesnė yra nesuderinama su esama Darbų eiga arba Rangovo prievolėmis. Kiekviena programa turi apimti:

- (a) seką, pagal kurią Rangovas ketina vykdyti Darbus, įskaitant iš anksto numatytą kiekvieno projektavimo etapo (jeigu yra) laiko pasirinkimą, Rangovo Dokumentus, pirkimus, Įrangos gamybą, atvežimą į Statybvieta, statybą, montavimą ir bandymą;
- (b) kiekvieną tą darbo etapą, vykdomą paskirtųjų Subrangovų (kaip apibrėžta 5 punkte [*Paskirtieji Subrangovai*]);
- (c) Sutartyje nurodytų tikrinimų ir bandymų sekos ir laiko pasirinkimą; ir
- (d) aiškinamąjį raštą, kuris apima:
 - (i) bendrą aprašymą ketinamų pasirinkti būdų, kuriuos Darbams vykdyti ketina pasirinkti Rangovas, ir svarbiausius etapus, ir
 - (ii) išsamius duomenis, rodančius reikalingų kiekvienam svarbiausiam etapui Statybvietaje numatomą pagrįstą kiekvienos kategorijos Rangovo personalo ir kiekvienos rūšies Rangovo įrengimų skaičių.

Jeigu Inžinierius per 21 dieną po programos gavimo nepateikia pranešimo Rangovui, nurodydamas Sutarties neatitinkančias apimtis, tai Rangovas privalo toliau veikti pagal programą, laikydamasis kitų sutartinių įsipareigojimų. Užsakovo personalui, planuojančiam savo veiklą, turi būti suteikta teisė vadovautis programa.

Rangovas nedelsdamas praneša Inžinieriui apie galimus ypatingus įvykius arba aplinkybes, galinčius nepalankiai paveikti darbą, padidinti Sutarties kainą arba dėl kurių bus uždelsiamas Darbų vykdymas. Inžinierius gali pareikalauti Rangovo pateikti būsimų įvykių arba aplinkybių poveikio įvertinimą ir (arba) siūlymą pagal 13.3 punktą [*Pakeitimų tvarka*].

Jeigu bet kuriuo metu Inžinierius informuoja Rangovą, kad programa (tiek, kiek nurodoma) neatitinka Sutarties arba prieštarauja faktinei Darbų vykdymo eigai bei Rangovo išdėstytiems ketinimams, tai Rangovas, pagal šio punkto nuostatas, privalo pateikti Inžinieriui pataisytą programą.

8.4

Baigimo laiko pratęsimas

Pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], Rangovui turi būti suteikiama teisė į Baigimo laiko pratęsimą, jeigu baigimas yra ar gali būti uždelsiamas, pagal 10.1 punktą [*Darbų ir Grupių perėmimas*], arba dėl bet kurios iš šių priežasčių:

- (a) Pakeitimo (nebent dėl Baigimo laiko buvo susitarta pagal 13.3 punktą [*Pakeitimų tvarka*]) arba kitokių esminių Sutartyje numatyto darbo apimties pokyčių,
- (b) uždelsimo priežastis suteikia teisę pratęsti laiką pagal šių sąlygų punktą,
- (c) išskirtinai nepalankių klimato sąlygų,
- (d) Nenumatomo personalo arba Prekių trūkumo, sukkelto epidemijos arba vykdomosios valdžios veiksmų,
- (e) bet kokio uždelsimo, kliūčių arba trukdymų, sukeltų arba priskirtinų Užsakovui, Užsakovo personalui arba kitiems Užsakovo rangovams Statybvietaje.

Jei Rangovas pats nusprendžia turįs teisę į Baigimo laiko pratęsimą, jis apie tai turi informuoti Inžinierių, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*]. Kiekvieną kartą, nustatydamas laiko pratęsimą, pagal 20.1 punktą, Inžinierius privalo peržiūrėti ankstesnius sprendimus ir gali padidinti, tačiau ne sumažinti bendrą laiko pratęsimą.

8.5 Uždelsimai dėl valdžios institucijų veiksmų

Jeigu susidaro šios žemiau išvardytos sąlygos, tai yra:

- (a) Rangovas kruopščiai vadovavosi atitinkamų šalyje teisėtai veikiančios viešosios valdžios įstaigų nustatytomis procedūromis,
- (b) valdžios įstaigos uždelsia arba nutraukia Rangovo darbą, ir
- (c) uždelsimas arba nutraukimas buvo Nenumatomi,

tai toks uždelsimas arba nutraukimas bus laikomi uždelsimo, pagal 8.4 punkto [*Baigimo laiko pratęsimas*] (b) pastraipą, priežastimi.

8.6 Darbų sparta

Jeigu bet kuriuo metu:

- (a) esama sparta yra per lėta, kad darbas būtų baigtas per Baigimo laiką ir (arba)
- (b) pažanga atsilieka (arba atsiliks) nuo esamos programos pagal 8.3 punktą [*Programa*],

dėl kurių nors kitų priežasčių, nei išvardytos 8.4 punkte [*Baigimo laiko pratęsimas*], tai Inžinierius, pagal 8.3 punktą [*Programa*], turi teisę pareikalauti Rangovo pateikti pakeistą Programą ir aiškinamąjį raštą, aprašantį naujus metodus, kuriuos jis siūlo spartai pagreitinti ir baigti per Baigimo laiką.

Jeigu Inžinierius nenurodo kitaip, tai Rangovas savo lėšomis ir rizika turi imti taikyti šiuos naujus metodus, nors jie ir gali reikalauti daugiau darbo valandų ir (arba) daugiau Rangovo personalo ir (arba) Prekių. Jei naujieji metodai verčia Užsakovą daryti papildomų išlaidų, tai Rangovas jas Užsakovui privalo atlyginti, pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], kaip kompensacijos už uždelsimą (jeigu yra) papildymą, pagal 8.7 punktą.

8.7 Kompensacija už uždelsimą

Jeigu Rangovas nesilaiko 8.2 punkto reikalavimų [*Baigimo laikas*], tai, pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], jis privalo Užsakovui sumokėti kompensaciją. Kompensacija už uždelsimą turi būti laikoma Pasiūlymo priede įrašyta suma, mokama už kiekvieną dieną nuo atitinkamo Baigimo laiko ir datos, nurodytos Perėmimo pažymoje, tačiau galutinė pagal šį punktą mokama suma neturi viršyti visos Pasiūlymo priede įrašytos kompensacijos už uždelsimą (jeigu yra) sumos.

Kompensacija už uždelsimą yra vienintelė kompensacija, kurią už tokį nevykdymą, skirtingą nei nutraukimas pagal 15.2 punktą [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*], dar nebaigus Darbų, privalo mokėti Rangovas. Ši kompensacija Rangovo neatleidžia nuo įsipareigojimo baigti Darbus arba nuo kitų pareigų, įsipareigojimų arba atsakomybės pagal šią Sutartį.

8.8 Darbo sustabdymas

Inžinierius gali bet kuriuo metu nurodyti Rangovui sustabdyti visų Darbų arba jų dalies vykdymą. Tokio sustabdymo metu visus Darbus arba tą jų dalį Rangovas privalo prižiūrėti, sandėliuoti, saugoti nuo sugadinimo, praradimo arba žalos.

Inžinierius taip pat gali pranešti sustabdymo priežastį. Jeigu priežastis yra pranešta ir už ją atsako Rangovas, tai tuo mastu punktai 8.9, 8.10 ir 8.11 neturi būti taikomi.

8.9**Sustabdymo padariniai**

Jeigu Rangovas uždelsia ir (arba) turi išlaidų dėl to, kad laikėsi Inžinieriaus nurodymų, pagal 8.8 punktą [*Darbo sustabdymas*], ir (arba) dėl to, kad atnaujino darbą, tai jis, apie tai pranešęs Inžinieriui, įgyja teisę taikyti 20.1 punkte [*Rangovo pretenzijos*] numatytas nuostatas:

- (a) pratęsti laiką dėl kiekvieno tokio uždelimo, jeigu yra arba bus vėluojama baigti, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], ir
- (b) padengti visas dėl to atsiradusias išlaidas, kurios turi būti įtrauktos į Sutarties kainą.

Gavęs tokį pranešimą Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad tuo klausimu sutartų arba nuspręstų.

Rangovas, pagal 8.8 punktą [*Darbo sustabdymas*], neįgyja teisės pratęsti laiko arba gauti mokėjimą už išlaidas, ištaisydamas savo paties klaidingo projektavimo padarinius, prastai atliktą darbą arba nekokybiškas medžiagas, arba dėl nesugebėjimo jų prižiūrėti, sandėliuoti arba saugoti.

8.10**Mokėjimas už Įrangą ir Medžiagas sustabdymo atveju**

Rangovas įgyja teisę gauti mokėjimą už nepristatytą į Statybvietai Įrangos ir (arba) Medžiagų vertę (sustabdymo dieną), jeigu:

- (a) Įrangos montavimo darbai arba Įrangos ir (arba) Medžiagų pristatymas buvo sustabdyti ilgiau negu 28 dienas, ir
- (b) Rangovas, vykdydamas Inžinieriaus nurodymus, Įrangą ir (arba) Medžiagas paženklino kaip Užsakovo nuosavybę.

8.11**Užsitęsęs sustabdymas**

Jeigu sustabdymas, pagal 8.8 punktą [*Darbo sustabdymas*], truko ilgiau kaip 84 dienas, tai Rangovas gali reikalauti Inžinieriaus leidimo tęsti darbą. Jeigu Inžinierius, gavęs reikalavimą duoti leidimą, per 28 dienas leidimo neduoda, tai Rangovas, pranešęs Inžinieriui, sustabdymą gali laikyti praleidimu, pagal 13 straipsnį [*Pakeitimai ir pataisymai*], straipsnio nuostatas taikydamas sustabdytai Darbų daliai. Jeigu buvo sustabdyti visi Darbai, tai, pagal 16.2 punktą [*Nutraukimas Rangovo iniciatyva*], Rangovas gali pranešti apie nutraukimą.

8.12**Darbo atnaujinimas**

Kai duodamas leidimas arba nurodymas tęsti darbą, Rangovas ir Inžinierius privalo kartu apžiūrėti sustabdymo paveiktus Darbus, Įrangą ir Medžiagas. Rangovas privalo pašalinti bet kuriuos dėl sustabdymo atsiradusius Darbų, Įrangos ar Medžiagų sugadinimus arba defektus bei trūkumą.

9. Baigiamieji bandymai

9.1**Rangovo prievolės**

Rangovas, pateikęs dokumentus, pagal 4.1 punkto [*Bendrosios Rangovo prievolės*] (d) pastraipą, Baigiamuosius bandymus privalo atlikti pagal šį straipsnį ir 7.4 punktą [*Bandymas*].

Rangovas ne vėliau kaip prieš 21 dieną privalo pranešti Inžinieriui datą, po kurios jis bus pasirengęs atlikti kiekvieną Baigiamąjį bandymą. Jeigu nesusitarta kitaip, tai Baigiamieji bandymai turi būti atliekami per 14 dienų nuo pasirengimo dienos, Inžinieriaus nurodytą dieną arba dienomis.

Inžinierius, atsižvelgdamas į Baigiamųjų bandymų rezultatus, privalo numatyti, kokį

poveikį Darbų vykdymui arba kokioms nors jų savybėms turės bet koks Užsakovo naudojimasis Darbais. Atlikus kokių nors Darbų arba Grupės Baigiamuosius bandymus, Rangovas iškart privalo pateikti Inžinieriui savo patvirtintą tų Bandymų rezultatų ataskaitą.

9.2

Pavėluoti bandymai

Jeigu Baigiamuosius bandymus neteisėtai uždelsia Užsakovas, tai turi būti taikomos 7.4 punkto [*Bandymas*] (penktoji pastraipa) ir (arba) 10.3 punkto [*Trukdymas atlikti Baigiamuosius bandymus*] nuostatos.

Jeigu Baigiamuosius bandymus neteisėtai uždelsia Rangovas, tai Inžinierius raštu gali pareikalauti, kad Rangovas, gavęs raštą, tuos Bandymus atliktų per 21 dieną. Bandymus Rangovas turi atlikti per nurodytą laiką paties pasirinktą dieną arba dienomis, kurias jis privalo pranešti Inžinieriui.

Jeigu Rangovas Baigiamųjų bandymų neatlieka per 21 dieną, tai Baigiamuosius bandymus jo rizika ir sąskaita gali atlikti Užsakovo personalas. Tokiu atveju turi būti laikoma, kad Baigiamieji bandymai atlikti Rangovui dalyvaujant, ir Bandymų rezultatai turi būti pripažinti kaip teisingi.

9.3

Pakartotiniai bandymai

Jeigu Darbų arba Grupės Baigiamieji bandymai nepavyksta, tai turi būti taikomas 7.5 punktas [*Atmetimas*], ir Inžinierius arba Rangovas gali pareikalauti nepavykusių Bandymų ir bet kurio su jais susijusio darbo Baigiamųjų bandymų pakartojimo tais pačiais būdais ir sąlygomis.

9.4

Nepavykę Baigiamieji bandymai

Jeigu, pagal 9.3 punktą [*Pakartotiniai bandymai*], pakartotinai atliekami Darbų arba Grupės Baigiamieji bandymai nepavyksta, tai Inžinierius įgauna teisę:

- (a) įsakyti dar kartą pakartoti Baigiamuosius bandymus, pagal 9.3 punktą;
- (b) atmesti Darbus arba Grupę (atsižvelgiant į situaciją), jeigu tie nepavykę bandymai apskritai atima iš Užsakovo galimybę gauti pelno iš Darbų arba Grupės. Šiuo atveju Užsakovui turi būti suteikta teisė naudotis tomis pačiomis priemonėmis, kaip nurodyta 11.4 punkto [*Defektų neištaisymas*] (c) pastraipoje; arba
- (c) išduoti Perėmimo pažymą, jeigu to pageidauja Užsakovas.

Taikant (c) pastraipos nuostatą, Rangovas privalo tęsti veiklą, vykdydamas visas kitas sutartines prievoles, ir Sutarties kaina turi būti sumažinta tokia suma, kurios Užsakovui pakaktų padengti dėl tokių nepavykusių bandymų sumažėjusią vertę. Jeigu tik Sutartyje už tokius nepavykusius bandymus nenustatytos atitinkamos nuolaidos (arba neapibrėžtas jų skaičiavimo metodas), Užsakovas gali reikalauti, kad tas sumažinimas (i) būtų suderintas abiejų Šalių (tik dėl šių nepavykusių bandymų) arba (ii) nustatytas ir apmokėtas pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*] ir 3.5 punktą [*Sprendimai*].

10. Perdavimas Užsakovui

10.1

Darbų ir Grupių perėmimas

Išskyrus kaip numatyta 9.4 punkte [*Nepavykę Baigiamieji bandymai*], Darbus Užsakovas perima: (i) kai Darbai baigti pagal Sutartį, įskaitant 8.2 punkte [*Baigimo laikas*] aprašytus atvejus, bet išskyrus tai, kas leista (a) pastraipoje toliau, ir (ii) kai Darbams buvo išduota Perėmimo pažyma arba laikoma, kad ji buvo išduota pagal šį punktą.

Rangovas su prašymu dėl Perėmimo pažymos gali kreiptis į Inžinierių ne anksčiau kaip prieš 14 dienų, kai Darbai, Rangovo nuomone, bus baigti ir parengti perduoti. Jeigu Darbai suskirstyti Grupėmis, tai Rangovas atitinkamai gali kreiptis dėl Perėmimo pažymos kiekvienai Grupei.

Inžinierius, gavęs Rangovo prašymą, per 28 dienas privalo:

- (a) išduoti Rangovui Perėmimo pažymą, nurodydamas dieną, kada Darbai arba Grupė buvo baigti pagal Sutartį, išskyrus bet kurį smulkų nebaigtą darbą ir defektus, kurie neturės esminės įtakos, Darbus arba Grupę naudojant numatytiems tikslams pasiekti (arba tol, kol tas darbas yra arba bus baigiamas, ir tie defektai yra taisomi); arba
- (b) atmesti prašymą, pateikiant atmetimo pagrindą ir nurodant darbą, kurį Rangovas turi atlikti, kad galėtų būti išduota Perėmimo pažyma. Tokiu atveju Rangovas pirmiau turi baigti nurodytą darbą ir tik po to pagal šį punktą kreiptis su kitu prašymu.

Jeigu Inžinierius neišduoda Perėmimo pažymos arba neatmeta Rangovo prašymo per 28 dienas ir jeigu Darbai arba Grupė (atsižvelgiant į situaciją) iš esmės atitinka Sutarties reikalavimus, tai turi būti laikoma, kad Perėmimo pažyma buvo išduota paskutinę to laikotarpio dieną.

10.2

Darbų dalių perėmimas

Inžinierius vien Užsakovo nuožiūra gali išduoti Perėmimo pažymą bet kuriai Nuolatinių Darbų daliai.

Užsakovas neturi naudoti kurios nors kitos Darbų dalies (išskyrus laikinai, kaip numatyta Sutartyje arba susitarta Šalių), kol Inžinierius tai daliai neišdavė Perėmimo pažymos, tačiau jeigu Užsakovas, prieš išduodant Perėmimo pažymą, naudoja kurią nors Darbų dalį, tai:

- (a) turi būti laikoma, kad naudojamoji dalis yra perimta nuo jos naudojimo pradžios dienos,
- (b) Rangovo atsakomybė už rūpinimąsi ta dalimi baigiasi nuo tos dienos, kai atsakomybė turi atitekti Užsakovui, ir
- (c) Inžinierius, Rangovo reikalavimu, tai daliai privalo išduoti Perėmimo pažymą.

Po to, kai Inžinierius Darbų daliai išdavė Perėmimo pažymą, Rangovui turi būti sudarytos visos galimybės imtis veiksmų, kurių gali reikėti atlikti visus kitus Baigiamuosius bandymus. Tuos Baigiamuosius bandymus Rangovas turi atlikti, kai tik praktiškai įmanoma, prieš baigiantis atitinkamam Pranešimo apie defektus laikui.

Jeigu Rangovas dėl Užsakovo perėmimo ir (arba) Darbų dalies panaudojimo, kitaip negu numatyta Sutartyje, arba susitarta su Rangovu, turi Išlaidų, tai Rangovas turi (i) apie tai pranešti Inžinieriui ir (ii) įgyja teisę gauti mokėjimą už bet kurias tokias Išlaidas, įskaitant pagrįstą pelną, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], šią sumą įtraukiant į Sutarties kainą. Gavęs tokį pranešimą, Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad dėl tokių Išlaidų ir pelno sutartų arba nuspręstų.

Jeigu Perėmimo pažyma buvo išduota Darbų daliai (kitai nei Grupė), tai kompensacija už uždelimą baigti likusius Darbus turi būti atitinkamai sumažinta. Ta pačia tvarka turi būti sumažinta ir kompensacija už uždelimą baigti likusią Grupės dalį (jeigu yra), į kurią įtraukta toji dalis. Kiekvienam uždelimo laikotarpiui po datos, nurodytos toje Perėmimo pažymoje, proporcingas kompensacijos už uždelimą sumažinimas turi būti skaičiuojamas kaip proporcija, kurios dalies vertė atitinka Darbų arba Grupės (atsižvelgiant į situaciją) vertę. Inžinierius privalo veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad dėl šių proporcijų sutartų arba nuspręstų. Šios pastraipos nuostatos turi būti taikomos tik nustatant kompensacijos už uždelimą dienos atlygį, pagal 8.7 punktą [*Kompensacija už uždelimą*], ir neturi pakeisti maksimalios kompensacijos sumos.

10.3

Trukdymas atlikti Baigiamuosius bandymus

Jeigu Rangovui daugiau kaip 14 dienų sutrukdoma atlikti Baigiamuosius bandymus dėl priežasčių, už kurias atsakingas Užsakovas, tai turi būti laikoma, kad Užsakovas perėmė Darbus arba Grupę (atsižvelgiant į situaciją) nuo tos datos, kurią kitu atveju Baigiamieji bandymai būtų baigti.

Tokiu atveju Inžinierius privalo išduoti atitinkamą Perėmimo pažymą, ir Rangovas, kai tik įmanoma, prieš baigiantis Pranešimo apie defektus laikui, turi atlikti Baigiamuosius bandymus. Inžinierius turi reikalauti, kad Baigiamieji bandymai būtų atliekami ir apie juos pranešta prieš 14 dienų ir laikantis atitinkamų Sutarties nuostatų.

Jeigu Rangovas, atlikdamas Baigiamuosius bandymus, dėl šio sutrukdymo uždelia ir (arba) dėl to turi Išlaidų, tai jis apie tai privalo pranešti Inžinieriui ir įgyja teisę pasinaudoti 20.1 punkto [*Rangovo pretenzijos*] nuostatomis:

- (a) jeigu yra arba bus vėluojama baigti, tai, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], už bet kurį tokį uždelimą gauti Baigimo laiko pratęsimą, ir
- (b) gauti mokėjimą už bet kurias tokias Išlaidas, įskaitant pagrįstą pelną, šią sumą įtraukiant į Sutarties kainą.

Gavęs tokį pranešimą Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad tuo klausimu sutartų arba nuspręstų.

10.4

Atstatymo reikalaujantys paviršiai

Jeigu Perėmimo pažymoje nenurodyta kitaip, tai neturi būti laikoma, kad pažyma, išduota Grupei arba Darbų daliai, patvirtina, kad kuris nors pagrindas arba kitas paviršius, kuriuos reikia atstatyti, yra baigti.

11. Atsakomybė už defektus

11.1

Nebaigto darbo užbaigimas ir defektų ištaisymas

Tam, kad Darbai, Rangovo dokumentai ir kiekviena Grupė būtų tokios būklės, kokia numatyta Sutartyje (įskaitant pagrįstą nusidėvėjimą), iki atitinkamo Pranešimo apie defektus laiko pabaigos arba, pranešimo laikui pasibaigus, kai tik praktiškai įmanoma, Rangovas privalo:

- (a) per Inžinieriaus nustatytą pagrįstą laikotarpį baigti visą nebaigtą darbą, kuris Perėmimo pažymoje nurodytą datą nebuvo baigtas, ir
- (b) atlikti visą defektų arba žalos ištaisymo darbą, kurį atlikti dėl Darbų arba Grupės (atsižvelgiant į situaciją) gali pareikalauti Užsakovas (arba asmuo jo vardu), nepasibaigus arba pasibaigus Pranešimo apie defektus laikui.

Paiškėjus defektui arba žalai, Užsakovas (arba asmuo jo vardu) apie tai atitinkamai privalo pranešti Rangovui.

11.2

Defektų ištaisymo išlaidos

Visas darbas, apie kurį kalbama 11.1 punkto [*Nebaigto darbo užbaigimas ir defektų ištaisymas*] (b) pastraipoje, turi būti atliekamas Rangovo rizika ir sąskaita, jeigu tas darbas ir ta dalimi priskiriami:

- (a) bet kuriam projektavimui, už kurį atsakingas Rangovas,
- (b) Sutarties neatitinkančiai įrangai, Medžiagoms arba darbo kokybei, arba
- (c) Rangovo nevykdymui kurio nors kito įsipareigojimo.

Tuo atveju ir tiek, kiek toks darbas priskirtinas kuriai nors kitai priežasčiai, Užsakovas (arba asmuo jo vardu) turi nedelsdamas pranešti Rangovui, taikant 13.3 punktą [*Pakeitimų tvarka*].

11.3

Pranešimo apie defektus laiko pratęsimas

Užsakovui, pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], turi būti suteikiama Pranešimo apie Darbų arba Grupės defektus laiko pratęsimo teisė, jeigu Darbai, Grupė arba svarbi Įrangos dalis (atsižvelgiant į situaciją, taip pat po perėmimo) dėl defekto arba žalos negali būti naudojami pagal numatytą paskirtį, tačiau Pranešimo apie defektus laikas neturi būti pratęstas ilgiau nei dveji metai.

Jeigu Įrangos ir (arba) Medžiagų pristatymas ir (arba) montavimas buvo sustabdyti pagal 8.8 punktą [*Darbo sustabdymas*] arba pagal 16.1 punktą [*Rangovo teisė sustabdyti Darbus*], tai šiame straipsnyje išvardytos Rangovo prievolės neturi būti taikomos kokiems nors defektams arba žalai, paaiškėjusiems vėliau nei po dviejų metų, kai Pranešimo apie Įrangos ir (arba) Medžiagų defektus laikas jau būtų baigęsis.

11.4

Defektų neištaisymas

Jeigu Rangovas per pagrįstą laiką neištaiso kokio nors defekto arba žalos, tai Užsakovas (arba asmuo jo vardu) gali nustatyti datą, kurią arba iki kurios tas defektas arba žala turi būti ištaisyti. Ši data Rangovui turi būti pranešama iš anksto.

Jeigu Rangovas iki praneštosios datos defektų arba žalos neištaiso ir tas ištaisymo darbas, pagal 11.2 punktą [*Defektų ištaisymo išlaidos*], turėjo būti atliktas Rangovo sąskaita, tai Užsakovas (savo nuožiūra) gali:

- (a) Rangovo sąskaita tinkamu būdu atlikti darbą pats arba su kitų pagalba, tačiau Rangovas už tą darbą neatsako; pagal 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*], Rangovas privalo Užsakovui apmokėti išlaidas, kurias, ištaisydamas defektą arba žalą, Užsakovas pagrįstai patyrė;
- (b) reikalauti, kad Inžinierius, pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], sutartų arba nuspręstų dėl pagrįsto Sutarties kainos sumažinimo; arba
- (c) nutraukti Sutartį arba tą jos dalį, kurios negali panaudoti numatytais tikslais, jeigu defektas arba žala apskritai atima iš Užsakovo galimybę gauti pelno iš Darbų arba iš bet kurios didesnės jų dalies. Nepažeidžiant kurių nors kitų teisių, kylančių iš Sutarties arba kitaip, Užsakovui tada turi būti suteikiama teisė atgauti visas už Darbus arba už tą jų dalį (atsižvelgiant į situaciją) sumokėtas sumas, įskaitant delspinigius bei išlaidas, kurių reikėjo ardymui, Statybvietai išvalyti, Įrangai ir Medžiagoms grąžinti Rangovui.

11.5

Detalių su defektais išvežimas

Jeigu defektų arba žalos negalima operatyviai ištaisyti vietoje ir Užsakovas sutinka, tai Rangovas tas įrangos detales, kurios yra su defektais arba sugedusios, gali išvežti iš Statyb vietės remontuoti. Užsakovas sutikdamas gali reikalauti, kad Rangovas padidintų Atlikimo užtikrinimo sumą iki tokios, kad ji visiškai atitiktų keistinių detalių kainą arba suteiktų kitą deramą užtikrinimą.

11.6

Tolesni bandymai

Jeigu bet kurių defektų arba žalos taisymo darbas gali turėti poveikio Darbams vykdyti, tai Inžinierius gali reikalauti pakartoti bet kuriuos Sutartyje nurodytus bandymus. Reikalavimas pateikiamas raštu per 28 dienas, ištaisius defektus arba žalą.

Šie bandymai turi būti atlikti tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ankstesni, išskyrus tai, kad jie turi būti atliekami rizika ir sąskaita Šalies, atsakingos už ištaisymo darbą, pagal 11.2 punktą [*Defektų ištaisymo išlaidos*].

11.7

Priėjimo teisė

Rangovui, kol bus išduota Atlikimo pažyma, turi būti suteikta tokia priėjimo prie Darbų teisė, kokia pagrįstai reikalinga, kad atitiktų šio straipsnio nuostatas, išskyrus tai, kas gali būti pakeista, atsižvelgiant į pagrįstus saugos darbe reikalavimus, kuriuos kelia Užsakovas.

11.8

Rangovo atliekamas tyrimas

Inžinieriaus reikalavimu Rangovas, laikydamasis jo nurodymų, privalo ieškoti bet kurio defekto priežasties, išskyrus atvejus, kai defektas turi būti ištaisytas Rangovo sąskaita, pagal 11.2 punktą [*Defektų ištaisymo išlaidos*], Inžinierius dėl atliekamo tyrimo Išlaidų ir pagrįsto pelno, pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], turi sutarti arba nuspręsti, o suma turi būti įtraukta į Sutarties kainą.

11.9

Atlikimo pažyma

Rangovo prievolės neturi būti laikomos atliktos tol, kol Inžinierius jam neišduoda Atlikimo pažymos, nurodydamas joje datą, kada Rangovas baigė vykdyti savo sutartines prievoles.

Inžinierius privalo išduoti Atlikimo pažymą per 28 dienas, skaičiuojant nuo vėliausios dienos, kurią baigėsi Pranešimo apie defektus laikas arba kuo greičiau po to, kai Rangovas pateikė visus Rangovo dokumentus ir baigė visus Darbus bei juos išbandė, įskaitant ir bet kurių defektų ištaisymą. Vienas Atlikimo pažymos egzempliorius turi būti išduotas Užsakovui.

Turi būti laikoma, kad tik Atlikimo pažyma reiškia Darbų priėmimą.

11.10

Neįvykdytos prievolės

Išdavus Atlikimo pažymą, kiekvienai Šaliai lieka prievolė įvykdyti visus tuo metu nebaigtus vykdyti įsipareigojimus. Kad būtų nustatytos prievolių neįvykdymo priežastys ir mastas, turi būti laikoma, kad Sutartis lieka galioti.

11.11

Statyb vietės išvalymas

Rangovas, gavęs Atlikimo pažymą, privalo pašalinti iš Statyb vietės visus dar likusius Rangovo įrengimus, medžiagų perteklių, duženas, šiukšles ir Laikinuosius Darbus.

Jeigu visa tai neišvežama per 28 dienas nuo tos datos, kai Užsakovas gauna Atlikimo pažymos egzempliorių, tai jis tuos daiktus gali parduoti arba kitaip jų atsikratyti.

Užsakovui privalo būti suteikta teisė gauti tokio pardavimo, atsikratymo ir Statybvietės išvalymo išlaidų arba joms prilygintų išlaidų apmokėjimą.

Bet kuris pardavimo sumos likutis turi būti sumokėtas Rangovui. Jeigu ta pardavimo suma mažesnė už Užsakovo turėtas išlaidas, tai negautą likutį Užsakovui privalo sumokėti Rangovas.

12. Matavimas ir įvertinimas

12.1

Matuojami Darbai

Darbai dėl apmokėjimo turi būti matuojami ir įvertinami pagal šį straipsnį.

Visada, kai Inžinieriui reikia atlikti kurios nors Darbų dalies matavimą, turi būti įteiktas pagrįstas pranešimas raštu Rangovo atstovui, kuris privalo:

- (a) nedelsdamas atvykti pats arba atsiųsti kitą kvalifikuotą atstovą, kuris Inžinieriui padėtų atlikti matavimą, ir
- (b) teikti konkrečią informaciją, kurios tik Inžinierius pareikalautų.

Jeigu Rangovas neatvyksta arba neatsiunčia atstovo, tai Inžinieriaus (arba asmens jo vardu) atliktas matavimas turi būti pripažintas kaip teisingas.

Jeigu Sutartyje nenumatyta kitaip, tai visada, kai Nuolatiniai Darbai matuojami pagal dokumentus, tai tuos dokumentus privalo parengti Inžinierius. Rangovas, jeigu (ir kai) yra kviečiamas, privalo atvykti, kad tuos dokumentus kartu su Inžinieriumi peržiūrėtų ir suderintų, o suderinę pasirašytų. Jeigu Rangovas neatvyksta, tai dokumentai turi būti pripažinti kaip teisingi.

Jeigu Rangovas, peržiūrėjęs dokumentus, su jais nesutinka ir (arba) jų nepasirašo, kaip buvo sutarta, tai jis turi raštu pranešti Inžinieriui, nurodydamas priežastį, dėl ko dokumentai vertintini kaip neteisingi. Inžinierius, gavęs tą raštą, privalo dar kartą peržiūrėti dokumentus ir juos patvirtinti arba pakeisti. Jeigu Rangovas, paprašytas įvertinti dokumentus, per 14 dienų Inžinieriui rašto neįteikia, tai šie dokumentai turi būti pripažinti kaip teisingi.

12.2

Matavimo metodas

Jeigu Sutartyje nenumatyta kitaip, tai, nepaisant vietinių praktikos būdų:

- (a) turi būti matuojami visi faktiniai kiekvienos Nuolatinių Darbų sudedamosios dalies neto kiekiai, ir
- (b) matavimo metodas privalo sutapti su Sąnaudų žiniaraščiais arba kitais patvirtintais Žiniaraščiais.

12.3

Įvertinimas

Jeigu Sutartyje nenumatyta kitaip, Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų dėl Sutarties kainos, įvertindamas atskirai kiekvieną darbą ir, laikydamasis 12.1 ir 12.2 punktų, kaip sutarta arba nuspręsta dėl matavimo metodų bei atitinkamų kiekvieno darbo įkainių arba kainos.

Kiekvienam atskiram darbui turi būti laikomi tinkami tokie įkainiai arba kaina, kurie nurodyti Sutartyje, arba, jeigu tai nenurodyta, tokie nustatyti panašių darbų įkainiai, tačiau naujas įkainis arba kaina turi būti taikomi atskiram darbui, jeigu:

- (a) (i) matuojamoji atskiro darbo apimtis pasikeitė daugiau kaip 10 procentų, palyginti su apimtimi Sąnaudų žiniaraščiuose arba kitu Žiniaraščiu,
- (ii) šis apimties pasikeitimas, padauginus iš nustatyto įkainio už tą atskirą darbą, Priimtą Sutarties sumą padidina 0,01 procento,
- (iii) šis apimties pasikeitimas tiesiogiai keičia kiekvieno atskiro darbo išlaidas daugiau kaip 1 procentu, ir
- (iv) šis atskiras darbas Sutartyje neapibrėžtas kaip „nustatyto įkainio darbas“;

Arba

- (b) (i) darbą nurodyta atlikti pagal 13 straipsnį [*Pakeitimai ir pataisymai*],
- (ii) už šį atskirą darbą Sutartyje nenurodytas nei įkainis, nei kaina, ir
- (iii) jokio nurodyto įkainio arba kainos taikyti netinka, nes tas atskiras darbas yra kito pobūdžio arba neatliekamas panašiomis sąlygomis, kaip kuris nors kitas Sutartyje numatytas atskiras darbas.

Kiekvienas naujas įkainis arba kaina turi būti apskaičiuojami pagal bet kuriuos kitus atitinkamus Sutarties įkainius arba kainas, taikant pagrįstus taisyms, pririkus atsižvelgiant į dalykus, aprašytus (a) ir (arba) (b) pastraipose aukščiau. Jeigu nėra jokių reikiamų įkainių arba kainų, pagal kuriuos galima būtų apskaičiuoti naują įkainį arba kainą, tai turi būti skaičiuojama, remiantis pagrįstomis darbo atlikimo sąnaudomis, kartu įskaičiuojant ir pagrįstą pelną bei atsižvelgiant į tam tikras kitas aplinkybes.

Iki to laiko, kol sutariama dėl tinkamo įkainio arba kainos arba nusprendžiama dėl jų, Inžinierius privalo nustatyti laikinus įkainius ir kainą, kad galėtų išduoti Tarpinio mokėjimo pažymą.

12.4

Praleidimai

Tais atvejais, kai bet kurio darbo atšaukimas sudaro dalį Pakeitimo (arba visą Pakeitimą), dėl kurio vertės nebuvo susitarta, ir jeigu:

- (a) Rangovas patirs (arba patyrė) išlaidų, kurios, jeigu darbas nebūtų buvęs atšauktas, turėjo būti padengtos iš sumos, sudarančios dalį Priimtą Sutarties sumos;
- (b) atšaukto darbo suma nebus (arba nebuvo) įtraukta į Sutarties kainos dalį;
- (c) šios išlaidos nėra įskaičiuotos, įvertinant kurį nors kitą pakeitimą,

tai Rangovas, išsamiai paaiškindamas, apie tai turi atitinkamai pranešti Inžinieriui. Inžinierius, gavęs pranešimą, privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų dėl tų išlaidų, kurios turi būti įtrauktos į Sutarties kainą.

13. Pakeitimai ir pataisymai

13.1

Teisė daryti Pakeitimus

Inžinierius, prieš išduodamas Perėmimo pažymą, gali bet kuriuo metu atlikti Pakeitimus, davęs nurodymą arba paprašęs Rangovo pateikti siūlymą.

Kiekvieną Pakeitimą Rangovas privalo vykdyti ir jo laikytis, nebent nedelsdamas nepraneša Inžinieriui (paaiškindamas konkrečiai), kad negali lengvai įsigyti Pakeitimui reikiamų Prekių. Inžinierius, gavęs tokį pranešimą, privalo panaikinti, patvirtinti arba pakeisti savo nurodymą.

Kiekvienas Pakeitimas gali apimti:

- (a) bet kurio atskiro darbo, įtraukto į Sutartį, apimties pakitimus (tačiau tokie pakitimai nebūtinai sudaro Pakeitimą),
- (b) kokybės ar kitų bet kurio atskiro darbo savybių pakitimus,
- (c) bet kurios Darbų dalies lygių, pozicijų ir (arba) matmenų pakitimus,
- (d) bet kurio darbo atšaukimą, išskyrus, kai jį turėtų atlikti kiti,
- (e) bet kurį papildomą darbą, įrangą, Medžiagas arba paslaugas, būtinas Nuolatiniams Darbams, įskaitant visus susijusius Baigiamuosius bandymus, gręžinius bei kitą bandymo ir tyrimo darbą, arba
- (f) Darbų vykdymo sekos arba laiko pasirinkimo pakitimus.

Rangovas neturi niekaip keisti ir (arba) modifikuoti Nuolatinį Darbą, jeigu ir tol, kol Inžinierius nurodys daryti Pakeitimą arba jį patvirtins.

13.2

Vertės nustatymas

Rangovas gali Inžinieriui bet kada pateikti raštu siūlymą, kuris (Rangovo nuomone), jeigu būtų priimtas, (i) priartintų baigimą, (ii) sumažintų Užsakovo Darbų vykdymo, išlaikymo arba valdymo išlaidas, (iii) padidintų baigtų Darbų efektyvumą ir vertę arba (iv) būtų kitaip naudingas Užsakovui.

Siūlymas turi būti parengtas Rangovo sąskaita ir apimti dalykus, išvardytus 13.3 punkte [*Pakeitimų tvarka*].

Jeigu siūlymas, kurį patvirtino Inžinierius, numato dalies Nuolatinį Darbų projekto keitimą, tai, abiem Šalims nesusitarus kitaip:

- (a) šią dalį turi projektuoti Rangovas;
- (b) turi būti taikomos 4.1 punkto [*Bendrosios Rangovo prievolės*] (a)–(d) pastraipų nuostatos; ir
- (c) jeigu dėl šio keitimo sumažėja šios dalies Sutarties kaina, tai Inžinierius privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų dėl užmokesčio, įskaičiuotino į Sutarties kainą, arba jį nustatytų. Šis užmokesčio turi sudaryti pusę (50 %) šių sumų skirtumo:
 - (i) minėto sutarties vertės, įgyvendinus keitimą, sumažėjimo, išskyrus pataisas pagal 13.7 punktą [*Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo*] ir 13.8 punktą [*Pataisymai dėl kainos pakeitimo*], ir
 - (ii) pakeistų darbų vertės Užsakovui sumažėjimo (jeigu yra), atsižvelgiant į bet kurį kokybės, eksploatacijos laiko arba veikimo efektyvumo sumažėjimą.

Tačiau jeigu (i) suma yra mažesnė už (ii) sumą, užmokesčio neturi būti.

13.3

Pakeitimų tvarka

Jeigu Inžinierius paprašo siūlymo, prieš nurodydamas daryti Pakeitimą, Rangovas kuo skubiau privalo jam atsakyti raštu, nurodydamas priežastis, dėl kurių jis negali įvykdyti prašymo (jeigu taip yra iš tiesų), arba pateikdamas:

- (a) siūlomo atlikti darbo aprašymą ir jo vykdymo programą;
- (b) Rangovo siūlymą dėl visų reikiamų programos, pagal 8.3 punktą [*Programa*], ir Baigimo laiko pakeitimų; ir
- (c) Rangovo siūlymą dėl Pakeitimų įvertinimo.

Inžinierius, gavęs tokį siūlymą, kuo skubiau (pagal 13.2 punktą [*Vertės nustatymas*] arba kitaip) turi atsakyti pritardamas, nepritardamas arba pakomentuodamas. Rangovas, laukdamas atsakymo, neturi uždelsti jokio darbo.

Inžinierius kiekvieną nurodymą atlikti Pakeitimą, kuriame keliami kokie nors reikalavimai dokumentais pagrįsti Išlaidas, raštu pateikia Rangovui, kuris patvirtina jį gavęs.

Kiekvienas Pakeitimas privalo būti įvertintas, pagal 12 straipsnį [*Matavimas ir įvertinimas*], jeigu pagal šio straipsnio nuostatas Inžinierius nenurodo arba nepatvirtina kitaip.

13.4

Mokėjimas tinkama valiuta

Jeigu Sutartyje sudaroma galimybė Sutarties kainą sumokėti daugiau negu viena valiuta, tai kai tik dėl šio pataisymo sutarta, jis patvirtintas arba dėl jo nuspręsta, kaip išdėstyta anksčiau, turi būti tiksliai nustatyta kiekvienos tinkamos mokėti valiutos suma. Šiuo tikslu turi būti padaryta nuoroda į faktines arba tikėtinas pakeisto darbo Išlaidų valiutų proporcijas ir nuoroda į skirtingų valiutų, nustatytų Sutarties kainai mokėti, proporcijas.

13.5

Rezervinės sumos

Kiekviena visa arba dalinė Rezervinė suma turi būti naudojama tik laikantis Inžinieriaus nurodymų ir pagal tai atitinkamai turi būti pataisyta Sutarties kaina. Visa mokama Rangovui suma turi apimti tik tokias sumas už darbą, tiekimą arba paslaugas, susijusias su Rezervine suma, kaip buvo nurodyta Inžinieriaus. Kiekvienos Rezervinės sumos atžvilgiu Inžinierius gali nurodyti:

- (a) darbą, kurį privalo atlikti Rangovas (įskaitant Įrangą, Medžiagas arba reikiamas suteikti paslaugas), įvertinamą pagal 13.3 punktą [*Pakeitimų tvarka*]; ir (arba)
- (b) Įrangą, Medžiagas arba reikiamas suteikti paslaugas, kurias Rangovas turi nupirkti iš paskirtojo Subrangovo (kaip apibrėžta 5 straipsnyje [*Paskirtieji Subrangovai*]), arba kitaip; į Sutarties kainą turi būti įtrauktos šios išlaidos:
 - (i) faktinės sumos, kurias sumoka (arba privalo sumokėti) Rangovas, ir
 - (ii) suma už pridėtines išlaidas ir pelnas, kurie apskaičiuojami kaip šių faktinių sumų procentas, taikant tinkamą procentų dydžio normą (jeigu yra), įrašytą atitinkamame Žiniaraštyje. Jeigu tokios normos nėra, tai turi būti taikoma Pasiūlymo priede įrašyta procentų dydžio norma.

Rangovas, Inžinieriaus reikalavimu, privalo kaip įrodymus pateikti sąmatines kainas, sąskaitas-faktūras, čekius ir sąskaitas arba kvitus.

13.6

Padienis darbas

Inžinierius gali nurodyti, kad nesvarbus arba atsitiktinis darbas, sudarantis Pakeitimą, būtų atliekamas kaip padienis. Tada darbas turi būti įvertintas pagal Sutartyje esantį Padienio darbo žiniaraštį ir turi būti taikoma žemiau aprašyta procedūra. Jeigu Padienio darbo žiniaraštis nėra įtrauktas į Sutartį, tai šis punktas neturi būti taikomas.

Rangovas, prieš užsakydamas darbui reikalingas Prekes, turi pateikti Inžinieriui sąmatines kainas. Kreipdamasis dėl mokėjimo, Rangovas privalo pateikti bet kurių Prekių sąskaitas-faktūras, čekius ir sąskaitas arba kvitus.

Išskyrus Padienio darbo žiniaraštyje nurodytus atskirus darbus, už kuriuos neturi būti mokama, Rangovas privalo kasdien dviem egzemplioriais pateikti Inžinieriui tiksliai ataskaitas, nurodydamas šią išsamią informaciją apie panaudotus išteklius praėjusios dienos darbui atlikti:

- (a) Rangovo personalo vardus ir pavardes, dirbtą darbą ir darbo laiką,
- (b) duomenis apie panaudotus Rangovo įrengimus ir Laikinuosius Darbus, nurodant rūšį ir laiką,
- (c) panaudotos Įrangos ir Medžiagų kiekį ir rūšį.

Kiekvienos ataskaitos vienas egzempliorius, jeigu ji teisinga, arba kai sutarta, turi būti pasirašytas Inžinieriaus ir gražintas Rangovui. Po to Rangovas turi pateikti Inžinieriui įkainotas šių išteklių ataskaitas, prieš jas įtraukdamas, pagal 14.3 punktą [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*], į kitą ataskaitą.

13.7

Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo

Sutarties kaina turi būti pataisoma, atsižvelgiant į bet kuri kainos padidėjimą arba sumažėjimą, atsiradusį dėl šalies įstatymų pakeitimų (įskaitant naujų įstatymų įsigaliojimą ir galiojančių įstatymų panaikinimą arba pakeitimus) arba tokių įstatymų teisinio ar oficialaus išaiškinimo, padaromo vyriausybinių institucijų po Pradžios datos ir turinčio įtakos Rangovo sutartinių prievolių vykdymui.

Jeigu Rangovas dėl anksčiau minėtų įstatymų pakeitimų arba aiškinimų, daromų po Pradžios datos, vėluoja (arba vėluos) ir (arba) patiria (arba patirs) papildomų Išlaidų, tai Rangovas apie tai privalo pranešti Inžinieriui ir, pagal 20.1 punktą [*Rangovo pretenzijos*], jam turi būti suteikta teisė:

- (a) dėl bet kurio tokio vėlavimo, jeigu yra arba bus vėluojama baigti, gauti laiko pratęsimą, pagal 8.4 punktą [*Baigimo laiko pratęsimas*], ir
- (b) gauti bet kurių tokių Išlaidų apmokėjimą, kuris turi būti įtrauktas į Sutarties kainą.

Inžinierius, gavęs tą pranešimą, privalo toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad dėl šių klausimų sutartų arba nuspręstų.

13.8

Pataisymai dėl kainos pakeitimo

Šiame punkte „pataisymų duomenų lentelė“ reiškia sudarytą pataisymų duomenų lentelę, įtrauktą į Pasiūlymo priedą. Jeigu tokios pataisymų duomenų lentelės nėra, tai šis punktas neturi būti taikomas.

Jeigu šis punktas taikomas, tai sumos, mokamos Rangovui, turi būti pataisomos dėl darbo apmokėjimo, Prekių ir kitų sudedamųjų Darbų dalių kainų kilimo arba kritimo, pridėdant arba atimant sumas, gautas pagal šiame punkte įrašytą formulę. Atsižvelgiant į tai, kad pagal šio arba kitų straipsnių nuostatas bet kuris kainų kilimas arba kritimas kompensuojami ne visiškai, tai turi būti laikoma, kad į Priimtą Sutarties sumą jau yra įtrauktos sumos, skirtos padengti kitiems nenumatytiems kainų kilimams arba kritimams.

Pataisymas, taikytinas Rangovui mokamai sumai, įvertintai pagal atitinkamą Žiniaraštį ir patvirtintai Mokėjimo pažymose, turi būti nustatomas pagal formulę atskirai kiekvienai valiutai, kuria mokėtina Sutarties kaina. Pataisymas neturi būti taikomas darbui, vertinamam remiantis Išlaidomis arba esamomis kainomis. Turi būti taikoma tokia bendroji formulė:

$$P_n = a + b \frac{L_n}{L_o} + c \frac{E_n}{E_o} + d \frac{M_n}{M_o} + \dots$$

čia:

P_n – pataisymo daugiklis, kuris turi būti taikomas per *n* laikotarpį atlikto darbo samatinei sutarties vertei atitinkama valiuta; laikotarpio trukmė – vienas mėnuo, jeigu Pasiūlymo priede nenumatyta kitaip;

a – pastovus koeficientas, nustatytas atitinkamoje pataisymų duomenų lentelėje, reiškiantis tą sutartinių mokėjimų dalį, kuriai pataisymai netaikomi;

b, c, d, ... – koeficientai, reiškiantys kiekvienos sudėtinės kainos dalies, susijusios su Darbų vykdymu, apskaičiuotąją proporciją, kaip numatyta

atitinkamoje pataisymų duomenų lentelėje; tokios sudėtinės kainos dalys, išdėstytos lentelėje, gali žymėti išteklius, kaip antai, darbo jėgą, įrengimus ir medžiagas;

Ln, En, Mn, ... – esamos kainos indeksai arba nurodytos *n* laikotarpio kainos, išreikštos atitinkama mokėjimo valiuta; kiekviena valiuta taikoma tam tikrai sudėtinės kainos daliai, išdėstytai lentelėje, tą dieną, kai lieka 49 dienos iki paskutinės laikotarpio (susijusio su konkrečia Mokėjimo pažyma) dienos; ir

Lo, Eo, Mo, ... – bazinės kainos indeksai arba nurodytos kainos, išreikštos atitinkama mokėjimo valiuta; kiekviena valiuta Pradžios datą taikoma tam tikrai sudėtinės kainos daliai, išdėstytai lentelėje.

Turi būti naudojamos pataisymų duomenų lentelėje nurodytais kainų indeksais ir kainomis. Jeigu šių duomenų šaltinis kelia abejonių, tai jį turėtų nustatyti Inžinierius. Todėl siekiant išaiškinti šaltinį, turi būti nurodyti indeksų dydžiai tam tikromis datomis (atitinkami lentelės ketvirto ir penkto stulpelio įrašai); nors šios datos (o dėl to ir šie dydžiai) gali ir neatitikti bazinės kainos indeksų.

Tais atvejais, kai „indekso valiuta“ (nurodyta lentelėje) neatitinka mokėjimo valiutos, tai kiekvienas indeksas turi būti konvertuotas į atitinkamą mokėjimo valiutą šalies centrinio banko šiai valiutai anksčiau minėtos dienos, kurią taikytinas indeksas, nustatytu pardavimo kursu.

Inžinierius tol, kol bus galima pasinaudoti kiekvienu esamos kainos indeksu, privalo nustatyti laikiną indeksą, kad galėtų išduoti Tarpinio mokėjimo pažymą. Kai tampa įmanoma naudotis esamos kainos indeksu, tai pataisymas turi būti atitinkamai perskaičiuotas.

Jeigu Rangovas per Baigimo laiką Darbų neužbaigia, tai po to kainų patikslinimas turi būti daromas naudojant: arba (i) kiekvieną indeksą ar kainą, kuriuos galima taikyti esamą dieną, kai lieka 49 dienos iki visų Darbų Baigimo laiko pabaigos, arba (ii) galiojantį indeksą arba kainą, kuris iš jų būtų palankesnis Užsakovui.

Kiekvieno kainos veiksnio, įrašyto pataisymų duomenų lentelėje (-ėse) santykinės reikšmės (koeficientai) turi būti taisomi tik tuo atveju, jeigu jie, atlikus Pakeitimus, pasidarė nepagrįsti, nesubalansuoti arba netinkami.

14. Sutarties kaina ir mokėjimas

14.1

Sutarties kaina

Jeigu Konkrečiose sąlygose nenumatyta kitaip, tai:

- a) dėl Sutarties kainos turi būti susitarta arba ji nustatyta pagal 12.3 punktą [*Įvertinimas*], Sutarties kainai taikomi visi pagal šią Sutartį privalomi pataisymai;
- b) Rangovas privalo mokėti visus pagal šią Sutartį reikiamus mokesčius, muitus ir atlyginimus ir jeigu 13.7 punkte [*Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo*] nenumatyta kitaip, tai Sutarties kaina dėl bet kurių tokių išlaidų netaisoma;
- c) bet kurie kiečiai, kurie gali būti nustatyti Sąnaudų Žiniaraštyje arba kituose Žiniaraščiuose, yra apytikriai ir neturi būti laikomi faktiniais ir tiksliais kiekiais:
 - (i) tų darbų, kuriuos Rangovas privalo įvykdyti, arba
 - (ii) skirtais 12 straipsnyje [*Matavimas ir įvertinimas*] numatytiems tikslams; ir

- (d) Rangovas per 28 dienas nuo Darbo pradžios privalo pateikti Inžinieriui siūlomą kiekvienos Žiniaraštyje esančios bendrosios sumos išskaidymą. Inžinierius, rengdamas Mokėjimo pažymą, gali atsižvelgti į tą išskaidymą, tačiau neturi būti jo saistomas.

14.2

Išankstinis mokėjimas

Užsakovas, Rangovui pateikus garantiją pagal šio punkto reikalavimus, privalo atlikti išankstinį mokėjimą kaip beprocentę paskolą įsikūrimo Statybvietyje išlaidoms padengti. Visas tas išankstinis mokėjimas – atskirų mokėjimų (jeigu jų daugiau nei vienas) skaičius, pasirinktas mokėjimo laikas, tinkamos valiutos ir jų proporcijos – turėtų būti toks, koks įrašytas Pasiūlymo priede.

Jeigu Užsakovas negauna garantijos ir iki tol, kol jos negauna, arba jeigu toks išankstinis mokėjimas nėra nurodytas Pasiūlymo priede, tai šis punktas neturi būti taikomas.

Inžinierius Tarpinio mokėjimo pažymą dėl pirmojo mokėjimo turi išduoti gavęs Ataskaitą (pagal 14.3 punktą [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*]) bei po to, kai Užsakovas gauna (i) Atlikimo užtikrinimą, pagal 4.2 punktą [*Atlikimo užtikrinimas*], ir (ii) išankstinio apmokėjimo sumoms ir valiutoms prilygstančią garantiją. Ši garantija turi būti išduota tos įstaigos, tos šalies (arba kitos jurisdikcijos) ir tokios formos, kaip yra pritarta Užsakovo; ji turi būti formos, nustatytos Konkrečių sąlygų priede, arba kitos formos, kuriai pritarė Užsakovas.

Rangovas privalo užtikrinti, kad tol, kol bus gražintas išankstinis mokėjimas, garantija būtų galiojanti ir įvykdoma, tačiau jos suma gali būti progresyviai mažinama Rangovo sugrąžintų sumų dydžiais, kurie nurodyti Mokėjimo pažymose. Jeigu garantijos mokėjimo sąlygos tiksliai nurodo jos baigimosi datą ir išankstinis mokėjimas nebuvo gražintas iki tada, kai lieka 28 dienos iki garantijos pasibaigimo datos, tai Rangovas privalo pratęsti garantijos galiojimą, kol išankstinis mokėjimas bus gražintas.

Išankstinis mokėjimas turi būti gražintas atskaitant procentus Mokėjimo pažymose. Jeigu Pasiūlymo priede nenurodyti kiti procentai, tai:

- (a) atskaitymai turi būti pradėti daryti toje Mokėjimo pažymoje, kurioje bendra visų patvirtintų tarpinių mokėjimų suma (neįskaitant išankstinių mokėjimų ir atskaitymų, taip pat išmokėtų sulaikymų) yra didesnė nei dešimt procentų (10 %) Priimtos Sutarties sumos, atėmus Rezervines sumas; ir
- (b) atskaitymai turi būti daromi gražinant skolą kiekvienos Mokėjimo pažymos sumos vieno ketvirtadalio (25 %) dydžio dalimis (neįskaitant išankstinio mokėjimo ir atskaitymų bei išmokėtų sulaikymų) išankstinio mokėjimo valiutomis ir jų proporcijomis tol, kol išankstinė įmoka bus gražinta.

Jeigu išankstinis mokėjimas nebuvo gražintas iki Perėmimo pažymos išdavimo arba iki nutraukimo, pagal 15 straipsnį [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*], pagal 16 straipsnį [*Sustabdymas ir nutraukimas Rangovo iniciatyva*] arba pagal 19 straipsnį [*Nenugalima jėga*] (atsižvelgiant į situaciją), tai visas tuo metu nesumokėtas likutis iškart turi tapti privalomas mokėti ir Rangovo sumokamas Užsakovui.

14.3

Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų

Pasibaigus kiekvienam mėnesiui, Rangovas privalo įteikti Inžinieriui šešiais egzemplioriais Inžinieriaus patvirtintos formos Ataskaitą, smulkiai nurodančią sumas, kurias Rangovas mano turįs teisę gauti, kartu įteikti patvirtinančius dokumentus, tarp kurių, pagal 4.21 punktą [*Darbų eigos ataskaitos*], turi būti ir to mėnesio darbų eigos ataskaita.

Į ataskaitą turi būti įtraukti šie eilės tvarka pateikiami dalykai (kurių iš jų reikėtų būtinai juos apskaičiuojant įvairia valiuta, kuria mokėtina Sutarties kaina:

- (a) įvykdytų Darbų ir Rangovo parengtų dokumentų iki mėnesio pabaigos įvertinimas sutarties kainomis (įskaitant Pakeitimus, tačiau išskyrus pastraipose nuo (b) iki (g) aprašytus dalykus);
- (b) bet kurios reikiamų priskaitymų ir atskaitymų sumos dėl įstatymų arba kainos pakeitimų, pagal 13.7 [*Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo*] ir 13.8 [*Pataisymai dėl kainos pakeitimo*] punktus;
- (c) bet kuri suma, atskaitoma dėl sulaikymo, apskaičiuota visų prieš tai minėtų sumų atžvilgiu taikant sulaikymo procentus, nustatytus Pasiūlymo priede, iki tos ribos, už kurios Užsakovo tokiu būdu sulaikyta suma pasiekia Sulaikomų pinigų (jeigu yra) ribą, nurodytą Pasiūlymo priede;
- (d) bet kurios reikiamų priskaitymų ir atskaitymų sumos už išankstinį mokėjimą ir jo grąžinimą, pagal 14.2 punktą [*Išankstinis mokėjimas*];
- (e) bet kurios reikiamų priskaitymų ir atskaitymų sumos už Įrangą ir Medžiagas, pagal 14.5 punktą [*Darbams numatyta įranga ir Medžiagos*];
- (f) bet kurie kiti priskaitymai arba atskaitymai, kuriuos pagal šią Sutartį arba kitaip gali reikėti padaryti, įskaitant ir tuos pagal 20 straipsnį [*Pretenzijos, ginčai ir arbitražas*]; ir
- (g) sumų, patvirtintų visose ankstesnėse Mokėjimo pažymose, atskaitymai.

14.4

Mokėjimų žiniaraštis

Jeigu Sutartyje yra mokėjimų žiniaraštis, žymintis dalinius mokėjimus, kuriais bus sumokėta Sutarties kaina, ir jeigu pagal tą žiniaraštį nenumatyta kitaip, tai:

- (a) tame Mokėjimų žiniaraštyje nustatyti daliniai mokėjimai dėl 14.3 punkto [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*] (a) pastraipos turi būti įrašyti sąmatinėmis sutarties vertėmis;
- (b) 14.5 punktas [*Darbams numatyta įranga ir Medžiagos*] neturi būti taikomas; ir
- (c) jeigu šie daliniai mokėjimai nesusiejami su faktine pažanga vykdant Darbus ir jeigu paaiškėja, kad faktinė pažanga mažesnė už tą pažangą, kuria sudarant buvo grindžiamas tas Mokėjimų žiniaraštis, tai Inžinierius gali toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų dėl pakeistų dalinių mokėjimų, atsižvelgdamas į tai, kiek mažesnė pažanga už tą, kuria daliniai mokėjimai buvo grindžiami anksčiau.

Jeigu Sutartyje nėra Mokėjimų žiniaraščio, tai Rangovas privalo pateikti neįpareigojančias sąmatines mokėjimų sumas, kurias, kaip jis tikisi, kiekvieną ketvirtį bus privaloma mokėti. Pirmoji sąmata turi būti pateikta per 42 dienas nuo Darbo pradžios. Patikslintos sąmatos turi būti pateikiamos kas ketvirtį, kol Darbams bus išduota Perėmimo pažyma.

14.5

Darbams numatyta Įranga ir Medžiagos

Jeigu taikomas šis punktas, tai Tarpinio mokėjimo pažymoje, pagal 14.3 punkto [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*] (e) pastraipą, turi būti nurodoma: (i) į Statybietę nusiųstos Įrangos ir Medžiagų, skirtų įtraukti į Nuolatinius Darbus, suma ir (ii) jos sumažinimas, kai tokios Įrangos ir Medžiagų sutarties vertė, pagal 14.3 punkto [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*] (a) pastraipą, yra įtraukta kaip Nuolatinių Darbų dalis.

Jeigu sąrašai, minimi toliau (b) pastraipos (i) dalyje arba (c) pastraipos (i) dalyje, neįtraukti į Pasiūlymo priedą, tai šis punktas neturi būti taikomas.

Inžinierius privalo nustatyti ir patvirtinti kiekvieną sumos papildymą, jeigu įvykdomos šios sąlygos:

- (a) Rangovas privalo:
 - (i) turėti tvarkingus dokumentus (įskaitant leidimus, kvitus, Išlaidas Įrangai ir Medžiagoms bei jų panaudojimui), kuriuos galima patikrinti, ir
 - (ii) būti pateikęs Įrangos ir Medžiagų įsigijimo ir pristatymo į Statybvietai Išlaidų ataskaitą, pagrįstą pakankamais įrodymais;

taip pat:

- (b) tinkama Įranga ir Medžiagos:
 - (i) yra tie, kurie Pasiūlymo priede įvardyti kaip apmokėtini po jų išsiuntimo,
 - (ii) pagal šią Sutartį išsiųsti į šalį, yra pakeliui į Statybvietai, ir
 - (iii) yra aprašyti švariajame konosamente arba kitame jų gabenimą įrodančiame dokumente, kuris buvo pateiktas Inžinieriui kartu su frachto ir draudimo apmokėjimo dokumentais arba bet kuriais kitais pagrįstai reikalaujamais dokumentais, ir tokia banko garantija, kurios formai ir ją išdavusiai įstaigai pritarė Užsakovas ir kurios sumos bei valiutos lygios sumai, mokėtina pagal šį punktą: ši garantija gali būti panašios formos, kuri nurodyta 14.2 punkte [*Išankstinis mokėjimas*], ir turi galioti, kol Įranga ir Medžiagos deramai sukraunamos Statybvietai ir apsaugomos nuo praradimo, žalos arba gedimo;

arba

- (c) tinkama Įranga ir Medžiagos:
 - (i) yra tie, kurie Pasiūlymo priede įvardyti kaip apmokėtini po jų pristatymo į Statybvietai, ir
 - (ii) buvo pristatyti ir yra tinkamai sandėliuojami Statybvietai, apsaugoti nuo praradimo, žalos arba gedimo ir atitinka Sutartį.

Papildoma suma, kurią reikia patvirtinti, turi būti lygi aštuoniasdešimčiai procentų Inžinieriaus nustatytos Įrangos ir Medžiagų kainos (tarp jų – ir pristatymo į Statybvietai), atsižvelgiant į šiame punkte paminėtus dokumentus ir į sutartinę Įrangos bei Medžiagų vertę.

Ši papildoma suma turi būti tomis pačiomis valiutomis kaip ir tos, kuriomis taps privaloma mokėti, kai Sutarties kaina bus įtraukta pagal 14.3 punkto [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*] (a) pastraipą. Tuo momentu į Mokėjimo pažymą turi būti įtrauktas taikytinas sumažinimas, kuris turi būti lygus šiai papildomai sumai už atitinkamą Įrangą ir Medžiagas bei tomis pačiomis valiutomis ir proporcijomis, kaip ir papildoma suma.

14.6

Tarpinio mokėjimo pažymų išdavimas

Nė viena suma nebus patvirtinta arba apmokėta tol, kol Užsakovas negavo ir nepatvirtino Atlikimo užtikrinimo. Inžinierius, gavęs Ataskaitą ir patvirtinančius dokumentus, per 28 dienas privalo Užsakovui išduoti Tarpinio mokėjimo pažymą, kurioje turi būti nurodyta Inžinieriaus teisingai nustatyta privaloma mokėti suma ir išsamūs paaiškinimai.

Tačiau prieš išduodant Perėmimo pažymą, Inžinierius neturi būti saistomas prievolės išduoti Tarpinio mokėjimo pažymą, kurios suma (išskaičiavus sulaikymą ir kitus atskaitymus) būtų mažesnė negu mažiausia Tarpinio mokėjimo pažymos suma (jeigu yra), įrašyta Pasiūlymo priede. Tokiu atveju Inžinierius Rangovui privalo nusiųsti atitinkamą pranešimą.

Tarpinio mokėjimo pažyma neturi būti sulaikyta dėl jokių kitų priežasčių, išskyrus čia nurodytas:

- (a) jeigu koks nors Rangovo pateiktas daiktas arba atliktas darbas neatitinka šios Sutarties, tai ištaisymo arba Pakeitimo išlaidų apmokėjimas gali būti sulaikytas, kol ištaisyimas arba pakeitimas bus baigti; ir (arba)
- (b) jeigu Rangovas neatliko arba neatlieka kurio nors darbo arba įsipareigojimo, privalomų pagal Sutartį, ir Inžinierius apie tai jam buvo pranešęs, tai to darbo arba įsipareigojimo vertė gali būti sulaikoma, kol darbas arba įsipareigojimai bus baigti.

Inžinierius bet kurioje Mokėjimo pažymoje gali daryti taisymus arba pakeitimus, kuriuos derėjo padaryti bet kurioje ankstesnėje Mokėjimo pažymoje. Neturi būti laikoma, kad Mokėjimo pažyma rodo Inžinieriaus sutikimą priimti, teigiamą įvertinimą, tylų sutikimą arba reikalavimų išpildymą.

14.7

Mokėjimas

Užsakovas privalo Rangovui mokėti:

- (a) pirmąjį išankstinio mokėjimo dalinį mokėjimą per 42 dienas nuo Akcepto rašto išdavimo arba per 21 dieną, gavęs dokumentus, pagal 4.2 punktą [*Atlikimo užtikrinimas*] ir 14.2 punktą [*Išankstinis mokėjimas*], atsižvelgdamas į tai, kuris iš šių laikotarpių paskiausias;
- (b) sumą, patvirtintą kiekvienoje Tarpinio mokėjimo pažymoje, per 56 dienas, Inžinieriui gavus Ataskaitą ir patvirtinančius dokumentus; ir
- (c) sumą, patvirtintą Galutinėje mokėjimo pažymoje, per 56 dienas, Užsakovui gavus šią Mokėjimo pažymą.

Suma, privaloma mokėti kiekviena nustatyta valiuta, pervedama į Rangovo nurodytą banko sąskaitą, esančią Sutartyje nustatytoje mokėjimo šalyje (skirtoje tai valiutai).

14.8

Pavėluotas mokėjimas

Jeigu Rangovas negauna mokėjimo, pagal 14.7 punktą [*Mokėjimas*], tai jis turi teisę į delspinigius, kas mėnesį apskaičiuojamus nuo per vėlavimo laikotarpį neapmokėtos sumos. Turi būti laikoma, kad šis laikotarpis prasideda nuo mokėjimo datos, nustatytos 14.7 punkte [*Mokėjimas*], nepriklausomai (jeigu taikoma to punkto (b) pastraipa) nuo dienos, kada yra išduota bet kuri Tarpinio mokėjimo pažyma.

Jeigu Konkrečiose sąlygose nenumatyta kitaip, tai tie delspinigiai turi būti apskaičiuoti kaip metinis tarifas, trimis procentais didesnis už šalies, kurios valiuta mokama, centrinio banko nustatytą diskonto normą, ir apmokėti čia minima valiuta.

Rangovui turi būti suteikta teisė gauti šį apmokėjimą be oficialaus pranešimo arba pažymos ir nepažeidžiant bet kurios kitos teisės arba teisinės gynybos priemonių.

14.9

Sulaikomų pinigų mokėjimas

Kai išduodama Perėmimo pažyma, Inžinierius privalo patvirtinti Sulaikomų pinigų pirmosios pusės išmokėjimą Rangovui. Jeigu Perėmimo pažyma išduodama Grupei arba Darbų daliai, tai proporcinga Sulaikomų pinigų dalis turi būti patvirtinta ir išmokėta. Šią proporciją turi sudaryti du penktadaliai (40 %) proporcijos, apskaičiuotos dalijant Grupės arba dalies sąmatinę sutarties vertę iš sąmatinės galutinės Sutarties kainos.

Pasibaigus Pranešimo apie defektus laikui, Inžinierius iškart privalo patvirtinti visą Sulaikomų pinigų nesumokėto likučio mokėjimą Rangovui. Jeigu Perėmimo pažyma buvo išduota Grupei, tai sulaikomų pinigų antrosios pusės proporcija turi būti

patvirtinta ir išmokėta iš karto, kai pasibaigia Pranešimo apie Grupės defektus laikas. Šią proporciją turi sudaryti du penktadaliai (40 %) proporcijos, apskaičiuotos dalijant Grupės arba dalies sąmatinę sutarties vertę iš sąmatinės galutinės Sutarties kainos.

Tačiau jeigu lieka bet koks darbas, kurį reikia įvykdyti pagal 11 straipsnį [*Atsakomybė už defektus*], tai Inžinierius turi teisę sulaikyti šio darbo sąmatinės kainos patvirtinimą, kol darbas bus įvykdytas.

Skaičiuojant tas proporcijas neturi būti atsižvelgiama į jokių pataisymus, pagal 13.7 punktą [*Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo*] ir 13.8 punktą [*Pataisymai dėl kainos pakeitimo*].

14.10

Darbų baigimo ataskaita

Rangovas, gavęs Perėmimo pažymą, per 84 dienas privalo Inžinieriui įteikti šešis Darbų baigimo ataskaitas kartu su patvirtinančiais dokumentais egzempliorius, pagal 14.3 punktą [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*], parodydamas:

- (a) viso atlikto darbo vertę pagal Sutartį iki datos, įrašytos Darbų Perėmimo pažymoje,
- (b) bet kurias, Rangovo nuomone, toliau mokėtinas sumas, ir
- (c) sąmatą bet kurių kitų sumų, kurios, Rangovo nuomone, jam turės būti mokamos pagal Sutartį. Sąmatinės sumos toje Darbų baigimo ataskaitoje turi būti parodytos atskirai.

Inžinierius po to tai privalo patvirtinti pagal 14.6 punktą [*Tarpinio mokėjimo pažymų išdavimas*].

14.11

Kreipimasis dėl Galutinio mokėjimo pažymos

Rangovas, gavęs Atlikimo pažymą, per 56 dienas privalo įteikti Inžinieriui šešis Galutinės ataskaitos projekto egzempliorius su patvirtinančiais dokumentais, kuriuose smulkiai Inžinieriaus patvirtinta forma būtų parodoma:

- (a) viso pagal Sutartį atlikto darbo vertę, ir
- (b) bet kurias, Rangovo nuomone, toliau pagal Sutartį arba kitaip jam mokėtinas sumos.

Jeigu Inžinierius nesutinka arba negali patikrinti kurios nors Galutinės ataskaitos projekto dalies, tai Rangovas privalo pateikti tokią papildomą informaciją, kurios Inžinierius gali pagrįstai reikalauti, ir padaryti projekte tokius pakeitimus, dėl kurių gali būti jų sutarta. Tada Rangovas privalo parengti ir pateikti Inžinieriui tokią Galutinę ataskaitą, dėl kokios buvo susitarta. Ta sutartoji ataskaita šiose Sąlygose ir minima kaip „Galutinė ataskaita“.

Tačiau jeigu iš tolesnių Inžinieriaus ir Rangovo diskusijų bei visų Galutinės ataskaitos projekto pakeitimų, dėl kurių susitarta, tampa akivaizdu, kad ginčas egzistuoja, tai Inžinierius privalo pristatyti Užsakovui (nuorašą nusiųsdamas Rangovui) Tarpinio mokėjimo pažymą toms Galutinės ataskaitos projekto dalims, dėl kurių susitarta. Jeigu ginčas galutinai išsprendžiamas, pagal 20.4 punktą [*Ginčų nagrinėjimo komisijos sprendimo gavimas*] arba 20.5 punktą [*Taikus ginčo išsprendimas*], Rangovas privalo parengti ir pateikti Užsakovui (nuorašą nusiųsdamas Inžinieriui) Galutinę ataskaitą.

14.12

Prievolių įvykdymas

Rangovas, pateikdamas Galutinę ataskaitą, privalo pristatyti ir atleidimo nuo prievolių raštą, patvirtinantį, kad bendra Galutinės ataskaitos suma rodo visišką ir galutinį

atsiskaitymą visais Rangovui pagal šią Sutartį mokėtinais pinigais. Šiame rašte gali būti nurodyta, kad atleidimas įsigalioja nuo tos dienos, kai Rangovas gauna Atlikimo užtikrinimą ir neapmokėtą šios bendros sumos likutį; tokiu atveju atleidimas privalo įsigalioti tą pačią dieną.

14.13

Galutinio mokėjimo pažymos išdavimas

Inžinierius, gavęs Galutinę ataskaitą, pagal 14.11 punktą [*Kreipimasis dėl Galutinio mokėjimo pažymos*], ir atleidimo nuo prievolių raštą, pagal 14.12 punktą [*Prievolių įvykdymas*], per 28 dienas privalo išduoti Užsakovui Galutinio mokėjimo pažymą, kurioje konstatuojama:

- (a) galutinė mokėtina suma;
- (b) likutis, grąžinus skolą Užsakovui už visas anksčiau Užsakovo sumokėtas sumas ir už visas sumas, kurias Užsakovas turi teisę gauti (jeigu yra likutis), mokėtinas Užsakovo Rangovui arba Rangovo Užsakovui, atsižvelgiant į situaciją.

Jeigu Rangovas nesikreipė dėl Galutinio mokėjimo pažymos, pagal 14.11 punktą [*Kreipimasis dėl Galutinio mokėjimo pažymos*] ir 14.12 punktą [*Prievolių įvykdymas*], tai Inžinierius privalo paprašyti Rangovo tai padaryti. Jeigu Rangovas nepateikia prašymo per 28 dienas, tai Inžinierius privalo išduoti Galutinio mokėjimo pažymą tokiai sumai, kurią jis teisingai nustato esant mokėtiną.

14.14

Užsakovo atsakomybės pabaiga

Užsakovas pagal šią Sutartį arba siejant su ja, arba dėl Darbų vykdymo neturi būti teisiškai atsakingas Rangovui dėl jokių dalykų arba daikto, išskyrus tiek, kiek Rangovas privalėjo įtraukti į už tai mokėtiną sumą:

- (a) Galutinėje ataskaitoje, taip pat
- (b) (išskyrus už reikalus arba dalykus, išskylančius po Perėmimo pažymos išdavimo) Darbų baigimo ataskaitoje, aprašytoje 14.10 punkte [*Darbų baigimo ataskaita*].

Tačiau šis punktas neturi apriboti Užsakovo atsakomybės už įsipareigojimus atlyginti žalą arba Užsakovo atsakomybės bet kokios apgavystės atveju, dėl tyčinio neveikimo arba neprotingo reikalų tvarkymo.

14.15

Mokėjimo valiutos

Sutarties kaina turi būti sumokėta Pasiūlymo priede įvardyta valiuta arba valiutomis. Jeigu Konkrečiose sąlygose neįrašyta kitaip ir jeigu ten įvardyta daugiau nei viena valiuta, tai mokėjimai turėtų būti daromi tokia tvarka:

- (a) jeigu Priimta Sutarties suma išreikšta tik Vietos valiuta, tai:
 - (i) mokėjimams apskaičiuoti turi būti naudojamos Vietos ir Užsienio valiutų proporcijos arba sumos bei nustatytas keitimo kursas, kurie įrašyti Pasiūlymo priede, jeigu abiejų Šalių nesusitarta kitaip,
 - (ii) mokėjimai ir atskaitymai, pagal 13.5 punktą [*Rezervinės sumos*] ir 13.7 punktą [*Pataisymai dėl įstatymų pakeitimo*], turi būti daromi tinkama valiuta ir proporcijomis, ir
 - (iii) kiti mokėjimai ir atskaitymai, pagal 14.3 punkto [*Kreipimasis dėl Tarpinio mokėjimo pažymų*] pastraipas nuo (a) iki (d), turi būti daromi ta valiuta ir tomis proporcijomis, kurios nurodytos (a) pastraipos (i) punkte aukščiau;
- (b) kompensacijos, nustatytos Pasiūlymo priede, turi būti mokamos ta valiuta ir proporcijomis, kurios nurodytos Pasiūlymo priede;

- (c) kiti Rangovo mokėjimai Užsakovui privalo būti daromi ta valiuta, kurios suma buvo Užsakovo išlaidos, arba ta valiuta, dėl kurios gali būti Šalių susitarta;
- (d) jeigu kuri nors suma, Rangovo mokama viena kuria nors valiuta Užsakovui, viršija ta pačia valiuta Užsakovo mokamą sumą Rangovui, tai Užsakovas gali atgauti šios sumos likutį iš kitu pagrindu ir kitomis valiutomis Rangovui mokamų sumų; ir
- (e) jeigu Pasiūlymo priede neįrašyti jokie valiutų keitimo kursai, tai turi būti laikomasi tų, kuriuos nustatė šalies centrinis bankas ir kurie galiojo Pradžios datą.

15. Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva

15.1

Nurodymas pataisyti

Jeigu Rangovas nevykdo kurių nors sutartinių įsipareigojimų, tai Inžinierius gali Rangovui nurodyti, apie tai pranešdamas raštu, įvykdyti įsipareigojimus ir juos įgyvendinti per pagrįstai tinkamą laiką.

15.2

Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva

Užsakovui turi būti suteikiama teisė nutraukti Sutartį, jeigu Rangovas:

- (a) nevykdo 4.2 punkto [*Atlikimo užtikrinimas*] nuostatų arba nevykdo 15.1 punkto [*Nurodymas pataisyti*] reikalavimų;
- (b) nevykdo Darbų arba kitaip aiškiai parodo ketinimą netęsti savo įsipareigojimų pagal Sutartį;
- (c) be pateisinamos priežasties:
 - (i) neatnaujina Darbų, pagal 8 straipsnį [*Pradžią, uždelsimai ir sustabdymas*], arba
 - (ii) per 28 dienas, gavęs pranešimą, neįvykdo jame keliamų reikalavimų pagal 7.5 punkto [*Atmetimas*] arba 7.6 [*Ištaisymo darbas*] punkto nuostatas;
- (d) negavęs reikiamo sutikimo visus Darbus paveda vykdyti Subrangovui, sudarydamas su juo Subrangos sutartį, arba perleidžia Sutartį;
- (e) bankrutuoja arba tampa nemokus, pradėtas jo įmonės likvidavimas, turi teismo arba administracinę nutartį, turi išskolinimų kreditoriams arba vykdo veiklą, prižiūrimas bankroto administratoriaus, patikėtinio arba vadybininko, veikiančio jo kreditorių naudai, arba jeigu atliktas koks nors veiksmas, arba atsitinka įvykis, kuris (pagal galiojančius įstatymus) turi panašų poveikį kaip ir bet kuris kitas anksčiau minėtas veiksmas arba įvykis;
- (f) duoda arba pasiūlo (tiesiogiai arba netiesiogiai) bet kuriam asmeniui kokį nors kyšį, dovaną, piniginių atsidėkojimą, komisinius arba kitą vertingą daiktą kaip paskatą arba apdovanojimą už:
 - (i) bet kurio su šia Sutartimi susijusio veiksmo atlikimą arba susilaikymą jį atlikti, arba
 - (ii) už palankumo arba nepalankumo parodymą arba susilaikymą juos parodyti bet kurio su šia Sutartimi susijusio asmens atžvilgiu,

arba jeigu kas nors iš Rangovo personalo, tarpininkų arba Subrangovų duoda arba pasiūlo (tiesiogiai ar netiesiogiai) bet kuriam asmeniui tokią paskatą arba apdovanojimą, kaip aprašyta (f) pastraipoje. Tačiau įstatymais numatytos paskatos arba apdovanojimai Rangovo personalui neturi suteikti teisės nutraukti Sutartį.

Užsakovas gali bet kuriuo anksčiau išvardytu atveju arba aplinkybėmis, prieš 14 dienų apie tai raštu pranešęs Rangovui, nutraukti Sutartį ir pašalinti Rangovą iš Statybvietsės. Tačiau esant (e) ir (f) pastraipose nusakytoms aplinkybėms, Užsakovas, pranešdamas raštu, Sutartį gali nutraukti iš karto.

Užsakovo pasirinkimas nutraukti Sutartį neturi pažeisti kurių nors kitų iš Sutarties arba kitaip kylančių jo teisių.

Rangovas tada privalo apleisti Statybvieta ir pristatyti Inžinieriui bet kurias reikalaujamas Prekes, visus Rangovo dokumentus ir kitus jo paties arba jo užsakymu sukurtus projektavimo dokumentus. Nepaisant to, Rangovas privalo dėti visas pastangas, kad nedelsdamas įvykdytų visus rašte esančius pagrįstus nurodymus: (i) dėl bet kurios Subrangos sutarties perleidimo ir (ii) dėl turto arba gyvybės apsaugojimo, arba dėl Darbų saugos.

Nutraukęs Sutartį, Užsakovas gali baigti Darbus ir (arba) pasirūpinti, kad tai atliktų kas nors kitas. Tada Užsakovas ir tie kiti asmenys gali naudoti bet kurias Prekes, Rangovo dokumentus ir kitus Rangovo arba jo vardu sukurtus projektavimo dokumentus.

Užsakovas tokiu atveju turi raštu pranešti, kad Rangovo įrengimai ir Laikinieji Darbai bus jam perduodami Statybvietaje arba šalia jos. Rangovas privalo nedelsdamas organizuoti jų pašalinimą savo rizika ir sąskaita. Tačiau jeigu iki to laiko Rangovas nesumokėjo Užsakovui mokėtinos sumos, tai Užsakovas šiuos įrengimus gali parduoti, kad atgautų šį savo mokėjimą. Bet koks tokių pajamų likutis galiausiai turi būti sumokamas Rangovui.

15.3 Įvertinimas nutraukimo dieną

Kai, pagal 15.2 punktą [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*], įsigalioja raštas dėl nutraukimo, Inžinierius kuo greičiau privalo pradėti toliau veikti pagal 3.5 punktą [*Sprendimai*], kad sutartų arba nuspręstų dėl Darbų, Prekių ir Rangovo dokumentų vertės bei dėl bet kurių kitų Rangovui mokėtinų sumų už pagal Sutartį atliktą darbą.

15.4 Mokėjimas po nutraukimo

Įsigaliojus pranešimui dėl Sutarties nutraukimo, pagal 15.2 punktą [*Darbų nutraukimas Užsakovo iniciatyva*], Užsakovas gali:

- (a) imtis tolesnių veiksmų pagal straipsnio 2.5 punktą [*Užsakovo pretenzijos*],
- (b) sulaikyti tolesnius mokėjimus Rangovui, kol bus apskaičiuotos vykdymo, baigimo ir bet kurių defektų ištaisymo išlaidos, kompensacijos už uždelsimą baigti laiku (jeigu yra) ir visos kitos Užsakovo patirtos išlaidos, ir (arba)
- (c) pagal 15.3 punktą [*Įvertinimas nutraukimo dieną*], nustačius bet kurią Rangovui mokėtiną sumą, padengti Rangovo sąskaita bet kurias papildomas Darbų baigimo išlaidas ir bet kuriuos Užsakovo patirtus praradimus ir nuostolius. Užsakovas, padengęs išlaidas už bet kuriuos tokius praradimus ir nuostolius bei papildomas išlaidas, visą likutį privalo išmokėti Rangovui.

15.5 Užsakovo teisė nutraukti Sutartį

Užsakovui turi būti suteikta teisė nutraukti Sutartį bet kuriuo jam patogiu metu, apie tai Rangovui pranešant raštu. Nutraukimas įsigalioja po 28 dienų, kai Rangovas gauna tokį pranešimą arba kai Užsakovas grąžina Atlikimo užtikrinimą, paskiausią iš šių datų. Užsakovas neturi nutraukti Sutarties pagal šį punktą, kad Darbus vykdytų pats arba organizuotų, kad Darbus vykdytų kitas Rangovas.

Tokiu būdu nutraukus Sutartį, Rangovas privalo toliau veikti, pagal 16.3 punktą [*Darbo nutraukimas ir Rangovo įrengimų pašalinimas*], ir jam turi būti apmokėta, pagal 19.6 punktą [*Teisė nutraukti Sutartį, mokėjimai ir atleidimas nuo prievolių*].